

Universitet i Bergen, eiendomsavdelingen

Konsekvensutredning kulturmiljø

Detaljreguleringsplan for samlokalisering
av Humanistisk fakultet på
Nygårdshøyden i Bergen

UNIVERSITET I BERGEN
Eiendomsavdelingen

hlm
HLM Arkitektur as

Ard
arealplan

VILL PLAN

HF-SAMLOKALISERING

Detaljeregulering for - BERGENHUS GNR/BNR: 164/364, 510, 211 MFL., HF-FAKULTETET, SYDNES, BERGEN

UTVIDET FORORD

Med utgangspunkt i resultatet fra konsekvensutredningen i dette dokumentet, ble alternativ C tatt videre til et revidert planforslag i 2024. Løsningen ble vurdert som akseptabel av kulturminnemyndighetene og innsigelsen som Vestland fylkeskommune fremmet i 2022 ble trukket i brev datert 19.11.2024. Fylkeskommunen, bad imidlertid om at forslagsstiller så på mulighetene for å justere planforslaget, særlig med tanke på S-blokkens kulturhistoriske verdi. I planforslaget som nå legges ut på begrenset høring er plangrepet endret slik at S-blokken blir bevart. Løsningen vil være mindre negativ enn de tre vurderte alternativene – eksisterende HF-bygg inkludert S-blokken bevares og nybyggets fotavtrykk er betydelig redusert. Samlet er det nye plangrepet vurdert å ville redusere negativ påvirkning og konsekvens sammenlignet med de tre alternativene som ble utredet i konsekvensutredningen.

Utover dette utvidete forordet er konsekvensutredningen uendret.

Bergen, 02.10.2025

Mona Mortensen, Vill Plan AS

FORORD

I forbindelse med detaljregulering for samlokalisering av HF-fakultetet ved Universitetet i Bergen, er det utarbeidet en konsekvensutredning (KU) for tema kulturmiljø. Kravet utløses av forskrift om konsekvensutredninger, § 8 første ledd bokstav a med henvisning til samme forskrifts § 10 og punkt 11 j i forskriftens vedlegg II. Det er ikke satt krav om planprogram. Konsekvensutredningen er utarbeidet av utførende arkitekt Andreas Møller Nielsen, HLM, som har vært ansvarlig for illustrasjoner og beskrivelse av tiltak. Kulturminnerådgiver Kjersti Vetlejord Børø, UiB, har hatt ansvaret for verdivurderingene. Kulturminnerådgiver Mona Mortensen, Vill Plan har hatt redaktøransvar og stått for kvalitetssikring av utredningen. Line Merete Valle, Vill Plan har satt sammen dokumentet.

Bergen, 20.09.2023

Mona Mortensen

SAMMENDRAG

Bakgrunn

Humanistisk fakultetet (HF) ved Universitetet i Bergen (UiB) er i dag spredt i ti ulike bygninger; HF-bygningen, Sydneshaugen skole, Universitetsbiblioteket og bygårder i Sydneshaugkvartalet. I denne bygningsmassen er mulighetene for samvirke svært begrenset. For å få til en samlokalisering er det behov for å legge til rette for tverrfaglig samhandling og samarbeid mellom fagmiljøer, studenter og ansatte på Det humanistiske fakultet, samt bedre tilgjengeligheten i dagens bygninger. Den beste måten å oppnå dette på, er en samlokalisering av et fakultet på Nygårdshøyden i tilknytning til HF-bygget og Sydneshaugen skole. Intensjonen med planarbeidet er å legge til rette for en slik samlokalisering.

Det eneste området i tilknytning til disse byggene som vil kunne ha tilstrekkelig kapasitet for å bygge arealet UiB har behov for, er arealet vest for HF-bygget, der parkeringsanlegget ligger i dag. For å få til en best mulig samlokalisering og samhandling er UiB sitt ønske å oppføre et nytt bygg som fysisk knytter sammen HF-bygningen og Sydneshaugen skole, og som i kan erstatte lokalene i Sydneshaugkvartalet. Samtidig ønsker en å utvikle mulighetene som finnes i Sydneshaugen skole, HF-bygget og Universitetsbiblioteket. Det er derfor dette arealet som er sett på i KU'en.

I forbindelse med 1. gangs behandling har Vestland fylkeskommune fremmet en innsigelse til planforslaget og krevd en konsekvensutredning av tiltaket (KU). Kravet om KU utløses av forskrift om konsekvensutredninger, § 8 første ledd bokstav a med henvisning til samme forskrifts § 10 og punkt 11 j i forskriftens vedlegg II. Det kreves ikke planprogram for KU'en. Det ble presisert at det ikke er kravet om KU for tema kulturmiljø som utløser fylkeskommunens innsigelse til planforslaget, men selve utredningen kan bidra til å løse innsigelsen.

Tiltaket

Tre alternativer er vurdert i konsekvensutredningen:

Alternativ A – Nytt bygg med videreføring av S-blokken

Alternativet medfører et nytt bygg mot vest, i forlengelse av eksisterende HF-bygg som vil erstatte dagens parkeringsanlegg og oppta arealer i Vinjes gate. Det vil og bygges et nytt bygg mellom HF-bygget og Sydneshaugen skole som stenger eksisterende passasje.

Alternativ B – Nytt tilbygg tilbaketrunket fra Vinjes gate

Alternativet medfører et nytt bygg på S-blokkens tomt, det vil si at S-blokken erstattes med det nye bygget. Det vil og bygges et nytt bygg mellom HF-bygget og Sydneshaugen skole som stenger eksisterende passasje.

Alternativ C – Tilbaketrunket nybygg med åpen passasje

Alternativet medfører et nytt bygg på S-blokkens tomt, det vil si at S-blokken erstattes med det nye bygget. Det vil og bygges et nytt bygg mellom HF-bygget og Sydneshaugen skole som ikke vil stenge eksisterende passasje.

Metode for utredning

De tre alternativene er vurdert etter Miljødirektoratets håndbok M-1941 Konsekvensutredninger for klima og miljø. Metodikken gjennomføres i en tretrinns prosess:

Trinn 1: Innledningsvis hentes det inn eksisterende kunnskap, defineres delområder (dvs. hensiktsmessige enheter med kulturhistorisk verdi) og settes en verdi på disse.

Trinn 2: Deretter gjøres det en vurdering av hvordan tiltaket vil påvirke det enkelte delområdet

Trinn 3: Til slutt settes en konsekvensgrad som følger av verdi og påvirkning som ble satt i trinn 1 og 2.

Proessen kan illustreres som vist under:

Verdi + Påvirkning = Konsekvens

Kunnskapsgrunnlaget har vært eksisterende kilder i form av databaser, verneplaner, fredningsforskrifter og kulturminneplan for Bergen, kulturminnedokumentasjon samt annen lokalhistorisk litteratur. Med å følge metodikken i håndboken og ved å bruke personer med relevant faglig kompetanse vurderes det at KU-forskriftens § 17 krav om at utredninger skal følge anerkjent metodikk, å være oppfylt.

Dagens situasjon

Utredningsområdet ligger nordvest på Nygårdshøyden, med deler av skråningen vestover mot Dokken. Funksjonelt benyttes området til offentlig formål og bolig. Det preges av store, frittliggende offentlige bygninger, primært for universitetsformål, varierte byrom i ulike størrelser og utforming, diverse boligstrukturer og grøntstrukturer.

Dagens kultur- og bygningsmiljø i og rundt utredningsområdet forteller både historien om UiB's utvikling som byuniversitet, om den store byveksten fra midten av 1800-tallet og boligbyggingen på Sydneshaugen/Nygårdshøyden. Samlet sett utgjør området et unikt kultur- og bygningsmiljø, med stort arkitektur- og kulturhistorisk mangfold.

Verdivurdering

Innen utredningsområdet er det identifisert delområder med kulturhistorisk verdi. I KU for HF-fakultetet er det brukt to tilnærminger for avgrensning av disse områdene. Sydneshaugen skole og HF-fakultet, som begge blir direkte berørt av tiltaket gjennom fysiske inngrep, er vurdert på objekt/bygningsnivå – som kulturminne (videre omtalt som KM1 og KM2). Delområdene ellers er vurdert på kulturmiljønivå, der strukturer som bebyggelsesstruktur, funksjonelle sammenhenger, gater og byrom har vært definerende for inndeling i delområder.

Følgende delområder er verdivurdert:

Kulturhistorisk lokalitet	Kort beskrivelse	Verdi
KM 1 – Sydneshaugen skole	Skoleanlegg ferdigstilt i 1921 etter arkitekt K. Hassels tegninger. Formet i et monumentalt og middelalderlig formspråk. Forskriftsfredet. Totalt sett vurderes Sydneshaugen skole til å ha stor egenverdi som kulturminne. Verdien er først og fremst knyttet til den lange skolehistorien, den markante plasseringen i bylandskapet – både i nærområdet, men også taklandskapetets fjernvirkning, og til det arkitektoniske uttrykket. Den reduserte bruksverdien gjør det utfordrende å sikre vern gjennom bruk og bidrar derfor til at den totale verdien ikke settes høyere.	Stor
KM 2 – HF-bygget	Universitetsbygg ferdigstilt i 1967, etter tegninger av arkitektene S. Lied og P. Heland-Hansen. Det er et gjennomarbeidet anlegg som har en utforming som er ment å skulle hensynta de historiske omgivelsene på Sydneshaugen, samtidig som bygningen gjenspeiler sin tid og markerer universitet på Nygårdshøyden. HF-bygget har ikke et formelt vern, men inngår i det nasjonale kulturmiljøet K75 Bergen Nygårdshøyden. I kommunedelplanen KDP sentrum er bygningen avmerket som verneverdig kulturmiljø og del av hensynssone H570.	Middels
Delområde 1 – Sydneshaugen universitetsområde	Delområdet domineres av store, offentlige, frittliggende institusjonsbygninger, i all hovedsak knyttet til utdannings- og formidlingsformål. Bygningene er spredt over perioden 1790 til 2012, med hovedvekt på 1900-tallet. Delområdet har stor opplevelsesverdi som et område med monumentale og forseggjorte offentlige bygningskomplekser med gjennomgående høy arkitektonisk verdi, omgitt av varierte byrom. Det er et symboltungt område for universitet og for Bergen og inneholder to av de viktigste identitetsmarkørene for universitetet; Naturhistorisk museum og Kulturhistorisk museum. Det er også tyngdepunktet i universitetsanlegget nord på Nygårdshøyden. Det inngår i det nasjonale kulturmiljøet K75, K76 og K286.	Svært stor
Delområde 2 – Sydneskvartalet	Delområdet omfatter tre boligkvarterer med bygårder, hovedsakelig i mur, og de tilstøtende gateløpene til kvartalene. Kvartalene ble anlagt på begynnelsen av 1900-tallet, parallelt med at bygårdene ble oppført suksessivt mellom 1898 og 1932. Flere av bygningene har en viss arkitektonisk egenverdi, men det er strøksverdien som er sentral, og som et helhetlig bygningsmiljø med et spenn i tid og stilarter har delområdet stor lokal verdi. Det nordligste kvartalet har også verdi i fortellingen om utviklingen av byuniversitetet i Bergen som, i motsetning til de øvrige universitetene i Norge, tilpasset seg og tok i bruk eksisterende boliger og leiegårder. Det inngår i det nasjonale kulturmiljøet K75, K76 og K286.	Stor
Delområde 3 – Dragefjellet	Delområdet består i hovedsak av tett trehusbebyggelse og mur(forforblende) gårder fra perioden 1850 til 1920. Bebyggelsen er del av den eldre trebebyggelsen som lå i området før den storstilte utbyggingen på slutten av 1800-tallet med rutenettsplan og murtvang. Delområdet er del av et godt bevart eksempel på den tidlige urbane trehusbebyggelsen som er så typisk for Bergen, og som representerer en sjelden historisk struktur nasjonalt og internasjonalt. Det inngår i det nasjonale kulturmiljøet K75, K76 og K286.	Stor
Delområde 4 – Dokken	Delområdet preges delområdet av murbebyggelse fra perioden 1920 til 1950, først og fremst lamellbebyggelse. Rundt og mellom bebyggelsen er diverse grøntstruktur i form av fellesarealer med store løvtrær og gressplener, mindre hageparseller, to lekeplasser og gangveier. Bygningene har både byplanmessige og arkitektoniske kvaliteter, og form og fasadeuttrykk fremstår som lite endret.	Middels

Konsekvensvurdering

Vurderingene gjort i kapittel 4 Påvirkning og konsekvens er sammenstilt i tabellene under.

Alternativ A – Nytt bygg med videreføring av S-blokken			
Kulturhistorisk lokalitet	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
KM 1 – Sydneshaugen skole	Stor	Noe forringet	Betydelig konsekvens (--)
KM 2 – HF-bygget	Middels	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
Delområde 1 – Sydneshaugen univ. omr.	Svært stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
Delområde 2 - Sydneskvartalet	Stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
Delområde 3 - Dragefjellet	Stor	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Delområde 4 - Dokkebakken	Middels	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Alternativ B – Nytt bygg tilbaketrukket fra Vinjes gate			
Kulturhistorisk lokalitet	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
KM 1 – Sydneshaugen skole	Stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
KM 2 – HF-bygget	Middels	Forringet	Betydelig konsekvens (--)
Delområde 1 – Sydneshaugen univ. omr.	Svært stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
Delområde 2 - Sydneskvartalet	Stor	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Delområde 3 - Dragefjellet	Stor	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Delområde 4 - Dokkebakken	Middels	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Alternativ C – Tilbaketrukket bygg med åpen passasje			
Kulturhistorisk lokalitet	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
KM 1 – Sydneshaugen skole	Stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
KM 2 – HF-bygget	Middels	Forringet	Betydelig konsekvens (--)
Delområde 1 – Sydneshaugen univ. omr.	Svært stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
Delområde 2 - Sydneskvartalet	Stor	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Delområde 3 - Dragefjellet	Stor	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Delområde 4 - Dokkebakken	Middels	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)

Det er små forskjeller mellom de tre alternativene. Alternativ A har det største direkte inngrepet på Sydneshaugen skole (KM 1), men minst inngrep på HF-bygget (KM 2), da det kun er parkeringshuset som rives.

Alternativ B og C er så godt som like. De medfører noe mindre inngrep på Sydneshaugen skole, men i disse alternativene vil både parkeringshuset og S-blokken rives. Forskjellen mellom de to er at alternativ C gir minst inngrep på Sydneshaugen skole og er konstruert slik at eksisterende passasje langs de to byggene opprettholdes. Både alternativ A og B medfører at passasjen stenges.

Alternativ A har det største arealbeslaget i Vinjes gate. Nybygget blir liggende mellom bygårdene i Vinjes gate og Sydneshaugen skole og opphever Vinjes gates funksjon som grense mellom universitetsområdet og boligområdet Sydneskvartalet. Tiltaket medfører med det en vesentlig fysisk og visuell endring. Alternativ B og C har et fotavtrykk som begrenser seg til S-blokkens areal og gir dermed ikke fotavtrykk i Vinjes gate.

Alle tre alternativer vil omregulere Vinjes gate fra nåværende gateareal med parkeringsplasser på bakkenivå til et offentlig torg, noe som vil bidra til en forbedring ikke bare lokalt, men for hele Sydneshaugen. Alle alternativene forholder seg til omkringliggende bygg i skala og gesimshøyde, men utformingen av og fotavtrykket til alternativ A skjuler så godt som hele Sydneshaugen skole sett fra Dokken-siden og medvirker til at taklandskapet endres. Alternativ B og C vil oppleves som et noe mindre framtrædende element i taklandskapet. Alternativ C opprettholder eksisterende bevegelsesmønstre og gir minst endring av dagens bystruktur med åpen passasje mellom nybygget og Sydneshaugen skole. Alternativ A vil gi noe konsekvens for delområdene som ligger vest for planområdet (Sydneskvartalene og Dragefjellet), mens alternativ B og C gir ubetydelig konsekvens for disse. Delområde 4 (Dokkebakken) blir ikke berørt av noen av alternativene i en slik grad at det gir utslag på konsekvensskalaen.

Samlet vurdering og rangering

Delområder	Alt. 0	Alt. A	Alt. B	Alt. C
KM 1 – Sydneshaugen skole	0	--	-	-
KM 2 – HF-bygget	0	-	--	--
Delområde 1 – Sydneshaugen univ. omr.	0	-	-	-
Delområde 2 – Sydneskvartalet	0	-	0	0
Delområde 3 – Dragefjellet	0	0	0	0
Delområde 4 – Dokkebakken	0	0	0	0
Samlet vurdering	0	-	-	-
Rangering		3	2	1

Som tabellen viser, er forskjellene mellom alternativene marginale. Konsekvensvurderingen viser likevel at alternativ A kan rangeres som dårligst når de tre alternativene veies mot hverandre. Forholdene som er avgjørende er at dette alternativet krever flest inngrep i Sydneshaugen skole, som er et fredet kulturminne, samt at fotavtrykket av nybygget medfører at Vinjes gate blir beslaglagt. Det gir en forringelse av kulturmiljøene både visuelt og fysisk. Alternativ B og C vurderes som bedre enn alternativ A, til tross for at S-blokken rives. Konklusjonen grunner i at det totalt sett, både med hensyn til nær- og fjernvirkning, bystruktur og byform, er vurdert som gunstigst å komprimere nybygget på mindre areal. Tabellen over viser samme konsekvensgrad for både alternativ B og C. Samlet sett er alternativ C vurdert som bedre enn B, på grunn av muligheten som dette alternativet gir for en åpen passasje mellom Sydneshaugen skole og HF-bygget.

Innhold

0.1 Forord	3
0.2 Sammendrag	4
1 Innledning	10
1.1 Om prosjektet	10
1.2 Krav om konsekvensutvedning av tiltaket	12
1.3 Avgrensning av fagtema	13
1.4 Beskrivelse av utredningsområdet	13
1.5 Metode	14
1.6 Kunnskap og kilder	17
2 Beskrivelse og verdivurdering	18
2.1 Historisk utvikling	18
2.2 Verdivurdering	24
2.2.1 Sydneshaugen skole (KM1)	25
2.2.2 HF-Bygget (KM2)	28
2.2.3 Delområde #01 - Sydneshaugen universitetsområde	31
2.2.4 Delområde #02 - Sydneshvartalene	34
2.2.5 Delområde #03 - Dragefjellet	36
2.2.6 Delområde #04 - Dokkebakken	38
2.3 Verdikart	40
3 Alternativer	42
3.1 0-Alternativet - dagens situasjon	43
3.2 Alternativ A - Nytt bygg med videreføring av S-blokken	46
3.3 Alternativ B - Nytt bygg tilbaketrunket fra Vinjes gate	49
3.4 Alternativ C - Tilbaketrunket nybygg med åpen passasje	52
3.5 Andre vurderte løsninger	54
4 Påvirkning og konsekvens	55
4.1 Direkte inngrep på kulturmiljø	55
4.1.1 KM1 - Sydneshaugen skole	55
4.1.2 KM2 - HF-Bygget	58
4.2 Påvirkning og konsekvens delområder	60
4.2.1 Delområde #01 - Sydneshaugen universitetsområde	60
4.2.2 Delområde #02 - Sydneshvartalene	64
4.2.3 Delområde #03 - Dragefjellet	67
4.2.4 Delområde #04 - Dokkebakken	69
4.4 Anleggsperioden	72
4.5 Avbøtende tiltak	73
5 Oppsummering og sammenstilling	74
5.1 Oppsummering og sammenstilling	74
5.2 Samlet konsekvens og rangering	75
6 Vedlegg	77
6.1 Nærvirkninger illustrasjoner	78
6.2 Visuell Fjernvirkning illustrasjoner	83
6.3 Metodikk - tabeller	90

1.1 OM PROSJEKTET

Humanistisk fakultetet (HF) ved Universitetet i Bergen (UIB) er i dag spredt i ti ulike bygninger; HF-bygningen, Sydneshaugen skole, Universitetsbiblioteket og bygårder i Sydneshaugkvartalet. I denne bygningsmassen er mulighetene for samvirke svært begrenset. Den spredte bygningsmassen bidrar til fragmentering av fakultetet og uheldig avstand mellom fagmiljøer, studenter og administrasjon. Situasjonen har blitt uholdbar med tanke på å kunne innfri studenter og ansatte sine forventninger om tilfredsstillende samarbeidsarenaer og arbeidsforhold. Den eksisterende bygningsmassen er ikke dekkende for HF-fagenes moderne undervisnings- og forskningsbehov. Videreutvikling av kvaliteten i utdanningene krever bygg som fasiliteter studentaktiv læring og digitale verktøy i undervisningen. Universitetets ambisjoner om å være ledende på humanistisk forskning forutsetter også bygg som gir forskerne tilgang til oppgradert forskningsinfrastruktur. I likhet med naturvitenskapene blir humanistiske fag i stadig større grad avhengig av teknologi som muliggjør fremragende forskning. Et nytt HF-kvartal vil derfor være den perfekte rammen for å gi Bergen en fremtidsrettet kunnskapsarena.

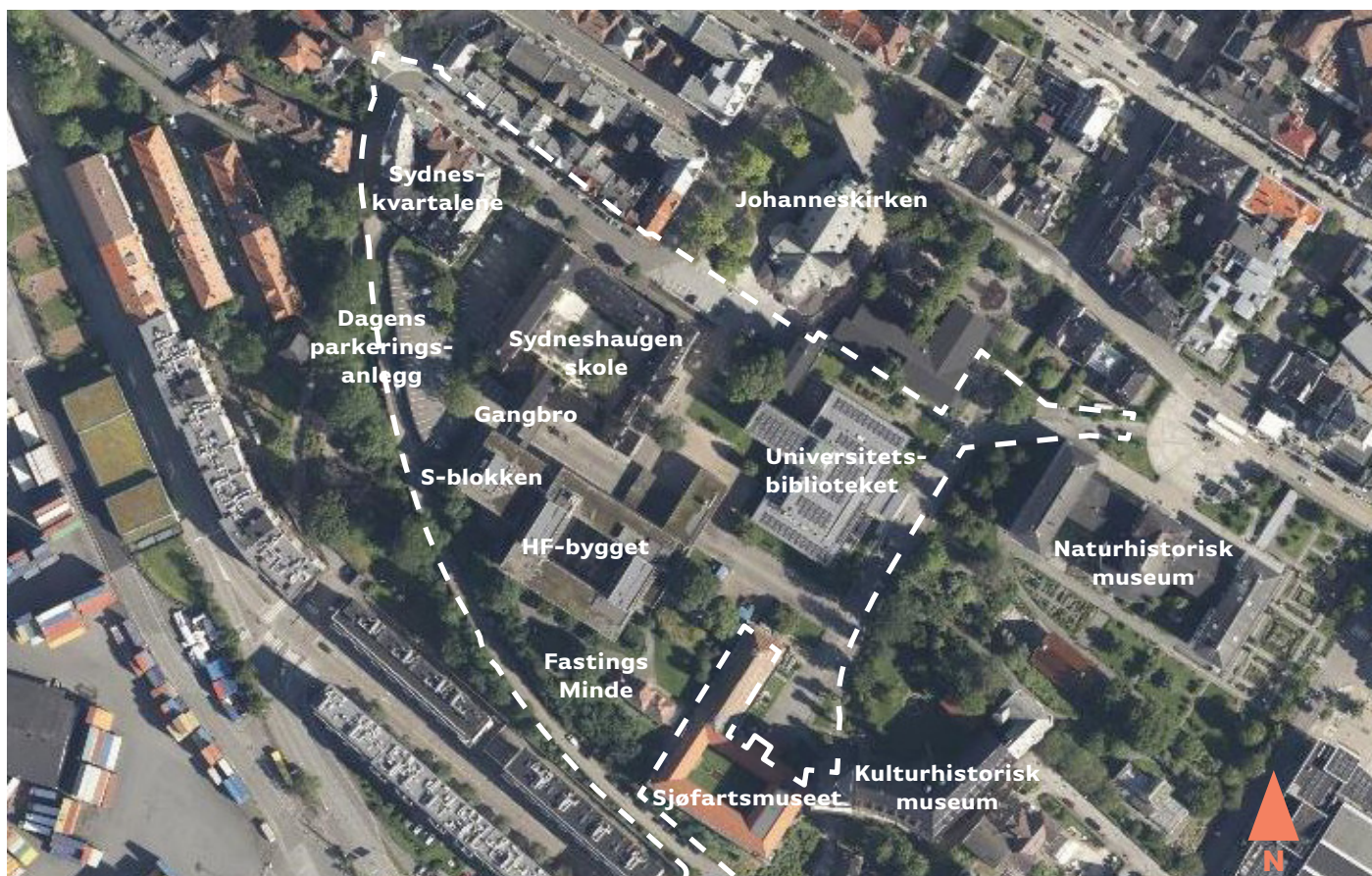
De fleste bygningene har i tillegg utfordringer med å imøtekomme funksjonskrav og krav til universell utforming, og er derfor dårlig utnyttet.

UIB sitt prosjektutløsende behov er å legge til rette for tverrfaglig samhandling og samarbeid mellom fagmiljøer, studenter og ansatte på Det humanistiske fakultet, samt bedre tilgjengeligheten i dagens bygninger. Den beste måten å oppnå dette på er en samlokalisering av fakultet på Nygårdshøyden i tilknytning til HF-bygget og Sydneshaugen skole.

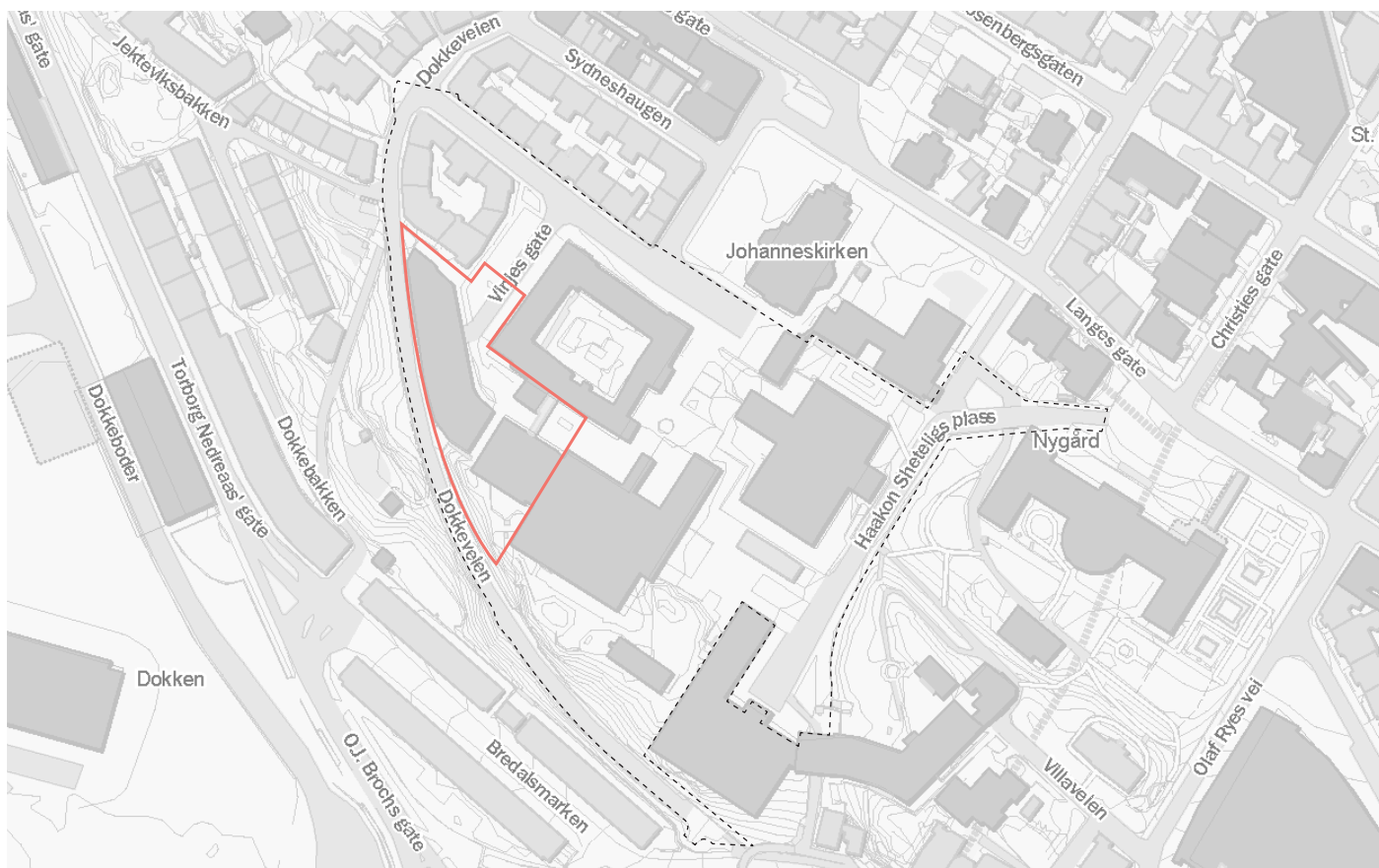
Fakultetets undervisning og forskning er også avhengig av nærhet til eksisterende faglig infrastruktur, både Humaniora-biblioteket, Universitetsmuseet med sine kulturhistoriske og naturhistoriske samlinger, samt Sjøfartsmuseet. Nærhet til samlingene er særlig viktig siden enkelte samlinger etter planen vil bli flyttet til mer egnede lokaler i et nytt bygg. Intensjonen med planarbeidet er å legge til rette for en slik samlokalisering.

Det er en målsetning at planen skal gi grunnlag for revitalisering av den eksisterende bygningsmassen, og sikre bevaring og utvikling av bygningene gjennom å tilrettelegge for bedre utnyttelse og fortsatt bruk. Dette vil gi positive ringvirkninger både for den bevaringsverdige bygningsmassen, for nærmiljøet og for Bergen som kunnskapsby. I tråd med UiBs miljøambisjoner, legges det vekt på å gjennomføre en mest mulig bærekraftig utbygging.

For å få til en samlokalisering er det naturlig å ta utgangspunkt i de to største bygningene ved Det humanistiske fakultet; HF-bygget og Sydneshaugen skole. Det eneste området i tilknytning til disse byggene som vil kunne ha tilstrekkelig kapasitet for å bygge arealet UiB har behov for, for å oppnå en samlokalisering, er arealet vest for HF-bygget, der parkeringsanlegget ligger i dag. Det er derfor dette arealet vi har sett på i vår utredning. Alternativene i KU-en vil derfor være varianter av løsninger på denne tomten. For å få til en best mulig samlokalisering og samhandling, er UiB sitt ønske å oppføre et nytt bygg som fysisk knytter sammen HF-bygningen og Sydneshaugen skole, og som i kan erstatte lokalene i Sydneshaugkvartalet. Samtidig ønsker en å utvikle mulighetene som finnes i Sydneshaugen skole, HF-bygget og Universitetsbiblioteket. Spesielt er det viktig å bedre tilgjengeligheten i Sydneshaugen skole.

Oversiktsfoto som viser planområdet med relevante bygninger

Planområdet vises i sort stiplet linje. Tiltaksområdet er vist med rød markering.

1.2 KRAV OM KONSEKVENsutREDNING AV TILTAKET

Hensikten med en konsekvensvurdering (KU) er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelser av planer og tiltak og når det tas stilling til om og på hvilke vilkår planer eller tiltak kan gjennomføres. KU utarbeides gjerne på et tidlig stadium i planprosessen, for å avklare prinsipielle alternativer og systematisk foreta en utvelgelse av løsninger som er i tråd med prosjektets intensjoner og mål. Alternativene som utredes skal være relevante og realistiske. Ved oppstart av planprosessen for samlokalisering av HF-fakultetet, ble det vurdert at tiltaket ikke utløste krav om KU. Vestland fylkeskommune fremmet imidlertid en innsigelse til planforslaget med bakgrunn i at flere bestemmelser var i strid med fredningsforskriften, og at konsekvensene av planforslaget var av en slik art at innsigelse var nødvendig for å ivareta kulturmiljøinteressene.

Fylkeskommunen vurderte tiltaket å være KU-pliktig og at KU måtte utarbeides før videre behandling av plansaken. Planetaten i kommunen sluttet seg til dette kravet og partene ble enige om at det skulle utarbeides en begrenset og tilpasset KU som skulle ta for seg kulturmiljø, byrom og byromsbruk.

Kravet om KU utløses av forskrift om konsekvensutredninger, § 8 første ledd bokstav a med henvisning til samme forskrifts § 10 og punkt 11 j i forskriftens vedlegg II. Det kreves ikke planprogram for KU'en. Det er ikke kravet om KU for tema kulturmiljø som utløser fylkeskommunens innsigelse til planforslaget, men selve utredningen kan bidra til å løse innsigelsen.

I et dialogmøte den 15.08.2022, der forslagsstiller UiB, plankonsulent ved Ard og arkitekt ved HLM, Bergen kommune ved byplan samt Vestland fylkeskommune ved seksjon for kulturarv møttes etter innsigelsen, ble det opplyst om at følgende kreves i KU:

- Det må vises 2-3 alternativer samt et 0-alternativ
- Det er området som helhet og ikke kun eksisterende HF-bebyggelse som må belyses og ligge bak vurderingene
- Det må vises hvordan alternativene kan gi fjernvirkning og nærvirkning for kulturmiljø, eksempelvis må det vises hvordan taklandskapet fra Dokken-siden ivaretas
- Det må vises hvorfor valgt utbyggingsalternativ er riktig ut fra de vurderinger som er gjort
- Det må vises hvordan hensynet til byrom og byromsbruk er vurdert for valgt grep

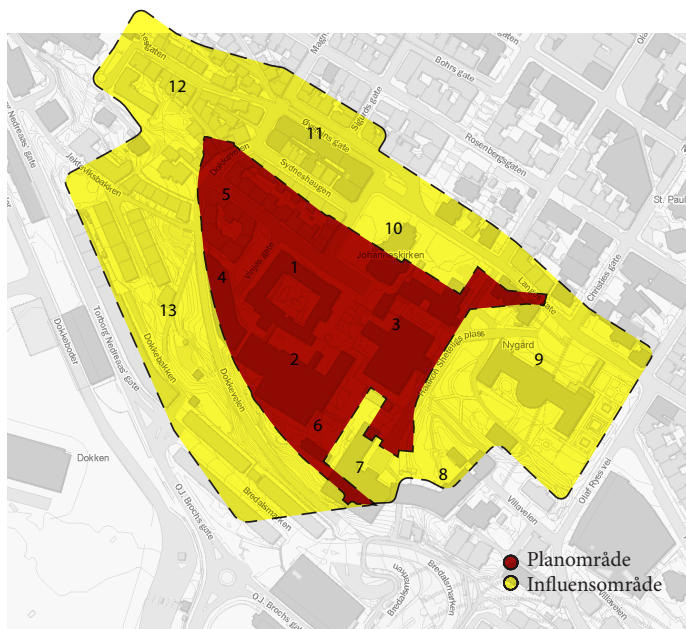
Ettersom det ikke foreligger et planprogram har disse kravene, sammen med seinere tilbakemeldinger fra VLFK, gitt føringer for utredningen.

Det er valgt å utrede to prinsipielt ulike løsningsalternativer som imøtekommer tiltakshavers mål og intensjoner, begge basert på en på- og ombygging av HF-bygget, benevnt som alternativ A og B. Videre har vi valgt å utrede et tredje løsningsalternativ, alternativ C, som i hovedsak er likt B, men med fri passasje mellom Sydneshaugen skole og HF-bygget på bakkeplan.

1.3 AVGRENSNING AV FAGTEMA

Kulturmiljø skal forstås som en samlebetegnelse for begrepene kulturminner, -miljø og -landskap, jf. St.meld. 16 (2019-2020) «Nye mål i kulturmiljøpolitikken – Engasjement, bærekraft og mangfold». I henhold til M-1941 omfatter kulturmiljø enkeltstående objekter, bygninger, steder og sammenhenger mellom kulturmiljø og landskap. Innenfor by- og tettsteder vil dette også omfatte byens gate- og kvartalsstruktur, visuelle sammenhenger og siktlinjer av historisk betydning. Riksantikvarens strategi og faglige anbefalinger for by- og stedsutvikling (2021) påpeker også disse sammenhengene og påpeker mulighetene og utfordringene med hensyn til bevaring av kulturminner og byutvikling. I KU for samlokalisering av HF-fakultetet er det derfor naturlig at kravet om utredning av hensynet til bystruktur og byromsbruk fanges opp og utredes under fagtema kulturmiljø. **Byrom** er brukt i henhold til definisjon i KPA2018; Bestemmelser (vedlegg til bestemmelsene 1: definisjoner og ordforklaringer): «*Uterom avgrenset av bygg eller landskapselementer. Omfatter offentlig tilgjengelige smau, gater, allmenninger, plasser, torg, parker, løkker og strandsone.*»

1.4 BESKRIVELSE AV UTREDNINGSOMRÅDET

Utredningsområdet omfatter det område der planens tiltak kan virke inn og omfatter planområdet og influensområdet. Innen planområdet kan tiltaket gi både fysiske og visuelle virkninger. I influensområdet kan tiltaket gi visuelle og opplevelsesmessige virkninger, samt endringer i bruk av byrom.

Planområdet

Området avgrenses av, men inkluderer Ivar Aasens gate i nord, Haakon Shetelig's plass i sørøst og Dokkeveien i sørvest. I planområdet ligger i dag HF-bygget (1), Sydneshaugen skole (2), Universitetsbiblioteket (3), Parkeringsanlegg (4), en bygård i nord (5) og den gamle lystgården Fastings Minde (6). Nummereringen viser til kartet.

I KPA2018 ligger planområdet i byfortettingssone (BY, sone 1), og i hensynssone for kulturmiljø, H570_20. Området er satt av til offentlig formål i Kommunedelplan sentrum fra 2001. Både i planområdet og i influensområdet finnes det en rekke fredede og verneverdige kulturminner og viktige byrom. Planområdet inngår i «Bergen Nygårdshøyden» (K75) i Riksantikvarens register over kulturmiljø av nasjonal interesse.

Influensområdet inkluderer også områder som har visuell kontakt og som umiddelbart grenser opp til planområdet. I influensområdet inngår Sjøfartsmuseet (7), Kulturhistorisk museum (8), Naturhistorisk museum (9), Johanneskirken (10), Sydneshaugen (11), Dragefjellet (12) og boligblokkene i Dokken (13).

Influensområdet inkluderer ikke Møhlenpriskrysset i sør, da landskap og bebyggelse hindrer visuelle virkninger.

For å sikre at opplevelsen av taklandskapet sett fra Dokken-siden blir ivarettatt, er det funnet representative ståsteder sør for planområdet. Fra disse tre ståstedene (Puddefjordsbroen, Dokken og Damsgård) er det utarbeidet fotovisualiseringer benyttet i vurderingene. Det er vurdert som at fjernvirkninger fra Bergen sentrum og fjellsiden ikke er relevant å vurdere. Visualiseringene kan sees i vedlegg.

I beskrivelsen av bygninger og delområder er kartets himmelretninger benyttet, med unntak av for Sydneshaugen skole der arkitektens opprinnelige benevelser av fasadene er benyttet, se fasadetegninger.

1.5 METODE

Konsekvensutredninger er gjort med utgangspunkt i metode for utredning hentet fra Miljødirektoratets håndbok for konsekvensutredninger M-1941. Håndboken er tilpasset utredning av reguleringsplaner og tiltak, utviklet av Miljødirektoratet i samarbeid med Riksantikvaren. Det er Riksantikvaren som har ansvar for temaet kulturmiljø.

Metodikken gjennomføres i en tretrinns prosess:

Trinn 1: Innledningsvis hentes det inn eksisterende kunnskap, defineres delområder (dvs. hensiktsmessige enheter med kulturhistorisk verdi) og settes en verdi på disse.

Trinn 2: Deretter gjøres det en vurdering av hvordan tiltaket vil påvirke det enkelte delområdet

Trinn 3: Til slutt settes en konsekvensgrad som følger av verdi og påvirkning satt i trinn 1 og 2.

Proessen kan illustreres som vist under.

Verdi + Påvirkning = Konsekvens

Verdi

Innen utredningsområdet er det identifisert delområder med kulturhistorisk verdi. Identifiseringen og avgrensningen av disse vil avhenge av de kulturhistoriske verdiene, tiltakets art og hvordan tiltaket vil virke inn på kulturmiljøet. Et delområde kan bestå av ett enkelt kulturminne; dvs. på objektnivå eller av flere kulturminner som til sammen utgjør et kulturmiljø. Kulturmiljøet identifiseres og avgrenses ut fra en vurdering av dets kulturhistoriske sammenheng – for eksempel sett ut fra geografi eller tema. Delområdene er avgrenset og kartfestet. I KU for HF-fakultetet er det brukt to tilnærminger for avgrensning av kulturmiljøer. Sydneshaugen skole, HF-fakultet og parkeringshuset, som alle blir direkte berørt av tiltaket gjennom fysiske inngrep, er vurdert på objekt/bygningsnivå – som kulturminne (videre omtalt som KM1 og KM2). Parkeringshuset er en frittstående bygning, men er likevel inkludert i samme kulturmiljø som HF-bygget da bygningene har en sammenheng mht. utforming og tidsperiode. Delområdene ellers er vurdert på kulturmiljønivå, der strukturer som bebyggelsesstruktur, funksjonelle sammenhenger, gater og byrom har vært definerende for inndeling i delområder. Disse omtales i det videre som delområde 1-4.

Objektene og kulturmiljøene er deretter kategorisert, beskrevet og verdivurdert. Iht. håndboken er verdibegrepene kunnskapsverdier, opplevelsesverdier og bruksverdier benyttet.

Kunnskapsverdi angir hvilke kunnskaper et kulturmiljø kan gi, om kulturminner og kulturmiljø har en særlig betydning som kilde til kunnskap om og forståelse for fortiden, for eksempel deres opprinnelse, bruken og betydningen av dem, menneskers liv, tro og samfunnsforhold generelt og interaksjon mellom mennesker og natur.

Opplevelsesverdi angir hvilke opplevelser et kulturminne eller -miljø kan gi, knyttet til allmennhetens eller ulike gruppers opplevelse, det kan for eksempel være lokal byggeskikk, arkitektonisk uttrykk eller kunstnerisk uttrykk. Herunder byer og steders lokale særpreg og følelsen av tilhørighet.

Bruksverdi angir hva kulturmiljøet kan brukes til; økonomisk, kulturelt, sosial eller miljømessig. Herunder må det vurderes økonomiske aspekt ved gjenbruk av eksisterende bygningsmiljøer versus å bygge nytt.

For å finne fram til hvilke verdier et delområde har, har veilederen utarbeidet et sett med vurderingskategorier:

- *Kilde til historien*
- *Tro og tradisjon*
- *Etniske grupper*
- *Sosiale grupper og sammenhenger*
- *Faser og virksomheter*
- *Byggeskikk, arkitektur og kunst*
- *Kulturhistorisk sammenheng og sammenhengen natur/kultur*
- *Bruk og muligheter for bruk*

Basert på en beskrivelse av delområdet/kulturmiljøet og kategoriseringen nevnt over, settes en verdi etter hvor stor grad de aktuelle verdikategoriene oppfylles, som vist i tabellen under.

I arbeidet med å gradere, er følgende egenskaper vurdert:

- *Alder, tidsdybde og kontinuitet*
- *Autentisitet og opprinnelighet*
- *Mangfold og variasjon*
- *Sammenheng og helhet*
- *Dynamikk og endring*
- *Lesbarhet og tydelighet*
- *Etablert forvaltningsstatus*

Den eksakte verdien for et delområde graderes på skalaen vist under. Verdien på delområdene settes mellom *noe verdi* og *svært stor verdi*. Objekter/delområder med ubetydelig verdi er ikke omtalt i

Verdikategori	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi eller forvaltningsprioritet	Stor verdi eller høy forvaltningsprioritet	Svært stor verdi eller høyeste forvaltningsprioritet
---------------	------------------	-----------	---	--	--

Verdiskala. Tabell i Håndbok M-1941 er benyttet for verdikategoriseringer, se vedlegg kap 6.3

utredningen. Pilens plass på verdiskalaen viser kulturminnets verdi. Merk at pilen kan graderes innen en verdikategori, dvs. ligge i øvre eller nedre kant. Eksempelet under viser pilen innenfor verdikategorien middels, men i den øvre delen, mot stor verdi.

Påvirkning

Påvirkning er et uttrykk for endringer tiltaket vil medføre for de verdivurderte kulturmiljøene. Planforslagets og alternativenes påvirkning på valgte temaer vurderes ut fra faglig skjønn i henhold til påvirkningstabellen vist i vedlegg. I denne KU'en har vi valgt å presentere vurderingene i tabellform, basert på veilederens gradering av påvirkning som går fra *forbedret* til *sterkt forringet*.

Konsekvens

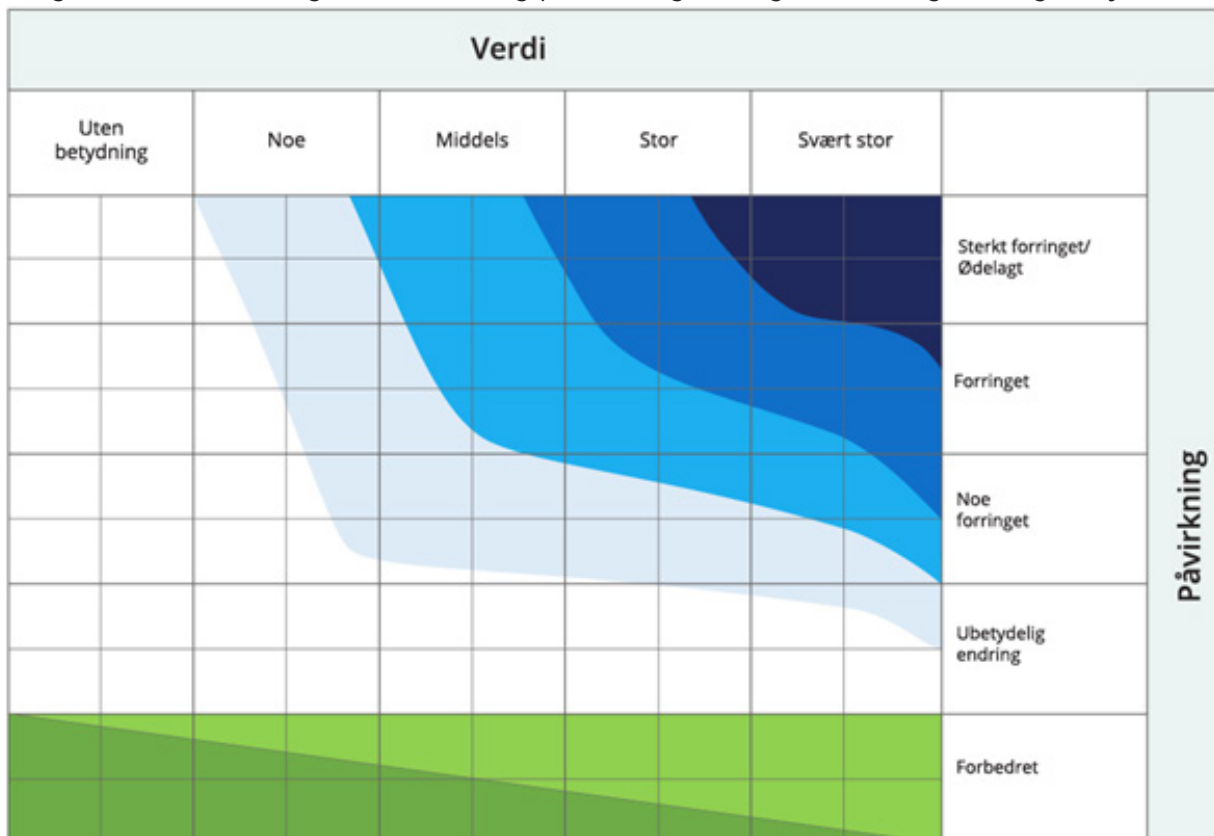
Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

Påvirkningsskala. Tabell i Håndbok M-1941 er benyttet for tiltakets påvirkningsgrad, se vedlegg kap 6.3

Konsekvensgraden avleses ut fra fastsatt verdi- og påvirkningsgrad per vurderte delområde. Møtepunktet mellom verdi og konsekvens, slik de er satt på skalaene per delområde gir konsekvensgraden. Konsekvensviften vist i figur under, under benyttes for å avlese grad av konsekvens – jo større verdi – dess større konsekvens.

Til grunn for vurderingene av verdi og påvirkning er følgende kildegrunnlag benyttet:

Skala	Forklaring
Svært stor konsekvens ----	Den mest alvorlige konsekvensen som kan oppnås for delområdet. Brukes kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
Stor konsekvens ---	Alvorlig konsekvens for delområdet.
Betydelig konsekvens --	Betydelig konsekvens for delområdet.
Noe konsekvens -	Noe konsekvens for delområdet.
Ubetydelig konsekvens 0	Ingen eller ubetydelig konsekvens for delområdet.
Noe/betydelig positiv konsekvens + / ++	Forbedring (+) eller betydelig forbedring (++)
Stor/svært stor positiv konsekvens +++ / ++++	Stor forbedring (+++) eller svært stor forbedring (+++). Brukes i hovedsak der områder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Figuren over gir en forklaring på grad av konsekvens som ligger i skalaen.

1.6 KUNNSKAPSGRUNNLAG

- Riksantikvarens strategi og faglige anbefalinger for by- og stedsutvikling (2021)
- Kulturminne- og rivedokumentasjon (2021)
- Arkitektur- og byformingsstrategien for Bergen (2019)
- Forvaltningsplaner for UiB sine freda bygg (2018)
- Askeladden.ra.no
- Byuniversitetet i Bergen, Freda og i full vigør (2018) Eva Røyane et. al.
- «HF-bygget: Sydnesplassen 7», side med informasjon og HF-bygget og diverse ressursar knytt til historie og forvaltningsplan for bygget, <https://folk.uib.no/hnooh/HF-bygget/> [lesedato 29.03.2023].
- Lexau, Siri Skjold: «Et universitetsområde for fremtiden – Nygårdshøyden i Bergen. 1960-årenes ambisjoner, og ettertiden som tok dem ned» Nordlit36/2015 pp. 143–164. <http://dx.doi.org/10.7557/13.3684>
- Universitetsbibliotekets billedsamling i Bergen – marcus.uib.no
- Historiske kart, kartverket.no
- Kulturmiljø plan for Bergen, med kulturminnestrategi – Identitet med Særpreg (2021)

I tillegg gir motsegn/innsigelser fra offentlig høring og korrespondanse med Vestland fylkeskommune rammer for arbeidet.

Kildegrunnlaget er vurdert som tilstrekkelig til gjennomføring av konsekvensutredningen.

Det er gjennomført befaringer av fagpersonene som har utarbeidet konsekvensutredningen.

Arbeidet er utført av fagpersoner med kulturhistorisk og arkitektonisk kompetanse:

- *Kjersti Vetlejord Børø, kulturminneansvarlig UiB*
- *Andreas Møller Nielsen, arkitekt HLM*
- *Mona Mortensen, kulturminnerådgiver, Vill Plan*

Med å følge metodikken i M-1941 og ved å bruke personer med relevant faglig kompetanse, vurderes det at KU-forskriftens § 17 sine krav om at utredninger skal følge anerkjent metodikk, er oppfylt.

2.1 HISTORISK UTVIKLING

Utredningsområdet ligger nordvest på Nygårdshøyden, med deler av skråningen vestover mot Dokken. Funksjonelt benyttes området til offentlig formål og bolig. Det preges av store, frittliggende offentlige bygninger, primært for universitetsformål, varierte byrom i ulike størrelser og utforming, diverse boligstrukturer og grøntstrukturer.

Dagens kultur- og bygningsmiljø i og rundt utredningsområdet forteller både historien om UiBs utvikling som byuniversitet, om den store byveksten fra midten av 1800-tallet og boligbyggingen på Sydneshaugen/Nygårdshøyden. Samlet sett utgjør området et unikt kultur- og bygningsmiljø, med stort arkitektur- og kulturhistorisk mangfold. Bebyggelsesstrukturene innenfor utredningsområdet omfattes av de nasjonale kulturmiljøene (NB-områder) K75 Bergen Nygårdshøyden, K76 Bergen Nygårdshøyden murbyen og K286 Sydneshaus trehusbebyggelse. Se kart på side 19

Utredningsområdet ble i hovedsak bebygd i perioden 1850-1970. Fram til slutten av 1700-tallet var det del av byens takmark (utmark) og felles beiteland, samt en viktig festplass for bergenserne. Den historiske ferdselsåren fra Møhlenpris til Nøstet går gjennom utredningsområdet. Det fulgte

Planområdet (vist i lysegrønt) er del av området kalt "Bergen byes Tagemark ved Sydneshaus". Bergknatten "Baanhouen" sees tydelig inntegnet i dette kartet fra 1779.

nåværende Dokkebakken og nordligste ende av Dokkeveien, og veifaret krysser planområdet helt i nordvest. Det historiske ferdselsåren fra Nygårdporten og nordover langs kanten av Sydneshaus går også gjennom utredningsområdet, og de to veifarene møttes omtrent i dagens kryss mellom Dokkeveien og gateløpet Sydneshaus. Se kart på side 20.

Topografien innenfor utredningsområdet var opprinnelig mye mer kupert enn i dag, men endret seg etter at området ble tatt i bruk som byggegrunn.

I det nordvestligste hjørnet av utredningsområdet, vokste det tidlig fram en selvgrodd trehusbebyggelse tilpasset terrenget, som en forlengelse av trehusbebyggelsen på Nøstet. Bebyggelsen er en del av den typiske urbane trehusbebyggelsen i Bergen, og inngår i K286 Sydneshaus trehusbebyggelse.

I 1790 anla C. F. Fasting (1746–1791) lystgårdanlegget Øvre Møhlenpris på Sydneshaus. Anlegget fikk etter hvert navnet Fastings Minde. Den gang sto det ingen andre bygninger her oppe, og hovedbygningen ble liggende høyt og fritt fremme på kanten av plataet mot sørvest. I tillegg til hovedbygning, omfattet anlegget forpakterbolig, driftsbygninger og et hageanlegg i engelsk stil. Fasting anla også en lindeallé fra Nygårdporten, over haugen og ned Møhlenprisbakken. Alléen hadde en sidevei opp til Fastings Minde. I dag står kun hovedbygningen og en liten, forenklet og modernisert del av hageanlegget igjen, samt enkelte av lindetrærne, bl.a. i nærheten av hovedbygningen, ved Universitetsbiblioteket og foran Kulturhistorisk museum. Hovedbygningen er en panelt trebygning med en høyreist midtfløy fra 1791 og to lavere sidefløyer fra 1830-tallet. Den er den eldste bygningen på Nygårdshøyden og i UiBs eie, og en av byen eldste villaer. Den har langt på vei bevart formen fra 1830.

I 1865 ble Fastings Minde overtatt av legen F.T. Rosenberg og tatt i bruk som mentalsykehus; Rosenbergs Asyl. I den forbindelse ble det etter hvert bygd flere nye asylbygninger omtrent der HF-bygningen står i dag, anlegget ble omkranset av et høyt plankegjerd og forandret karakter.

Langes gate 3, helt i kanten av utredningsområdet mot nordøst, er museets nest eldste bygning. Trevillaen skal være bygget i 1839-42 som del av et anlegg som bl.a. også skal ha omfattet stall, fjøs, eldhus og et hageanlegg. Kart fra 1848 viser at anlegget lå landlig til i krysset mellom daværende

Bebyggelsesstrukturene innenfor utredningsområdet omfattes av de nasjonale kulturmiljøene (NB-områder)

Galgebakken og den forannevnte ferdselsåren fra Nygårdsporten over Sydneshaugen. I dag står kun villaen igjen. I 1874 ble Langes gate 1 bygget som en laftet villa med pussforblending på en tomt utskilt fra Langes gate 3. Bergen kommune kjøpte Langes gate 3 i 1913 og sikret den for museet sammen med Fastings Minde. UiB overtok bygningene i 1952 og de ble bygget sammen med en glasspaviljong i 2001.

Fra midten av 1800-talet var Bergen i kraftig vekst, nye områder ble regulert, og i siste halvdel av 1800-tallet krøp boligbyggingen oppover Nygårdshøyden fra bykjernen. I 1865 sto det nye prestisjebygget til Bergen museum, dagens Naturhistorisk museum, ferdig nordøst i utredningsområdet. Det var en monumental murbygning i nyrenessansestil med et høyreist midtparti og to lavere sidefløyer, tegnet av den anerkjente arkitekten Johan Henrik Nebelong. Bygningen lå ensomt til starten, men som et virkningsfullt fondmotiv for enden av byens nye paradegate, Christies gate, var den med på å trekke Nygårdshøyden inn som en del av bylandskapet. Nybygget ga status til det som etter hvert skulle bli et av byens mest prominente strøk, og mellom museet og bykjernen ble det i tiårene etterpå reist flere store, dekorerte murvillaer.

Arbeidene på museumsanlegget fortsatte ut over 1800-tallet, og i 1884 sto gartnerbygningen ferdig. I 1898 ble hovedbygningen utvidet med to tverrstilte sidefløyer tegnet av Hans Jacob Sparre, og året etter sto Muséhagen ferdig etter Jørgen Brunchorst plan. Veksthuset ble reist i 1900.

er de to kvartalene på hver side av gaten Sydneshaugen er tilnærmet ferdig utbygd, og de første bygårdene i kvartalet som i dag er avgrenset av Vinjes gate, Ivar Aasens gate og Dokkeveien er på plass. Sistnevnte ligger innenfor planområdet og ble oppført i 1912-14.

Først i 1914 fikk kommunen kjøpe eiendommen Fastings Minde. Da var tanken om boligbygging forlatt, og kommunen drev asylet videre til det ble lagt ned i 1959. Kort tid etter kjøpet av eiendommen, fikk Bergen museum med seg kommunen på å reservere hele eiendommen for fremtidig utvidelse av museet med tanke på etablering av et universitet. Kommunen lyste ut en arkitektkonkurranse om regulering av universitetsområdet, som ble vunnet av Egill Reimers i 1917. Den monumentale, nyklassisistiske planen ble aldri gjennomført, men Kulturhistorisk museum og Sydneshaugen skole ble oppført i tråd med planen, som de eneste nord på Nygårdshøyden. Skolebygningen (1921), tegnet av byarkitekt Kaspar Hassel, ble oppført som en frittliggende, lukket karréstruktur med skolegård i midten. Skolen ble oppført som middelskole, men planen var at den på sikt skulle overtas av universitet, noe den ble i 1960.

Kulturhistorisk museum (1927) ble tegnet av Reimers i et eklektisk nyklassisistisk formspråk som en monumental, tofløyet bygning med et høyt syvetasjers tårn i den vestre enden. Plassering og utforming markerer overgangen mellom Sydnesplatået og den sørvendte skråningen ned mot Dokken og Møhlenpris. Samtidig fungerer den som en «port» til universitetsområdet ved at den historiske ferdselsåren Møhlenpriskbakken går gjennom tårnfoten. Nord for bygningen ble det anlagt et parkanlegg i forlengelsen av Muséhagen.

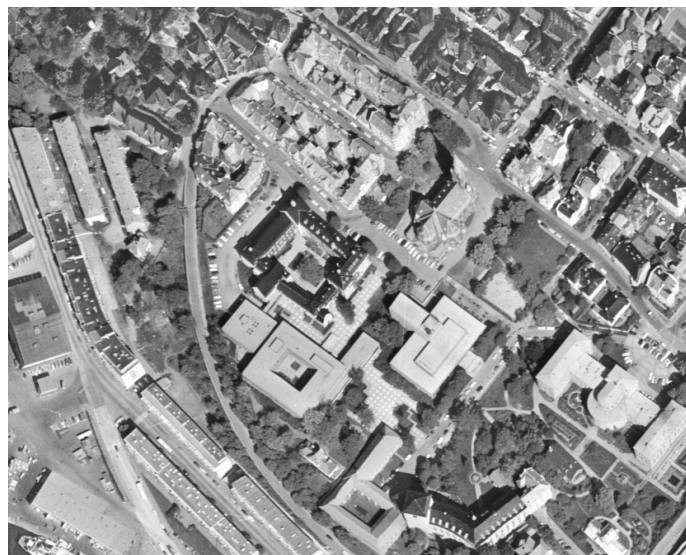
Som kjent, ble ikke universitet stiftet før 1946, og i mellomtiden ble området holdt sperret for andre formål. Den eneste utbyggingen innenfor planområdet de neste tiårene var ferdigstilling av boligkvartalet ved Vinjes gate (1931-32).

Frem til slutten av 1800-tallet var Dokken og områdene sør for Sydneshaugen et bynært område preget av landlig idyll med store og fornemme privathus med hageanlegg og mindre kaianlegg langs den opprinnelige strandlinjen som gikk omtrent der Torborg Nedreaas' gate går i dag. Utover på 1900-tallet endret området gradvis karakter, først og fremst gjennom utfyllinger og endringer av sjølinjen. Etter hvert forsvant også mye av den eldre bebyggelsen. Bebyggelsen i den delen av utredningsområdet som ligger sørvest for planområdet, mellom Dokkeveien, Torborg Nedras' gate og Jektebakken, ble all hovedsak oppført mellom 1925 og -1950, og domineres av funksjonalistisk murgårdsbebyggelse strukturert som langsgående lameller parallelt med hovedveien.

Den første universitetsbygning oppført til universitetsformål i utredningsområdet var Universitetsbiblioteket, som sto ferdig i 1961. Bygningen er tegnet av arkitektene Kåre Kvilhaug og Jo Svare, og er en frittliggende paviljongbygning i et etterkrigsmodernistisk formspråk med

FLYFOTO 1949 - (NORGE I BILDER)

FLYFOTO 1970 - (NORGE I BILDER)

høy materialkvalitet. Den er omgitt av et mindre grøntareal som er en integrert del av anlegget. Her inngår rester etter den gamle lindealléen. Arkitektene plasserte bygningen langs den gamle ferdselsveien over Sydneshaugen til Møhlenpris.

Året etter sto det nye Sjøfartsmuseet ferdig på en festet tomt fra universitet. Bygningen er tegnet av Per Grieg og har et historiserende og monumentalt uttrykk med kraftige natursteinsmurer. I likhet med Sydneshaugen skole og den senere HF-bygningen, er den bygd rundt et indre atrium. Den er bygget inntil tårnfoten på Kulturhistorisk museum, helt fremme på kanten av Sydneshaugen. Det tar opp i seg terrengforskjellene på tomten, og har to etasjer mot nord og opptil fire mot sør.

I 1964 kom en ny reguleringsplan for universitetsområdet. Det hadde i forkant vært heftige diskusjoner om hvorvidt universitet burde videreføres og utvides på Nygårdshøyden, eller flyttes ut av sentrum. De som argumenterte for førstnevnte, fikk gjennomslag, og den nye planen la opp til at store deler av boligområdene på høyden skulle saneres til fordel for moderne lamellbebyggelse til universitetsformål. I perioden som fulgte vokste det imidlertid fram en ny forståelse for arkitekturvern på landsbasis. Konsekvensen ble at universitetet, i tillegg til å bygge på ubebygde tomter, valgte å utvide arealene sine gjennom oppkjøp og tilpasning av den eksisterende bygningsmassen på Nygårdshøyden. Innenfor utredningsområdet gjelder dette det tidligere omtalte kvartalet mellom Øysteins gate og Sydneshaugen (Det Nævdalske Kompleks), Fastings Minde, Sydneshaugen skole og Langes gate 1 og 3.

I 1950-årene var det daværende Historisk-filosofisk fakultet, HF-fakultet, i vekst og tallet på studenter og tilsatte steg. Det ble ansett som uheldig at aktiviteten var fordelt på flere bygninger. Da UiB overtok Sydneshaugen skole i 1960, ble det bestemt at fakultet skulle disponere denne til auditorium og lesesaler, i tillegg til at det skulle oppføres et nybygg for vitenskapelig personale, kontorpersonale og hovedfagsstudenter. Da Rosenbergs asyl ble nedlagt, ble asylbygningene, som utgjorde 400–500 m², revet for å gi plass til nybygget. Hovedbygningen på Fastings Minde var da i dårlig stand, og var lenge truet av riving siden UiB ikke hadde planer for bygningen og reguleringsplanen fra 1917 forutsatte riving. Viktige støttespillere for bevaring var arkitektene Peter Helland-Hansen og Sverre Lied som fikk i oppdrag å tegne HF-bygget. Begge var aktive i Fortidsminneforeningen og opptatt av de kulturhistoriske verdiene til bygningsmiljøet på Nygårdshøyden. Arkitektene flyttet nybygget litt mot nord for å gjøre det mulig å ta vare på lystgården og fikk aksept for å innlemme restaureringen i planene for nybygget. Grøntarealene i umiddelbar tilknytning til hovedbygningen ble også bevart.

HF-bygget sto ferdig i 1967. Hovedbygningsskroppen er en karreblokk rundt et indre atrium. Bygningen har et tidstypisk etterkrigsmodernistisk formspråk. I likhet med Kulturhistorisk

FLYFOTO 1985 - (NORGE I BILDER)

FLYFOTO 2022 - (NORGE I BILDER)

museum og Sjøfartsmuseet ligger det på kanten av Sydneshaugen skole, men i motsetning til de to andre, tas ikke terrengforskjellene opp i selve bygningen, men i et terrassert, grønt- og hellelagt område på baksiden av bygningen. Parallelt med byggingen av HF-bygget, ble det gjennomført en stor rehabilitering av Sydneshaugen skole og nybygget ble knyttet sammen med skolebygningen via en glassbro i 2. etg. Med byggingen av HF-bygget, fikk også det åpne uteområdet mellom Universitetsbiblioteket, Sydneshaugen skole og HF-bygget sin nåværende form, og den innvendige

UNIVERSITETS UTBYGGING I OMRÅDET

Fastings Minde
1790

Naturhistorisk museum
1865/1890

Sydneshaugen skole
1921

Historisk museum
1927

Bibliotek for
Humaniora
1961/2005

HF-Bygget
1967

skolegården ble knyttet sammen med den nye plassdannelsen. Opprinnelig var plassen hellelagt med mørke og lyse betongheller i et repeterende geometrisk mønster, men hellene ble erstattet av asfalt rundt 2010. Odd Tandbergs rislefontene ble plassert mellom HF-bygget og skolebygningen rundt 1972.

Nordvest for HF-bygget ble det i 1970 oppført et garasjeanlegg i to etasjer. Parkeringsanlegget er bygget inn i terrenget og har adkomst fra Dokkeveien. Det har et parkeringsdekke på taket med adkomst fra Vinjes gate. Det ble tegnet av samme arkitekter som HF-bygget.

I 2012 oppførte Bergen kommune det som skulle være en midlertidig brakkeskole i grøntanlegget øst for Johanneskirken. Byggingen møtte store lokale protester, og planen var at den skulle demonteres når Møhlenpris skole var rehabilitert i 2015. I etterkant har imidlertid kommunen valgt å benytte skolebygningen som erstatningsskole ved rehabilitering av andre sentrumsskoler. Det er uklart når den eventuelt blir fjernet.

Ytterligere beskrivelse av kulturminner og kulturmiljø finnes i dokumentet Kulturminne- og rivedokumentasjon (2021) vedlagt i plansaken.

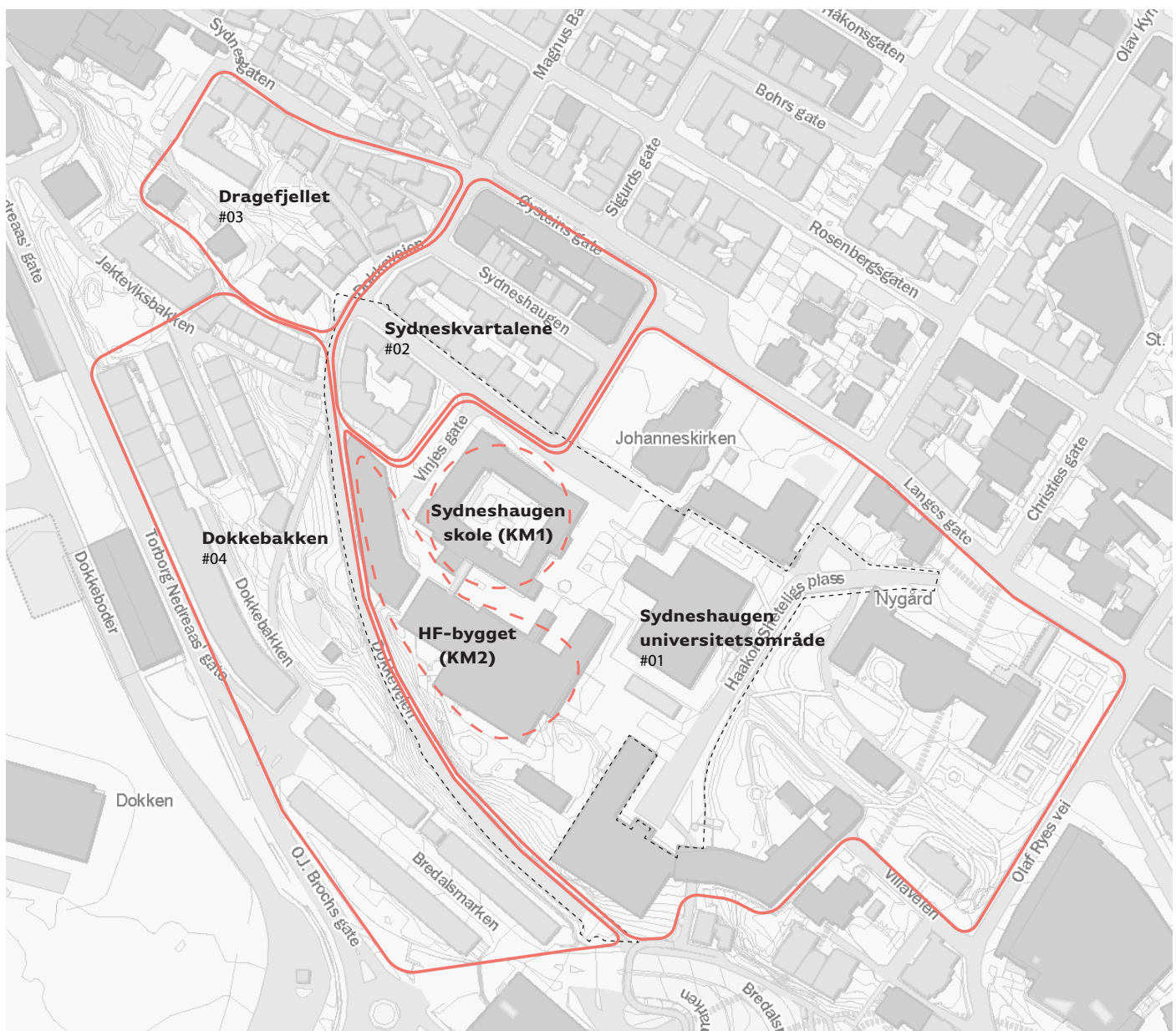
Se side 18 – 21 i PDF for illustrasjoner

2.2 VERDIVURDERING

Innen undersøkelsesområdet er det identifisert og avgrenset syv kulturmiljøer med ett eller flere kulturminner som innbyrdes har en kulturhistorisk sammenheng.

Sydneshaugen skole og HF-bygget er vurdert som enkeltstående kulturhistoriske objekter og er navngitt og nummerert KM 1 og KM 2. Sydneshaugen universitetsområde, Sydneskvartalet, Dragefjellet og Dokkebakken er vurdert som større sammenhengende kulturmiljøer bestående av kulturhistoriske enkeltobjekter, gate-/kvartalsstrukturer og byrom.

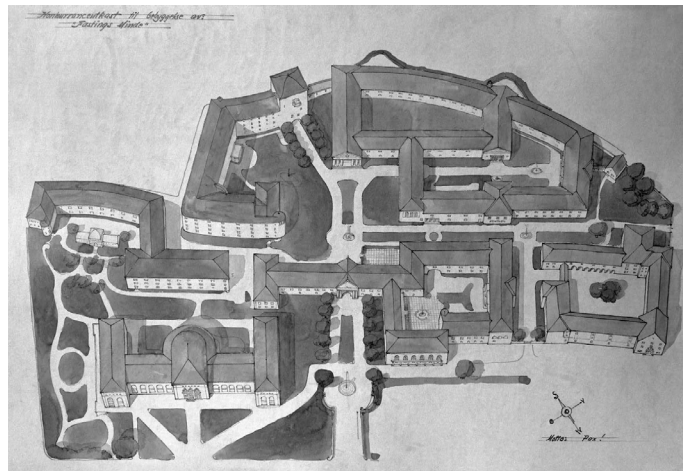
Disse er navngitt og nummerert som delområdene 1-4. Under vises avgrensningen av de kulturhistoriske delområdene og videre i kapittelet følger beskrivelse og verdivurderinger.

2.2.1 Kulturmiljø 1 Sydneshaugen skole (KM1)

Skolegård

PLAN FOR UNIVERSITETSOMRÅDE PÅ FASTINGS MINDE, EGILL REIMERS, 1917.

Sydneshaugen skole var planlagt og tegnet av Bergen kommune før konkurransen om et kommende universitetsområde på eiendommen Fastings Minde ble utlyst, og det var en forutsetning at skolen skulle inkluderes i den nye helheten. Arkitekt Egill Reimers, som vant konkurransen i 1917, plasserte skolen, i pakt med kommunens ønske, på hjørnet mellom Ivar Aasens gate og Vinjes gate. Skolen ble bygget i tråd med byarkitekt Kaspar Hassels opprinnelige tegninger og sto ferdig i 1921. Allerede ved oppføringen var det tenkt at skolen ved behov skulle overdras til et framtidig universitet i Bergen. Bygningen fungerte både som middelskole, gymnas, ungdomsskole og lærerskole før den ble overtatt av UiB i 1960. Skolen ble deretter rehabilitert og innredet til universitetsformål i tråd med datidens undervisningsformer, og ble tatt i bruk av Historisk-filosofisk fakultet samtidig med at det nye HF-bygget sto klart.

Skolen er, i likhet med Kulturhistorisk museum, formet i et monumentalt og middelalderlig formspråk med henvisninger til nyrenessanse og lokal 1700-talls trearkitektur. Det borglignende anlegget i slemmet og malt teglstein er bygget med fire fløyer rundt en stor, innelukket skoleplass. Bygningen er sammensatt av ulike volum, og høyden varierer mellom to og fire etasjer pluss loft og kjeller. Høyde- og volumsprangene gir et variert taklandskap med svarte, glaserte takpanner og enkelte kobberdetaljer. I tillegg til inngangsparti og sokkel i naturstein, har den slemmede teglsteinsfasaden enkelte felter med eksponert tegl. Fasadene preges ellers av stor variasjon i vindusutforming.

Skolens hovedinngang vender mot byen, på anleggets østfasade. Det er markert med et fremskutt karnapp i hugget granitt under en altan med rekkverk i stein. En kommer til den innvendige skolegården enten ved å gå gjennom bygningen eller direkte via en lav buet hvelving mot på sørfasaden.

Undervisningsrommene ligger inn mot skoleplassen, korridorene langs yttervegg. Ytterfasadene har mer forseggjort dekor enn fasadene mot skolegården. Anlegget er utformet som et helhetlig kunstverk der arkitekten har satt sitt preg på alle detaljer.

Bygningen er preget av gode materialer og utføring av høy kvalitet, typisk for skolene som ble bygget i de første tiårene etter 1900. Skolen har i tillegg et gedigent og rikt dekorert interiør med kalkmalerier utført av dekormaler Salomon Sørensen.

Da UiB tok i bruk skolebygningen, gjennomgikk den en generell oppussing og deler av interiørene ble bygget om. En del vinduer og dører ble skiftet og det ble anlagt en glassbro i 2. etg på skolens sørfasade over til det nye HF-bygget. Renoveringen ble tegnet av arkitektene Peter Helland-Hansen og Sverre Lied som også tegnet HF-bygget, mens landskapsarkitekt Endre Vik sto for tiltakene i utomhusanlegget som blant annet omfattet at skolegården ble knyttet sammen med plassdannelsen utenfor og uværsskurets vestvegg ble åpnet mot HF-bygget.

Verdibegrunnelse

Sydneshaugen skole er et monumentalt bygg og et landemerke som markerer seg i bybildet, både i nærmiljøet og i Sydneshaugens fjernvirkning. Det er et gjennomarbeidet og helhetlig anlegg hvor den opprinnelige helheten i all hovedsak er intakt. Dette omfatter opprinnelig hovedform, volum, materialbruk, overflatebehandling og øvrig detaljering. Takformene på skoleanlegget er lite endret, og skolegården har sin opprinnelige form og karakteristiske store tuntre. Anlegget er velholdt, og det er lite endret sett i lys av at skolen har vært i kontinuerlig bruk til undervisningsformål siden 1921.

Anlegget vurderes å ha stor opplevelsesverdi knyttet til sin markante plassering og posisjon i bybildet og til den gjennomarbeide arkitekturen av høy kvalitet. Det har videre stor kunnskapsverdi, som representant for de store, markante, og ofte borglignende, byskoleanleggene i mur som ble anlagt i Bergen tidlig på 1900-tallet, og til den lange skolehistorien som fortsatt er lett lesbar i anlegget. Videre har anlegget en viktig universitetshistorisk verdi gjennom at det er med å synliggjøre utviklingen som universitet har hatt på Nygårdshøyden der de har tatt i bruk og tilpasset eksisterende bebyggelse til sitt formål. Bygningen er også et viktig symbolbygg i universitetsanlegget nord på Nygårdshøyden, i tillegg til at det er ett av to bygg som ble bygget i samsvar med Reimers reguleringsplan for eiendommen Fastings Minde.

Skolebygningen er stor og robust og relativt godt vedlikehold. Den har imidlertid store bruksmessige utfordringer knyttet til tilgjengelighet og orientering. Interiørene har mange nivåsprang, både internt i fløyene og mellom de ulike fløyene. Fellesarealene er til dels mørke og uoversiktlige og vanskelig å orientere seg i. Det er utfordrende å løse disse utfordringene ved hjelp av innvendige tiltak uten at det medfører inngrep i de fredete interiørene. Bygningen slik den står i dag, har lav bruksutnyttelse i forhold til potensialet.

Sydneshaugen skole inngår i det nasjonale kulturmiljøet **K75 Bergen Nygårdshøyden**. I kommunedelplanen KDP sentrum er bygningen avmerket som verneverdig kulturmiljø og del av hensynssone H570. Bygningen ble forskriftsfredet i 2014 som en del landsverneplanen for den statlige undervisningssektoren. I vedtaket står det blant annet at formålet med fredningen er «(...) å sikre Sydneshaugen skole som et representativt og påkostet skoleanlegg fra begynnelsen av 1900-tallet av høy kulturhistorisk og arkitekturhistorisk verdi.»

Totalt sett vurderes Sydneshaugen skole til å ha stor egenverdi som kulturminne. Verdien er først og fremst knyttet til den lange skolehistorien, den markante plasseringen i bylandskapet – både i nærområdet, men også taklandskapet fjernvirkning – og til det arkitektoniske uttrykket. Den reduserte bruksverdien gjør det utfordrende å sikre vern gjennom bruk og bidrar derfor til at den totale verdien ikke settes høyere.

De bærende verdiene som først og fremst bør søkes bevart i forbindelse med plansaken er bygningens hovedform med den borglignende hovedkroppen med de mange sprangene i fasadelivet og i høyden; taklandskapet; materialbruk med slemmet overflate med innslag av naturstein og tegl; den åpne og omsluttete skolegården og de to hovedinngangene (på østfasaden og via skolegården). Som fredet bygning vil det i tillegg være viktig å ivareta originale bygningsdetaljer i eksteriøret. De bærende verdiene i interiørene er ikke omtalt her da de ikke ansees relevant for plansaken. De er i tillegg sikret gjennom forskriftsfredningen.

Sydneshaugen skole (KM1) - Fra Ivar Aasens gate

Sydneshaugen skole (KM1) - Fra Sydneplassen

Sydneshaugen skole (KM1) - Gårdsrom

2.2.2 Kulturmiljø 2 HF-bygget (KM2)

HF-Bygget

P-Huset

HF-bygget ble tatt i bruk av daværende Historisk-filosofisk fakultet i 1967. Det er bygget etter arkitektene Sverre Lied og Petter Helland-Hansens tegninger, og bygningen med tilhørende uteanlegg fikk Det nyttige Selskabs pris for god arkitektur i 1967.

Det frittliggende bygningskroppen er sammensatt av tre hovedelementer:

- en karréblokk i fire etasjer med kjeller under hele grunnflaten (hovedblokken)
- en mindre blokk med tre etasjer uten kjeller, der den nederste etasjen opprinnelig var åpen og fungerte som parkeringsareal (S-blokken)
- en liten blokk i 2. etasjeplan, bygget på søyler (lesesal)

Hovedblokken er bygget rundt et stort atrium som er åpent hele veien opp. En stor baldakin mot nord markerer hovedinngangen. Bygningen er forbundet med Universitetsbiblioteket via en underjordisk tunnel og til Sydneshaugen skole via en gangbro i 2.etasje. Arealet rundt bygningen fikk en parkmessig opparbeidelse med plener, beplantning, plassrom og gangarealer. Arealene var belagt med store lyse og mørke betongheller i rutemønster. Arealene på baksiden av bygningen fikk terrasser og trapper for å ta opp i seg høydeforskjellen. Utomhusanlegget var tegnet av landskapsarkitekt Endre Vik som også hadde ansvar for øvrige utearealer på universitet i perioden.

Oppføringen av HF-bygget og rehabilitering og tilpasning av Sydneshaugen skole inngikk i samme prosjekt. Nybygget inneholdt arbeidsplasser for vitenskapelig personale og administrasjon og lesesaler for hovedfagsstudenter, mens auditorier og lesesaler for grunn- og mellomfagsstudenter ble lagt til skolebygningen.

Bygget har et etterkrigsmodernistisk og funksjonalistisk formspråk, men forsøker samtidig å tilpasse seg de historiske bygningene i området gjennom høyde, oppdelte volumer, plassering på tomten, fargebruk og landskapsbearbeiding.

Bygningen er oppført som et systembygg med søyle-drager-konstruksjon i armert betong. Ytterveggene er lette trevegger forblendet med fasadeelementer i frilagt betong. Det flate taket er et oppforet tretak med såkalt built-up tekking. De innvendige fellesarealene var tidstypiske for datidens offentlige byggeri av god kvalitet, og var blant annet preget av terrassofliser, frilagt tegl, pigmentert prikkmeislet betong, edeltre og linoleum både på gulv og enkelte dører.

Atriet hadde opprinnelig en viktig og gjennomtenkt funksjon i bygningen – det skulle være et åpent rom med rik og frodig vegetasjon og kunstnerisk utsmykning, hvor man kunne dyrke den gode samtalen. Dessverre medførte sistnevnte støy for dem som hadde kontor mot atriet, og det ble vanskelig å benytte det slik det var tenkt. Atriet fikk derfor etter hvert en forsmådd rolle i bygget, lite velholdt og avstengt.

Den viktigste endringen i bygningens eksteriør, er at den åpne førsteetasjen i S-blokken ble bygd

inn i 1989 for å tas i bruk som bibliotek/bokmagasin. Videre er betonghellene i plassrommet foran bygningen erstattet med asfalt. Innvendig er planløsning og mye av rominndelingen intakt. En stor del av materialbruken i fellesarealene er også bevart slik at man får en klar opplevelse av et tidstypisk interiør, selv om enkelte detaljer som innerdører, linoleumsbelegg og møblering er skiftet ut. Tilkomsten til atriet er også sterkt begrenset i forhold til opprinnelig løsning.

Nordvest for S-blokken ble det i 1970 oppført et parkeringshus i to etasjer med en parkeringsplass i dagen oppå. Det ble tegnet av samme arkitekter som HF-bygget, men er ikke fysisk forbundet med HF-bygget. Parkeringsplassen på gateplan har adkomst fra Vinjes gate. Parkeringshuset ligger inne i terrenget og har kun synlig fasade mot Dokkeveien hvor adkomsten er. Fasaden mot Dokkeveien følger veiens kurvatur og er tildekket av et særegent gitter i cortenstål. Innvendig har parkeringshuset støpt betongdekke som bæres av betongsøyler. Det er benyttet natursteinsmurer i begge ender av fasaden, av samme type som er benyttet på uteanlegget bak HF-bygget. Langs den ene muren går en trapp opp til parkeringsplassen og HF-bygget. Endringshistorikken til parkeringsanlegget er lite kjent, men det antas at anlegget er lite endret.

I plassrommet mellom HF-bygget og Sydneshaugen skole står en rislefontene i sandblåst naturbetong (frilagt betong) av kunstneren Odd Tandberg. Denne er fra 1972. Tandberg benyttet i en periode mye sandblåst naturbetong og conglomer i utsmykningsarbeidene sine, noe som passet godt sammen med det nye universitetsanlegget på Sydneshaugen.

Verdibegrunnelse

HF-bygget er et gjennomarbeidet anlegg som har en utforming som er ment å skulle hensynta de historiske omgivelsene på Sydneshaugen, samtidig som bygningen gjenspeiler sin tid og markerer universitet på Nygårdshøyden. Bygningen har arkitektoniske kvaliteter knyttet til formspråk, til sammenheng mellom bygning og uteareal og til materialbruk, og eksteriøret vurderes å ha middels arkitektonisk verdi. Det er et fremtredende og viktig bygg i universitetsanlegget på Sydneshaugen, spesielt fordi det er definerende i plassdannelsen for Det humanistiske fakultet. Bygningen har videre arkitekturhistorisk verdi som en tidstypisk representant for statlig etterkrigsbyggeri av god kvalitet. Bygningen har kunnskapsverdi knyttet til utviklingen av UiB og universitetsområdet etter etableringen av universitet i 1946. HF-bygget kom til i en viktig vekstperiode hvor UiB markerte seg sterkt på Nygårdshøyden. I motsetning til mange av bygningene universitetet tok i bruk i perioden, er den formålsbygget til universitetsformål, og mer presist til de humanistiske fagene.

Bygningen har vært i bruk til samme formål hele tiden. Bortsett fra endringen av 1. etg. i S-blokken, har den vært utsatt for begrensede endringer. Systembyggeriet med lange vindusbånd gir en fleksibilitet i interiørene, samtidig må man ta hensyn til den høye materialkvaliteten i interiørene ved eventuelle tiltak. Det bør være mulig å videreføre bruken av bygningen uten for store, gjennomgripende endringer. Til tross for at bygningen har en del vedlikeholdsutfordringer knyttet til rustsprenging i den plasstøpte betongen, og vurderes bygningen til å relativt stor bruksverdi.

Bygningens verdi er også knyttet til uteanleggene rundt bygningen og spesielt plassdannelsen foran hovedinngangen. Her inngår rislefonten som en viktig del av anlegget. Det kan imidlertid diskuteres om fontenen kommer skikkelig til sin rett ved dagens plassering. Den delen av plassrommet som den ligger i benyttes først og fremst som en transportetappe og forstyrres av parkering av servicebiler og en tilsynelatende tilfeldig oppsatt romdeler/benk i betong. Som kunstverk er fontenen underlagt åndsverksloven.

HF-bygget har ikke et formelt vern, men inngår i det nasjonale kulturmiljøet **K75 Bergen Nygårdshøyden**. I kommunedelplanen KDP sentrum er bygningen avmerket som verneverdig kulturmiljø og del av hensynssone H570. Bygningen ble i 2009 vernevurdert i forbindelse med Landsverneplan for undervisningssektoren og fikk ikke noe vern gjennom planen.

Selv om HF-bygget har arkitektoniske kvaliteter, har bygningen først og fremst miljøverdi som et viktig bygg i universitetsanlegget på Sydneshaugen. Bygningens verdi er av regional karakter. De tyngste verdiene er kunnskapsverdien knyttet til universitetshistorien og den markante plasseringen den har i universitetsanlegget. De bærende verdiene som bør søkes bevart er knyttet til

plassering i universitetsanlegget; forholdet til omkringliggende bebyggelse; forholdet til utearealer og terreng, spesielt til plassdannelsen foran hovedinngangen; bygningskroppens volumoppbygging; fasadeuttrykket (horisontale bånd) og tidstypisk materialbruk i form av frilagt betong. Det åpne atriet og bruken av kvalitetsmaterialer i de innvendige fellesarealene ansees også som bærende verdier.

Parkeringshuset er tegnet av samme arkitekter som HF-bygget og har en viss funksjonell og uttrykksmessig sammenheng med HF-bygget uten at parkeringsanlegget har betydning for opplevelsen eller forståelsen av HF-bygget. Bygningen har visse arkitektoniske kvaliteter knyttet til hvordan det er tilpasset terrenget og fasaden mot Dokkeveien, men ingen ytterligere kulturhistorisk verdi som del av kulturmiljøet på Nygårdshøyden, verken som del av universitetsanlegget eller som del av det totale kulturmiljøet. Bygningen har bruksverdi som parkeringsanlegg, men arealene er ikke spesielt godt utnyttet. Parkeringsanlegget vurderes å ha noe verdi.

Rislefontenen vurderes å ha både egenverdi som kunstverk og verdi som en del av det samlede anlegget.

Samlet sett vurderes HF-bygget med tilliggende strukturer å ha middels mot stor verdi.

Sydnesplassen

Trappe fra Dokkeveien

Passasje fra Vinjes gate

2.2.3 Delområde #01 – Sydneshaugen universitetsområde

Delområde #01

HF-Biblioteket

Delområdet domineres av store, offentlige, frittliggende institusjonsbygninger, i all hovedsak knyttet til utdannings- og formidlingsformål. Foruten Johanneskirken, den kommunale erstatningsskolen og Sjøfartsmuseet, tilhører alle bygningene Universitet i Bergen. Og med unntak av offentlige veianlegg og arealene rundt kirken, er også mesteparten av utearealene tilknyttet universitet. Bygningene er spredt over perioden 1790 til 2012, med hovedvekt på 1900-tallet. Med unntak av Fastings Minde og Langes gate 3, er alle oppført i ulike varianter av mur.

Bebyggelsen inngår i et mer eller mindre sammenhengende universitetsområde som vi her benevner Sydneshaugen universitetsområde. Den bebygde strukturen i området forteller historien både om UiBs utvikling som byuniversitet, og om universitetsanleggets forhold til den øvrige historiske bebyggelsen nord på Nygårdshøyden.

Den bebygde strukturen i delområdet kan ikke sies å være et resultat av en helhetlig plan. Som tidligere nevnt, var det kun Kulturhistorisk museum og Sydneshaugen skole som ble bygget i tråd med Reimers plan fra 1917. Heller ikke saneringsplanen fra 1960-tallet vises igjen i delområdet. Plasseringen av bygningene følger i liten grad en tydelig, overordnet struktur. Bygningene er i all hovedsak plassert som frittliggende, avgrensede bygningskropper i et bearbeidet bylandskap med relativt god avstand mellom bygningene. På denne måten utgjør de offentlige bygningsanleggene en mer organisk kontrast til den strammere kvartalsstrukturen som dominerer i nord og nordøst.

Måten bygningene er organisert og utformet på gjør at det dannes mange, varierte romforløp mellom og rundt bygningene. Det finnes kun noen få typiske gateløp innenfor delområdet, og mesteparten av bevegelseslinjene er gangveier eller større plassrom. Flere av gangtraséene er gjennomgående, uten at de er sammenhengende gangveier, man beveger seg i stedet gjennom ulike strukturer, slik som parker, åpne plassrom eller smale gangveier. Flere av uterommene fremstår planlagte og bearbeidet, mens enkelte også oppleves mer som restarealer, kanskje spesielt siden de er begrenset bearbeidet.

Delområdet utgjør et tyngdepunkt i universitetsanlegget nord på Nygårdshøyden og omfatter flere av universitetets mest markante og kjente byggverk, slik som Naturhistorisk museum og Kulturhistorisk museum.

Naturhistorisk museum og Johanneskirken er begge viktige fondmotiv fra sentrumskjernen, og er, både i kraft av det og i kraft av sin arkitektur og sin historie, helt sentrale bygninger i området. Opprinnelige var området sterkt kupert, men i dag er store deler av det flatt. Bygningene som ligger lengst sørvest, Kulturhistorisk museum, Sjøfartsmuseet, Fastings Minde og HF-bygget forholder seg imidlertid til terreng og nivåforskjeller. Spesielt de to førstnevnte tar opp i seg terrengforskjellene på en svært markant måte og er karakteristiske i overgangen mellom Nygårdshøyden og

Dokken/ Møhlenpris. I tillegg til fjernvirkningen, fungerer de som fondmotiv når man passerer Puddefjordsbroen. HF-bygget og Fastings Minde er også godt synlige fra Laksevågssiden, men når man kommer over broen, forsvinner de bak annen bebyggelse. Fastings Minde er i det hele lite synlig med mindre man kommer tett inn på bygningen. Fra universitetsområdet i nord er den skjult bak fjellknatten nord for bygningen og har en bortgjemt tilkomstvei under østhjørnet på HF-bygget. Fjellknatten er ellers en av de siste restene etter det tidligere så kupert terrenget oppå selve Sydneshaugen.

Det mer organiske preget i området er et resultat av at bygningene har kommet til over en lang periode – fra Fastings Minde i 1791 til HF-bygget i 1967 – med varierende syn på byplanlegging og på arkitektur. Selv om det ikke lå en overordnet struktur til grunn for plasseringen av bygningene på 1960-tallet, lå det likevel bevisste tanker om forhold til landskap og bebygde omgivelser bak plasseringen og utformingen av Universitetsbiblioteket, HF-bygget og Sjøfartsmuseet. Arkitektenes ideer om hvordan de skulle forholde seg til landskapet, allerede eksisterende bebyggelse og plassdannelser er på mange måter definerende for planområdet i dag. Viktige hovedtrekk de varierte romforløpene mellom bygningene og siktlinjene mellom rommene. Et annet trekk er hvordan bygningsanleggene fra 1960-årene forholder seg til de historiske bygningene.

Selv om Naturhistorisk museum ansees som grunnsteinen i UiBs historie og som den viktigste identitetsmarkøren for universitetet, er likevel vanskelig å definere et entydig fysisk tyngdepunkt innenfor delområdet. Dette fordi området egentlig består av mange signalbygg med markant og ulik karakter. Selv om arkitektene har vært opptatt av forholdet til de omkringliggende bygningene, kan det likevel påstås at de fleste av bygningsanleggene er relativt autonome, og først og fremst forholder seg til seg selv og sine umiddelbare omgivelser. På denne måten bidrar de både til å utfordre hverandre, men også til å fremheve hverandre.

Delområdet inngår i Riksantikvarens kulturmiljø av nasjonal interesse *K75 Bergen Nygårdshøyden*. Syv av universitetets bygningsanlegg innenfor området ble forskriftsfredet i 2014 som et ledd i det statlige landsverneplanprosjektet, fredningen omfatter også deler av uteområdene. De fredete anleggene er Naturhistorisk museum inklusiv Muséhagen, gartnerbygningen og veksthuset; Kulturhistorisk museum; Universitetsbiblioteket; Fastings Minde; Sydneshaugen skole og Langes gate 1 og 3. Johanneskirken er en listeført kirke. I KPA 2018 ligger to hensynssoner kulturmiljø bevaring på delområdet: H570_2 Universitetsområdet og H570_7 Historisk sentrum.

Verdivurdering

Delområdet har stor opplevelsesverdi som et område med monumentale og forseggjorte offentlige bygningskomplekser med gjennomgående høy arkitektonisk verdi. Flere av monumentalbygningene påvirker bybildet langt utover delområdet, som fondmotiver i viktige byakser og som sentrale elementer i bysilhuetten. De mange og varierte, og ikke minst allment tilgjengelige, byrommene som dannes mellom bygningene bidrar også til å styrke opplevelsesverdien.

Videre er det et symboltungt område for universitet og for Bergen og inneholder to av de viktigste identitetsmarkørene for universitetet; Naturhistorisk museum og Kulturhistorisk museum. Delområdet er også tyngdepunktet i universitetsanlegget nord på Nygårdshøyden.

Kunnskapsverdien i delområdet er knyttet til flere faktorer. Området er viktig i fortellingen om den storstilte byveksten og byutviklingen fra midten av 1800-tallet og ut på 1900-tallet. Delområdet har et langt tidsspenn fra de eldste veitraséene til HF-bygget. Videre er det viktig i fortellingen om Universitet i Bergen, fra oppføringen av Bergen museum til etableringen av universitet, via den store vekstperioden på 1960-tallet frem til dagens universitetsanlegg. Og det er viktig i fortellingen om hvorfor UiB, i motsetning til de andre universitetene, blir omtalt som et byuniversitet, der det har grodd frem innimellom den eksisterende bystrukturen og ikke minst gjenbrukt og tilpasset den eksisterende bebyggelsen til universitetsformål.

Delområdet er i full bruk til universitetsformål, en bruk som er forenlig med de kulturhistoriske verdiene og som tar vare på dem i form av vern gjennom bruk. Det vurderes at fortsatt universitetsbruk vil være den beste måten å sikre de kulturhistoriske verdiene i området.

Delområdet vurderes å ha svært stor verdi. Bærende verdier som bør bevares og videreføres i plansammenheng er først og fremst den organiske strukturen med markante offentlige symbolbygg og varierte, allment tilgjengelige romforløp. I denne sammenheng er de grønne strukturene og restene av lindealléen spesielt viktig. Bysilhuetten, markeringen av overgangene mellom Sydnesplatået og det fallende terrenget rundt og fondmotivene som enkelte av bygningene utgjør, bør også ivaretas og videreføres.

Kulturhistorisk Museum

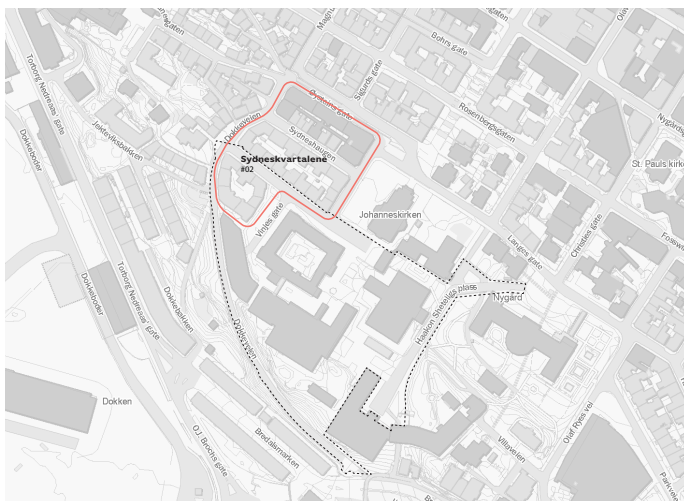

Naturhistorisk Museum

Sydnesplassen ved Johanneskirken

2.2.4 Delområde #02 – Sydneshkvarthalene

Delområde # 02

Sydneshplassen 12-13

Delområdet omfatter tre boligkvarterer med bygårder, hovedsakelig i mur, og de tilstøtende gateløpene til kvartalene. Kvartalene ble anlagt på begynnelsen av 1900-tallet, parallelt med at bygårdene ble oppført suksessivt mellom 1898 og 1932. Før kvartalene ble anlagt, gikk veitraséen Sydneshaugen der hvor gateløpet med samme navn går i dag. Langs veitraséen lå en rekke med trehus. Trehusene lå opprinnelig litt lengre nord, på kanten av Rosenberghagen steinbrudd, men i 1880 ble de flyttet inn på tryggere grunn, påbygget med én etasje og fikk sitt nåværende fasadeuttrykk i enkel sveitserstil. Trehusene ble siden inkorporert i det nordligste av de tre kvartalene. Denne gamle veitraséen Sydneshaugen fortsatte østover til Sydneshplassen bak Langes gate 1 og 3 i et noe sørligere løp enn i dag, tvers over tomten til Johanneskirken.

Det nordligste kvartalet ble anlagt først, som en del av Det Nævdalske Kompleks, jf. 2.1 Historisk utvikling. Kvartalet ligger helt ytterst på Sydneshplatået, der hvor terrenget faller ned mot Engen (og langs kanten av den gamle steinbruddtomten). Fasaderekken mot nord, mot Øysteins gate, ligger dermed høyt, fritt og dominerende i bylandskapet. Bygårdene som vender mot Sydneshplassen og Johanneskirken har også en markant og dominerende rolle i bylandskapet. Disse bygårdene mot kirken (Sydneshplassen) og mot Øysteins gate er også de høyeste murgårdene i kvartalene, og var de mest forseggjorte og prominente da de ble oppført som luksusleiegårder rundt 1900. Alle har fire etasjer og loft. Stilmessige ble de første bygningene, Sydneshplassen 12, 13 og 21, utført i en rikt utsmykket nyrenessansestil. Senere har mye av utsmykningen forsvunnet.

Utbyggingen av kvartalene fortsatte sørover i delområdet ut over 1900-tallet og de siste tomtene i det sørligste kvartalet ble bebygget så sent som i 1932. Både de økonomiske forutsetningene og stilidealene endret seg i løpet av perioden, og murgårdene i de to sørligste kvartalene er oppført i to etasjer og loft i ulike varianter av jugendstil, gjerne en ganske nøktern sådan.

Kvartalene følger den rutenettstrukturen som ble anlagt under den store byveksten og byutviklingen på slutten av 1800-tallet. De to nordligste ligger i flatt terreng. De er langstrakte og relativt smale, hvilket medfører at bygningene fyller det meste av tomtarealet og at bakgårdene er trange og uten bakgårdsbebyggelse. Det sørligste kvartalet er mer kvadratisk, samtidig som det følger det fallende terrenget langs Dokkeveien. Bakgården i dette kvartalet er mer luftig enn de to øvrige.

I nordvest grenser kvartalene mot Dokkeveien, i den delen av gateløpet som utvider seg til et plassrom.

De tre kvartalene inngår i Riksantikvarens Kulturmiljø av nasjonal interesse **K76 Bergen Nygårdshøyden murbyen**. I Askeladden står det følgende om dette kulturmiljøet: *Delområdet Nygårdshøyden – murbyen har nasjonal interesse fordi det er en velbevart bydel fra slutten av 1800-tallet. Den er et godt eksempel på datidens byplan- og arkitekturidealer, dominert av rutenettplanlegging og historismens mange ny-stiler – med nyrenessansen som den klart*

dominerende. Samtidig har området en egenart som henger sammen med hvordan idealtypene møter lokale forhold: gatenettet er tilpasset det bratte terrenget, mens leiegårdsbebyggelsen både er påvirket av nye bolig- og arkitekturidealer, samtidig som den viderefører mange trekk fra den eldre bergenske byggeskikken. Strøket er også interessant, fordi det så tydelig viser den sosiale lagdelingen av samfunnet: fra arbeiderstrøkene nederst på Nygårdstangen, via middelklassens områder lenger opp i lien til høyborgerskapet oppe på høyden. Leiegården var felles som boligtype for alle disse gruppene, men leilighetsstørrelse og graden av utsmykking markerte den sosiale posisjonen.

UiB eier ti av elleve adresser i det nordligste kvartalet. Dette kvartalet er forskriftsfredet etter kulturminneloven §22a som et typisk eksempel på hvordan universitetet etablerte seg i det eksisterende boligmiljøet på Nygårdshøyden og transformerte tidligere leiligheter til kontor- og undervisningsformål. Fredningsforskriften viser også til at kvartalet med sin arkitektur og varierende stilhistorie er et verdifullt innslag i bygningsmiljøet som inngår i universitetsanlegget på Nygårdshøyden. I KPA 2018 er alle tre kvartalene klassifisert som Verneverdig kulturmiljø. Sydneshaugen 21, Sydnesplassen 10 og 11 er i tillegg klassifisert som Bygninger med høy antikvarisk verdi.

Verdivurdering

Delområdet har stor lokal opplevelsesverdi knyttet til sine dominerende fasader mot Øysteins gate og Sydnesplassen/kirken. Videre har det verdi som en del av det nasjonale kulturmiljøet K76 hvor det inngår i fortellingen om den store byveksten fra midten av 1800-tallet, samtidig som det helt konkret synliggjør optimismen og de høye ambisjonene for Sydneshaugen. Flere av bygningene har en viss arkitektonisk egenverdi, men det er strøksverdien som er sentral, og som et helhetlig bygningsmiljø med et spenn i tid og stilarter har delområdet stor lokal verdi. Det nordligste kvartalet har også verdi i fortellingen om utviklingen av byuniversitetet i Bergen som, i motsetning til de øvrige universitetene i Norge, tilpasset seg og tok i bruk eksisterende boliger og leiegårder. «*Sydneshaugens gamle museumskvarter i Bergen, der det unge universitet nu brer seg som en gjøkunge på de trange tomtearealer.*» som Alf Bøe så treffende skriver i sin bok Samliv med fortiden (1976). Foruten bygningene som eies av UiB, er bygningene fortsatt i bruk til boligformål og ansees å ha en bruksverdi som er forenlig med kulturminneverdiene. Universitetets bygninger kan også tilbakeføres til boligformål om ønskelig. Umiddelbart kan man innvende at det vil bryte med fredningsbegrunnelsen. Vi mener imidlertid at det ikke vil senke kvartalets totale kulturhistoriske verdi, bare føre til at andre deler av kulturhistorien betones sterkere.

Samlet sett vurderes delområdet til å ha stor verdi. Bærende elementer som bør søkes bevart er byplanstrukturen inklusiv hvert enkelt bygg på et formmessig nivå. Videre er det viktig å ivareta åpenheten foran fasadene mot Øysteinsgate og Sydnesplassen, og høydeforskjellen mellom de mest prominente bygningene og den øvrige bebyggelsen. Enkelte av byggene har høyere arkitektonisk egenverdi enn de øvrige og enkelte er svært godt bevart. Disse detaljene bør også søkes bevart.

2.2.5 Delområde #03 – Dragefjellet

Delområde # 03

Tett trehusbebyggelse

Delområdet består i hovedsak av tett trehusbebyggelse og mur(forforblende)gårder fra perioden 1850 til 1920. Bebyggelsen er del av den eldre trebebyggelsen som lå i området før den storstilte utbyggingen på slutten av 1800-tallet med rutenettsplan og murtvang.

Innenfor området ligger også den gamle trevillaen Dokkeveien 9. I området møtes det historiske veifaret fra Møhlenpris over Sydneshaugen til Nøstet og det historiske veifaret som gikk langs kanten av Sydneshaugen til Nygårdporten i sørøst, jf kart fra 1772. Veifarene møtes i krysset mellom Dokkeveien og Sydneshaugen.

Spesielt var det mye aktivitet her utover 1800-tallet, men siden området under Dragefjellet ble spart for alle kjente bybranner, er det mulig at deler av bebyggelsen kan gå tilbake til 1600-tallet.

Delområdet er mer kupert enn det øvrige utredningsområdet, og gateløpene er de historiske som følger terrenget. Akkurat som gateløpene, følger bebyggelsen terrenget og har en selvgrodd og organisk struktur tilpasset det bratte terrenget opp mot Dragefjellet. Gateløpene er smalere enn de nyere gateløpene på Sydneshaugen. Den historiske veitraséen Dokkeveien er grensen mellom den selvgrodde og den regulerte gatestrukturen i delområde 2, og oppe på Sydnesplataet utvider den seg noe og gir rom for et plassrom der den møter det historiske veifaret Sydneshaugen. Inne i delområdet er det et ubebyggt felt med knauser og naturlig beplantning som fungerer som et friareal. Som samlet kulturmiljø oppleves delområdet som et godt bevart eksempel på den gamle bergenske trehusbebyggelsen. Strøket har beholdt preget det fikk i vekstperioden mot slutten av 1800-tallet, da mange av de eldre trehusene ble bygget på og om, og enkelte nye hus i tre og mur ble reist. Siden da har det skjedd få radikale endringer i form av riving, nybygging eller omfattende ombygginger. Stilhistorisk finner vi elementer fra senempire, sveitserstil og 20-tallsskissisme.

Området inngår i Riksantikvarens nasjonale kulturmiljø **K286 Sydnes trehusbebyggelse**. I kommunedelplan KDP 2018 Sentrum er området klassifisert som Verneverdig kulturmiljø og enkelte bygninger er i tillegg klassifisert som Bygninger med høy antikvarisk verdi.

Verdivurdering

Delområdet er del av et godt bevart eksempel på den tidlige urbane trehusbebyggelsen som er så typisk for Bergen, og som representerer en sjelden historisk struktur nasjonalt og internasjonalt. Delområdet ligger helt i randsonen av trehusbebyggelsen på Nøstet og Sydnes og har innslag av en del nyere murgårder. De nyere bygningene følger imidlertid den gamle strukturen i området, og delområdet har både opplevelsverdi og kunnskapsverdi knyttet til den urbane trehusbebyggelsen. At området under Dragefjellet kan ha bebyggelse som går helt tilbake til 1600-tallet, øker verdien. Den selvgrodde strukturen og sammenhengen med Dokkeveien/-bakken som er den eldste veien ut av byen sørvestover er viktige trekk som bidrar til å styrke verdien i delområdet. At det ikke har vært noen betydelige endringer siden slutten av 1800-tallet, og at delområdet har beholdt mer av

det tidligere så kupert terrenget i området, bidrar også til å styrke verdien. Området vurderes til å ha stor verdi.

Verdi					
-------	--	--	--	--	--

Dragefjellet

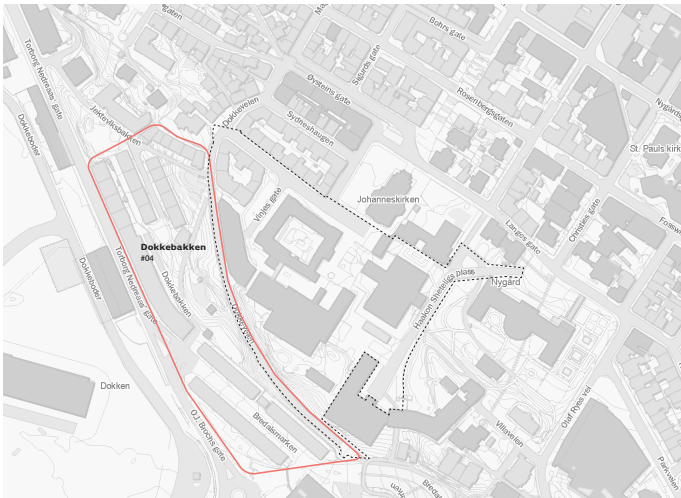

Dragefjellet

Dragefjellet

2.2.6 Delområde #04 - Dokkebakken

Delområde # 04

Jekteviksbakken

Delområdet avgrenses av murgårdene på nordsiden av Jekteviksbakken, Dokkeveien og Torborg Nedreaas' gate/Bredalsmarken. Strukturelt preges delområdet av murbebyggelse fra perioden 1925 til 1950, først og fremst lamellbebyggelse. Rundt og mellom bebyggelsen er diverse grøntstruktur i form av fellesarealer med store løvtrær og gressplener, mindre hageparseller, to lekeplasser og gangeveier.

Den eldste bygningen er en to-etasjes trebygning fra siste halvdel av 1800-tallet hvor de fleste eksteriørdetaljer er skiftet ut. I kulturmiljøkartene for Bergen er den avmerket som en del av den urbane trehusbebyggelsen. Langs Jekteviksbakken ligger en rekke med seks smale, tre-etasjes leilighetsbygg i mur fra 1929. Bygningsrekken følger fallet i terrenget og hver tomt har en hageparsell i forkant av bygningen. Strukturelt er bygningsrekken en del av hagebybebyggelsen fra tidlig 1900-tall, og et av svært få slike anlegg innenfor bykjernen. Som struktur er bygningsrekken godt bevart og hagebypreget er lett lesbart.

På andre siden av Jekteviksbakken ligger tre rekker med boligblokker i mur, strukturert som lameller på tvers av det fallende terrenget. De to bakerste rekkene er på tre etasjer, mens den nederste rekken, som følger hovedveien i Torborg Nedreaas' gate, er på seks etasjer. Bygningene ble oppført siste halvdel av 1930-tallet, og de bakerste rekkene kom først. Bygningene har et nøkternt, tidlig-funksjonalistisk uttrykk, med reminisenser fra 1920-talls klassisme.

Videre langs Torborg Nedreaas' gate/Bredalsmarken ligger ytterligere tre funksjonalistiske boligblokker i mur, alle på seks etasjer. Den eldste ble oppført rett før 2. verdenskrig, de to andre rett etter krigen i 1948. Utseendemessig har de tre blokkene nært slektskap, men mens den eldste henvender seg mot gatesiden og har inngangene derfra, er de to siste lukket mot gatesiden og har inngang fra baksiden. Blokkene har også nært slektskap med blokkene på andre siden av Bredalsmarken. Blokkene ligger kloss i veien med kun smale fortau mellom seg og veibanen.

Verdivurdering

Med sin størrelse, lengde og repeterende arkitektur er lamellene langs Torborg Nedreaas' gate/Bredalsmarken svært definerende for gateløpet. Bygningene har både byplanmessige og arkitektoniske kvaliteter, og form og fasadeuttrykk fremstår som lite endret. Som et helhetlig og sammenhengende plan- og arkitektonisk grep, har bebyggelsen en klar opplevelsverdi. De øvrige lamellene og hagebybebyggelsen har også klare arkitektoniske kvaliteter og er tilsvarende godt bevart. Miljøverdien i området vurderes viktigere enn enkeltbygningenes verdi. Videre forteller bebyggelsen historien om utviklingen av Dokken etter de store endringene på 1900-tallet.

Bygningene som ble oppført hadde moderne arkitektur og god kvalitet og vitner om ambisjoner for området. De yngste blokkene hadde flere leiligheter av høyere standard.

Delområdet har lokal verdi og vurderes i denne sammenheng til å ha middels verdi.

Verdi					
-------	--	--	--	--	--

Dokken

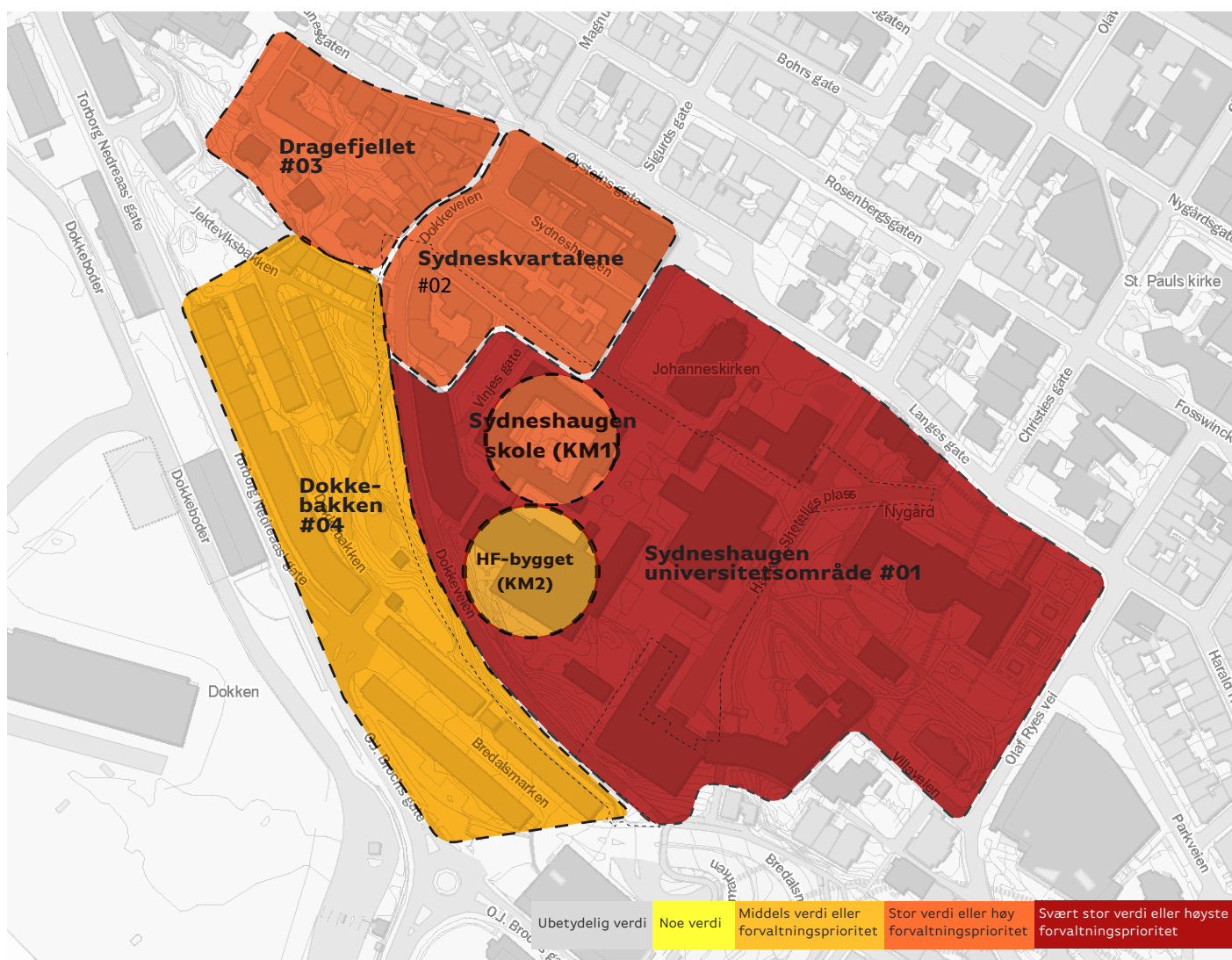

Dokkebakken

Inngangsparti fra Dokken

2.3 VERDIKART

Kartet viser avgrensningen av de kulturhistoriske delområdene og deres verdi.

Kulturhistorisk lokalitet	Kort beskrivelse	Verdi
KM 1 – Sydneshaugen skole	Skoleanlegg ferdigstilt i 1921 etter arkitekt K. Hassels tegninger. Formet i et monumentalt og middelalderlig formspråk. Forskriftsfredet. Totalt sett vurderes Sydneshaugen skole til å ha stor egenverdi som kulturminne. Verdien er først og fremst knyttet til den lange skolehistorien, den markante plasseringen i bylandskapet – både i nærområdet, men også taklandskapet fjernvirkning, og til det arkitektoniske uttrykket. Den reduserte bruksverdien gjør det utfordrende å sikre vern gjennom bruk og bidrar derfor til at den totale verdien ikke settes høyere.	Stor
KM 2 – HF-bygget	Universitetsbygg ferdigstilt i 1967, etter tegninger av arkitektene S. Lied og P. Helland-Hansen. Det er et gjennomarbeidet anlegg som har en utforming som er ment å skulle hensynta de historiske omgivelsene på Sydneshaugen, samtidig som bygningen gjenspeiler sin tid og markerer universitet på Nygårdshøyden. HF-bygget har ikke et formelt vern, men inngår i det nasjonale kulturmiljøet K75 Bergen Nygårdshøyden. I kommunedelplanen KDP sentrum er bygningen avmerket som verneverdig kulturmiljø og del av hensynssone H570.	Middels
Delområde 1 – Sydneshaugen universitetsområde	Delområdet domineres av store, offentlige, frittliggende institusjonsbygninger, i all hovedsak knyttet til utdannings- og formidlingsformål. Bygningene er spredt over perioden 1790 til 2012, med hovedvekt på 1900-tallet. Delområdet har stor opplevelsesverdi som et område med monumentale og forseggjorte offentlige bygningskomplekser med gjennomgående høy arkitektonisk verdi, omgitt av varierte byrom. Det er et symboltungt område for universitet og for Bergen og inneholder to av de viktigste identitetsmarkørene for universitetet; Naturhistorisk museum og Kulturhistorisk museum. Det er også tyngdepunktet i universitetsanlegget nord på Nygårdshøyden. Det inngår i det nasjonale kulturmiljøet K75, K76 og K286.	Svært stor
Delområde 2 – Sydnescvartalet	Delområdet omfatter tre boligkvartaler med bygårder, hovedsakelig i mur, og de tilstøtende gateløpene til kvartalene. Kvartalene ble anlagt på begynnelsen av 1900-tallet, parallelt med at bygårdene ble oppført suksessivt mellom 1898 og 1932. Flere av bygningene har en viss arkitektonisk egenverdi, men det er strøksverdien som er sentral, og som et helhetlig bygningsmiljø med et spenn i tid og stilarter har delområdet stor lokal verdi. Det nordligste kvartalet har også verdi i fortellingen om utviklingen av byuniversitetet i Bergen som, i motsetning til de øvrige universitetene i Norge, tilpasset seg og tok i bruk eksisterende boliger og leiegårder. Det inngår i det nasjonale kulturmiljøet K75, K76 og K286.	Stor
Delområde 3 – Dragefjellet	Delområdet består i hovedsak av tett trehusbebyggelse og mur(forforblende) gårder fra perioden 1850 til 1920. Bebyggelsen er del av den eldre trebebyggelsen som lå i området før den storstilte utbyggingen på slutten av 1800-tallet med rutenettsplan og murtvang. Delområdet er del av et godt bevart eksempel på den tidlige urbane trehusbebyggelsen som er så typisk for Bergen, og som representerer en sjelden historisk struktur nasjonalt og internasjonalt. Det inngår i det nasjonale kulturmiljøet K75, K76 og K286.	Stor
Delområde 4 – Dokkebakken	Delområdet preges delområdet av murbebyggelse fra perioden 1920 til 1950, først og fremst lamellbebyggelse. Rundt og mellom bebyggelsen er diverse grøntstruktur i form av fellesarealer med store løvtrær og gressplener, mindre hageparseller, to lekeplasser og gangveier. Bygningene har både byplanmessige og arkitektoniske kvaliteter, og form og fasadeuttrykk fremstår som lite endret.	Middels

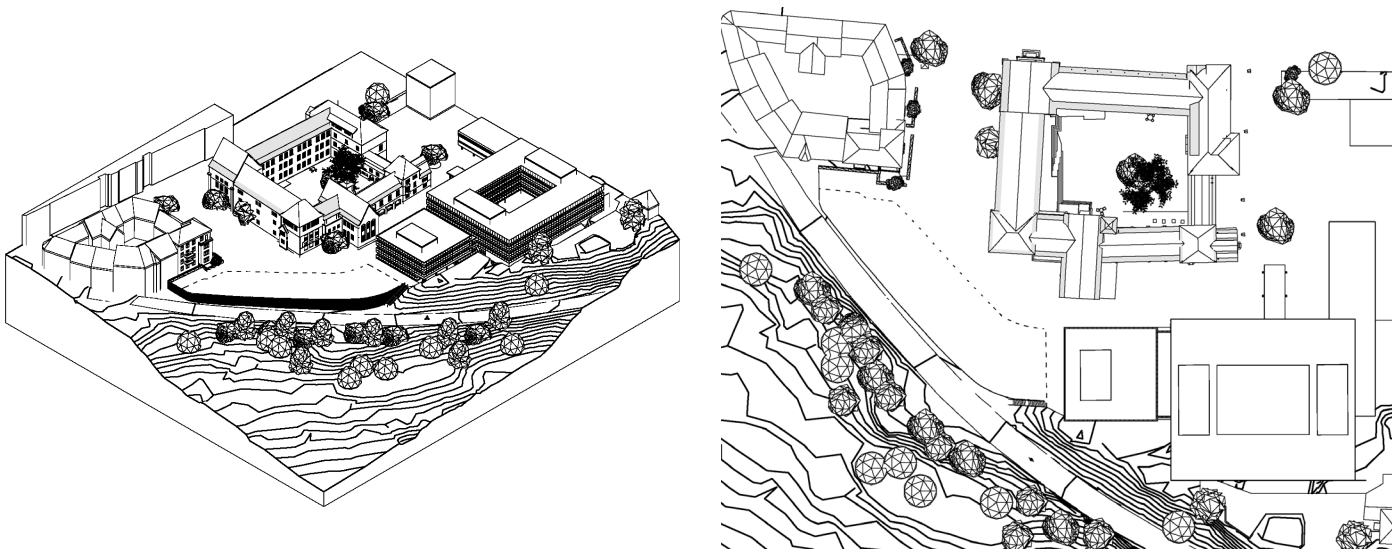
3.0 ALTERNATIVER

I planforslaget innsendt til 1. gangs behandling ble det foreslått et plangrep som medfører tiltak slik det nå foreligger i alternativ B. I KU er det i tillegg utredet to alternative forslag, som underveis i prosjekteringen ble justert etter innspill fra kulturminnemyndighetene, planetaten og andre interessenter (bla. naboer). Sentrale temaer i denne medvirkningsprosessen har vært høyde (antall etasjer), rivning av S-blokken, fjernvirkning og synlighet av Sydneshaugen skole, siktlinje og plass i Vinjes gate, bystruktur og passasje mellom Sydneshaugen skole og HF-bygget. Intensjonen med alternativene A og C er å svare ut innspillene, innenfor mulighetsrommet som prosjektets mål og intensjon setter. De tre alternativene har mange likheter, spesielt alternativene B og C. Dette har gjort utredningsprosessen utfordrende med kun snakk om nyanser av påvirkning.

Dette kapittelet presenterer alternativene som er vurdert i KU'en. Innledningsvis er 0-alternativet beskrevet, deretter de tre alternativene for nybygg som skal vurderes mot 0-alternativet. Avslutningsvis er det tatt med en kort omtale av løsninger som er vurdert tidligere i prosessen, men som ikke er tatt videre da de ikke oppfyller prosjektets mål.

Innledningsvis er hvert av alternativene beskrevet sammen med modellutklipp fra standpunkter i nærmiljøet. Til sist følger visualiseringer av tiltaket sett fra standpunkter på avstand. Valgte standpunkter illustrerer tiltaket i forhold til nærvirkning og fjernvirkning og danner grunnlag for vurdering av påvirkning og konsekvens i kapittel 4.

3.1 0-ALTERNATIVET

For å kunne vurdere konsekvenser av alternativ(er) må det defineres et sammenligningsgrunnlag. Dette er beskrevet i forskriften til konsekvensutredning § 20 – «beskrivelse av miljøtilstanden» – som at et nullalternativ skal beskrives med en redegjørelse for miljøtilstand og hvordan miljøet antas å utvikle seg dersom planen ikke gjennomføres.

Utredningsområdet er et område med en urban kontekst, som generelt må ansees som «ferdig» utbygd. Dette avspeiles i KPA2018, i kommuneplanens samfunnsdel og UiB's strategier for utvikling og bruk. I den grad det er rom for utvikling, vil dette gjelde tiltak som er i tråd med Bergen kommunes strategier for gå-byen, kommunedelplan for blågrønn infrastruktur i Bergen, sykkelstrategi, kulturmiljøplan og arkitektur + og byformingstrategi, fredningsforskrifter mm.

Vi er ikke kjent med at det foreligger planer som kan medføre endring av kulturhistoriske verdiene i området. Ved 0-alternativet forventes det derfor at bysilhuetten mot vest forblir uendret. Det samme gjelder siktlinjer mot fasaden på Sydneshaugen skole, og utformingen av eksisterende plassrom og ganglinjer innenfor planområdet. Overflater og beplantning beholdes, også der hvor den fremstår uferdig eller tilfeldig. For Vinjes gate, forventes det at gateløpet beholdes som er stort åpent rom med overflateparkeringen som hovedfunksjon og med en siktlinje mot Laksevågssiden. Parkeringsarealet på taket av parkeringshuset videreføres.

Eksteriøret på HF-bygget og Sydneshaugen skole forblir som i dag. For å kunne benytte skolebygningen til universitetsformål, og sikre videre bruk av den, må imidlertid lovpålagte krav til tilgjengelighet imøtekommes. Dersom det ikke skal gjøres inngrep i bygningens fasade, slik det forslås i planforslaget, må det løses ved inngrep i de fredete interiørene. Bygningsstruktur og planløsning gjør det trolig vanskelig å ta i bruk bygningen til andre formål enn undervisning uten betydelige inngrep, så fortsatt bruk til undervisningsformål vil antagelig være det mest skånsomme, men fordrer likevel tiltak.

For en mer utfyllende beskrivelse av dagens situasjon mht. kulturmiljø og byrom viser vi også til kapittel 2 Beskrivelse og verdivurdering.

Se illustrasjoner i vedlegg

Dagens situasjon sett fra Dokken

Dagens situasjon sett fra Damsgård

Dagens situasjon sett fra Puddefjordsbroen

Dagens situasjon - Passasje mellom KM1 og KM2 med gangbro

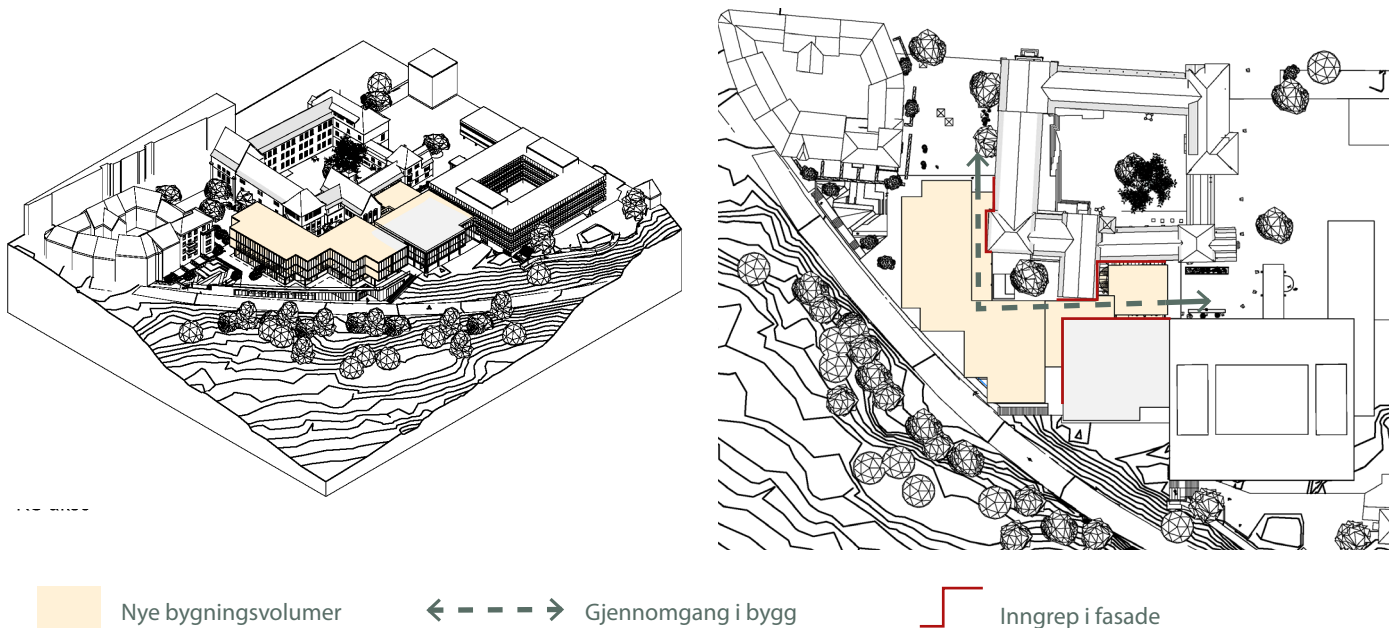

Dagens situasjon - Vinjes gate

Dagens situasjon - Dokkeveien

3.2 ALTERNATIV A - NYTT BYGG MED VIDEREFØRING AV S-BLOKKEN

I alternativ A legges nybygget i forlengelse av HF-bygget mot vest, på arealet der universitetet i dag har et parkeringsanlegg. Parkeringsanlegget rives. Nybygget beslaglegger i tillegg arealer i Vinjes gate. Nybygget er på maks tre etasjer. HF-byggets akser videreføres i nybyggets fasade mot Dokkeveien med små plasser i forkant av bygget. Både hovedblokken og S-blokken i HF-bygget beholdes. For å sikre universell utforming i Sydneshaugen skole, kobles nybygget til Sydneshaugen skole med et mellombygg på en til to etasjer. Gesimshøyde på mellombygget underordner seg gesimsen på sidefløyen av Sydneshaugen skole. Ny hovedinngang flyttes til dette mellombygget. Det vil være innvendig gjennomgang gjennom nybygget fra Sydnesplassen til Vinjes gate.

Mot nord etableres et lukket gårdsrom mellom Sydneshaugen skole og nybygget. Vinjes gate reguleres til offentlig torg og Dokkeveien til gang- og sykkelveg.

Rislefонтенен mellom HF-bygget og Sydneshaugen skole flyttes. Ny plassering er ikke bestemt, men intensjonen er å re plassere den slik at den får en mer fremtredende plassering på universitetsområdet, men i tilknytning til HF-bygget.

Alternativ A medfører et stort fotavtrykk, men med en høyde som underordner seg eksisterende gesimser på HF-bygget og Sydneshaugen skole.

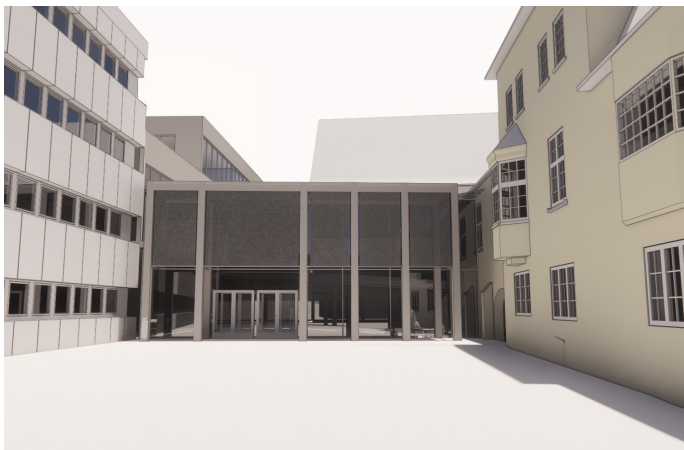
Forstørrelse av alternativ A sett fra Dokken

Forstørrelse av alternativ A sett fra Damsgård

Forstørrelse alternativ A sett fra Puddefjordsbroen

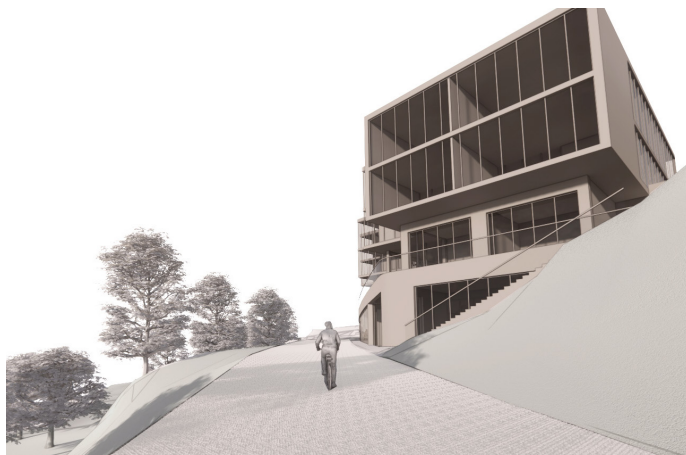
Fra Sydneplassen mot Vinjes gate

Fra Vinjes gate mot sørvest. Nybygget sees midt i bildet.

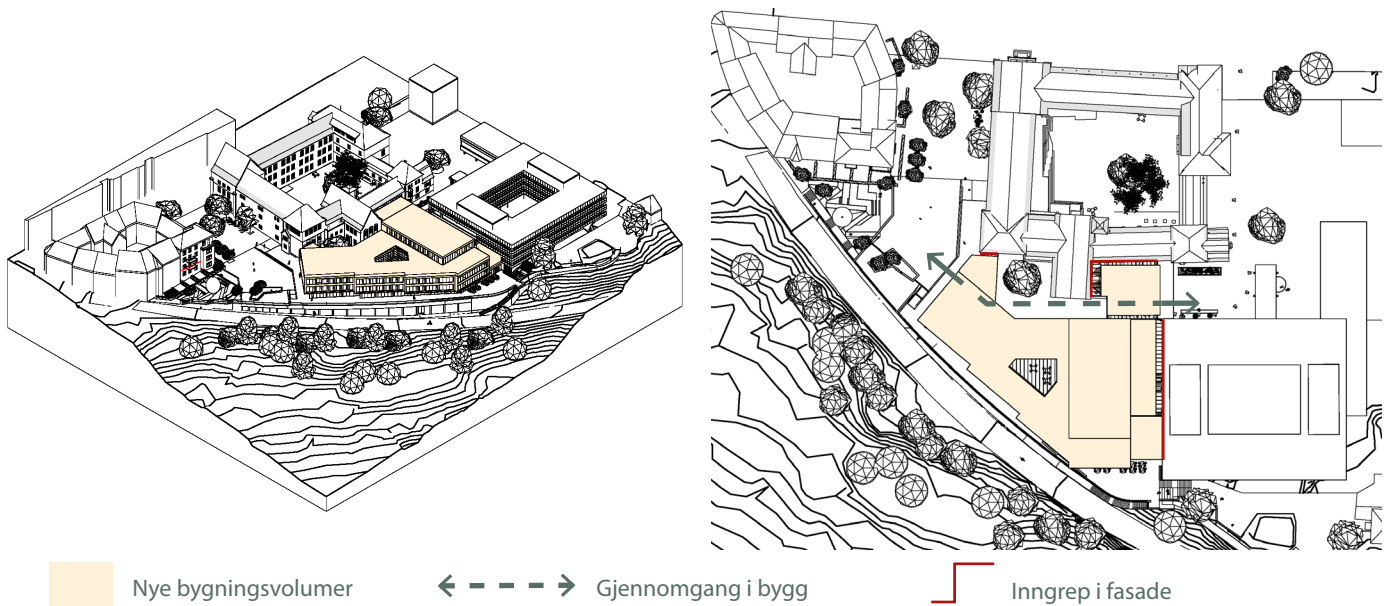

utsikt mot sørvestre hjørnebygg på Sydneshaugen skole sett fra nybygget.

Dokkeveien sett mot nord

3.3 ALTERNATIV B – NYTT BYGG TILBAKETRUKKET FRA VINJES GATE

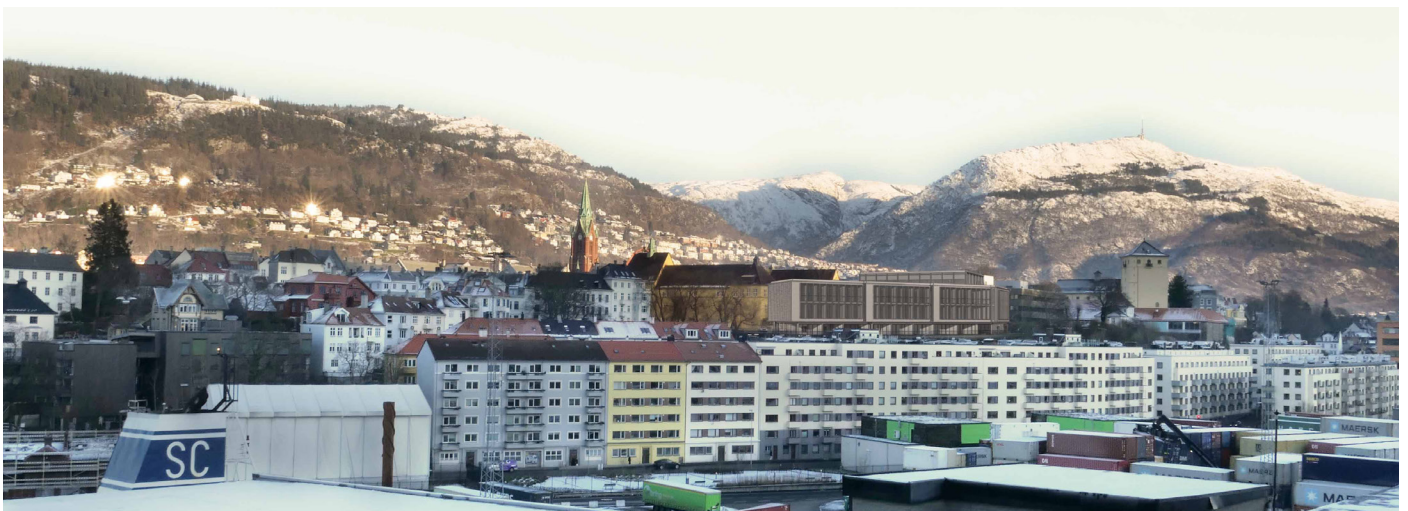
I alternativ B legges nybygget i forlengelse av HF-bygget mot vest, på arealet der universitetet i dag har et parkeringsanlegg. Parkeringsanlegget rives. Bygget er på maks fire etasjer og vil ikke medføre arealbeslag i Vinjes gate. Hovedblokken i HF-bygget videreføres, mens S-blokken rives. For å sikre universell utforming i Sydneshaugen skole, kobles nybygget til Sydneshaugen skole med to mellombygg, hver på to etasjer. Hovedinngang beholdes som i dag (via baldakinen i HF-byggets hovedblokk) og det etableres en sekundær inngang til nybygget og Sydneshaugen skole i passasjen mellom S-blokken og Sydneshaugen skole. Det vil være innvendig gjennomgang gjennom mellombygget fra Sydnesplassen til Vinjes gate.

Mot nord etableres et lukket gårdsrom mellom Sydneshaugen skole og nybygget i tillegg til en mindre plass i forkant av Dokkeveien. Vinjes gate reguleres til offentlig torg og Dokkeveien til gang og sykkelveg.

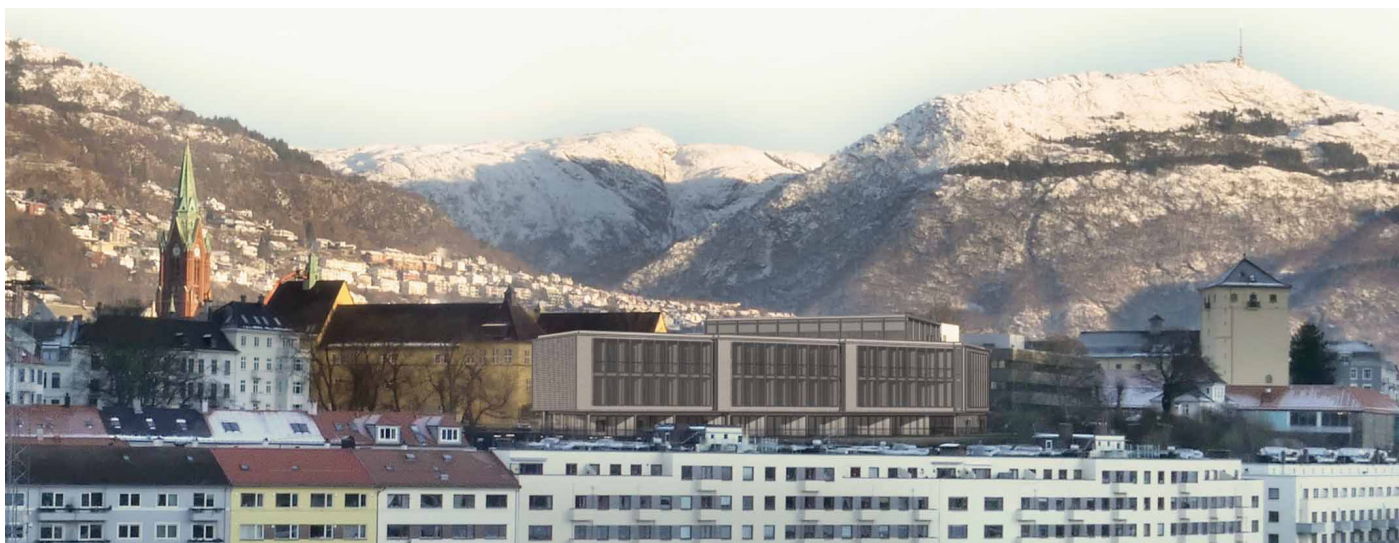
Rislefontenen mellom HF-bygget og Sydneshaugen skole flyttes. Ny plassering er ikke bestemt, men intensjonen er å re plassere den slik at den får en mer fremtredende plassering på universitetsområdet, men i tilknytning til HF-bygget.

Øvrige reguleringsmessige grep er som i alternativ A.

Alternativ B medfører et fotavtrykk som begrenser seg innenfor S-blokkens og parkeringshusets arealer, men åpner for en høyde som overstiger HF-bygget. Alternativet tilsvarer planforslaget som ble sendt inn til 1. gangs behandling.

Alternativ B sett fra Dokken

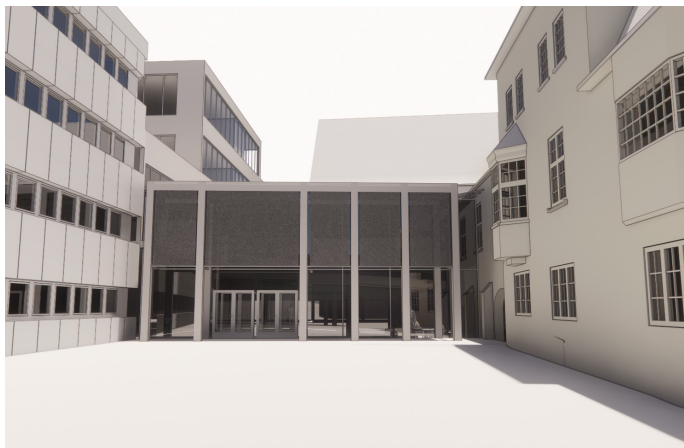
Forstørrelse av alternativ B sett fra Dokken

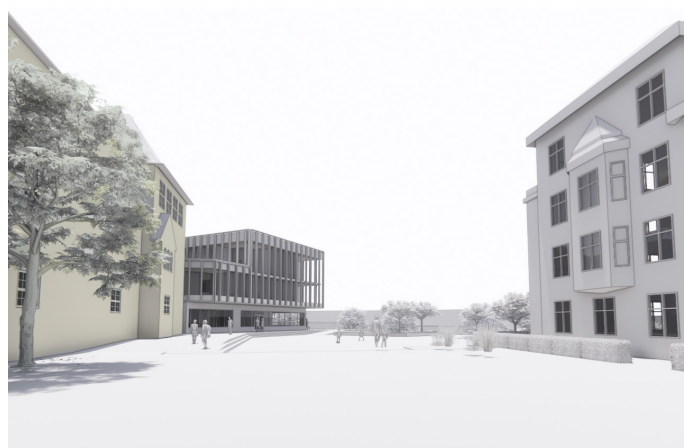
Forstørrelse av alternativ B sett fra Damsgård

Forstørrelse av alternativ B sett fra Puddefjordsbroen

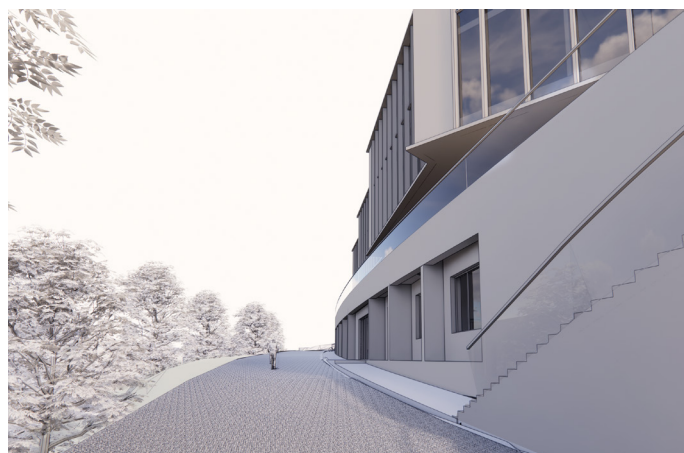
Fra Sydnesplassen mot Vinjes gate

Fra Vinjes gate mot sørvest. Nybygget sees bak i bildet.

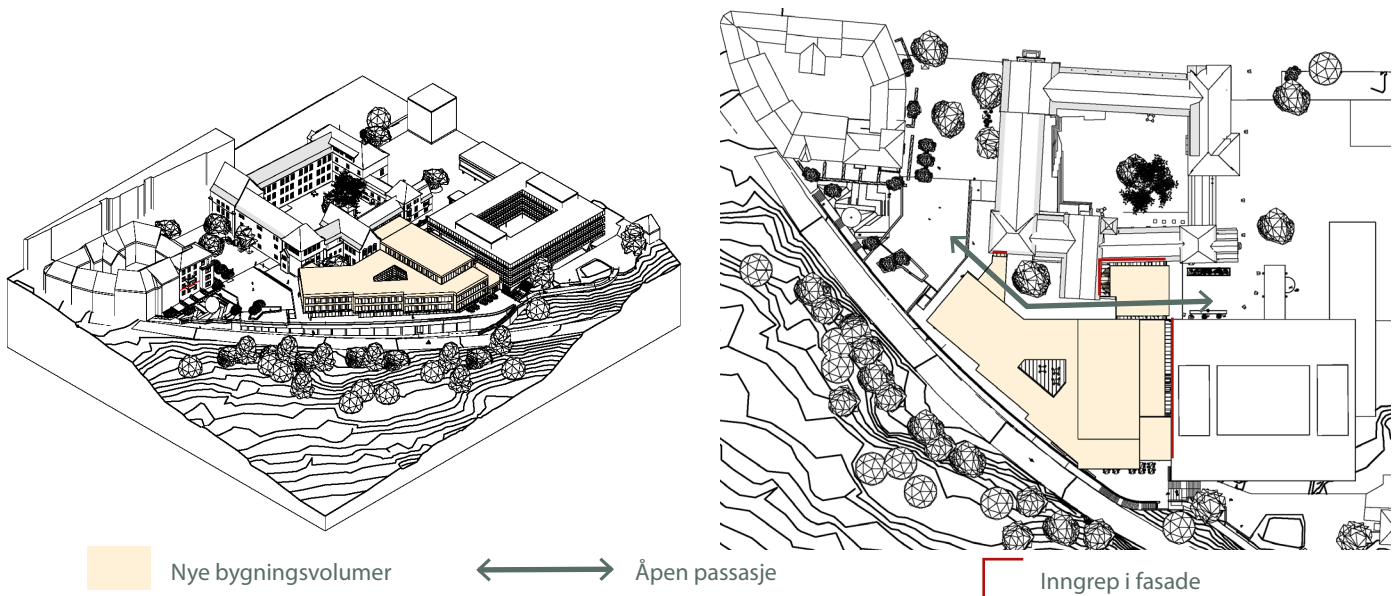

Fra Vinjes gate mot Sydneshaugen skoles sørvestre hjørnebygg. Bildet viser sammenkoblingen mellom nybygg og Sydneshaugen skole.

Dokkeveien sett mot nord.

3.4 ALTERNATIV C – TILBAKETRUKKET NYBYGG MED ÅPEN PASSASJE

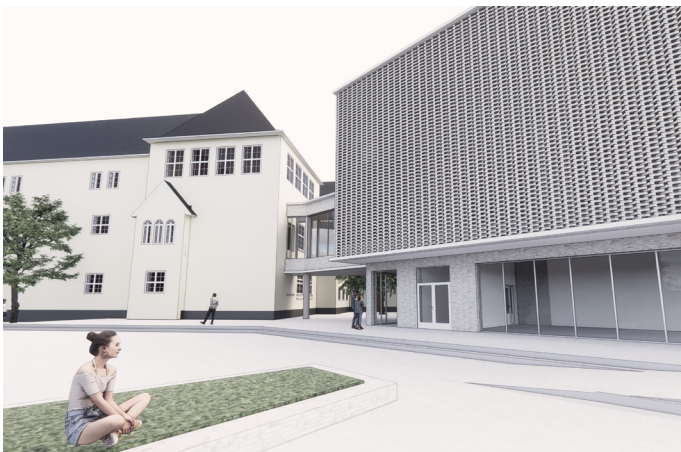
Alternativ C er en variant av alternativ B, men med delvis åpen passasje mellom Sydneshaugen skole og HF-bygget på bakkeplan. Det åpnes derved opp for en offentlig overbygd passasje mellom Sydneshaugen skole, HF-bygget og nybygget. Det er i likhet med alternativ B, to koblingspunkter mellom HF-bygget og Sydneshaugen skole, men disse er i alternativ C utformet som gangbroer. Alternativet imøtekommer motforestillingene til alternativ B ved offentlig ettersyn, der det ble pekt på at alternativ B bryter og stenger gangtraséen som i dag går i retning øst-vest langs fasadene på de to bygningene.

Fra Sydneshaugen plassen mot Vinjes gate

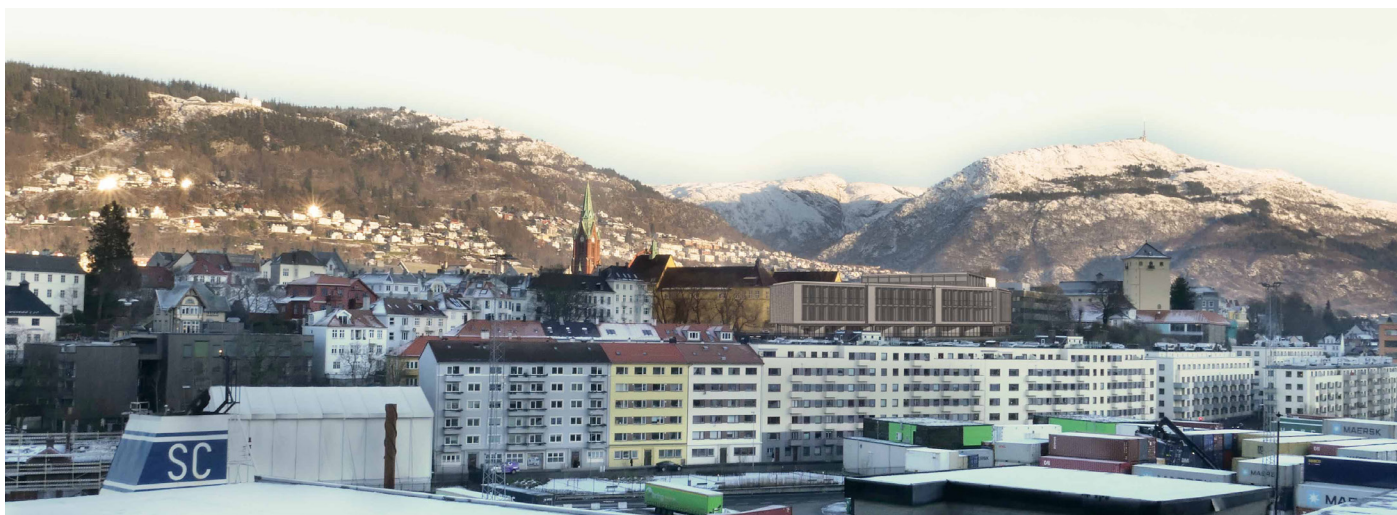
Fra Vinjes gate mot sørvest. Nybygget bak i bildet.

Fra Vinjes gate mot Sydneshaugen. Bildet viser sammenkoblingen mellom nybygg og Sydneshaugen skole.

Fra Dokkeveien mot nord.

Fjernvirkning alternativ C (likt som alternativ B)

Passasje fra Sydneplassen mot Vinjes gate

Passasje fra Sydneplassen mot Vinjes gate

Passasje fra Sydneplassen mot Vinjes gate

Passasje fra Sydneplassen mot Vinjes gate

3.5 ANDRE VURDERTE LØSNINGER

I prosessen fram mot løsningen som dannet grunnlag for planforslaget, er det vurdert flere løsninger enn de tre nevnt over.

Løsningene som kort omtales under viser to prinsipper som er sett nærmere på, men ikke tatt med videre:

1) Ytterligere redusere fotavtrykket.

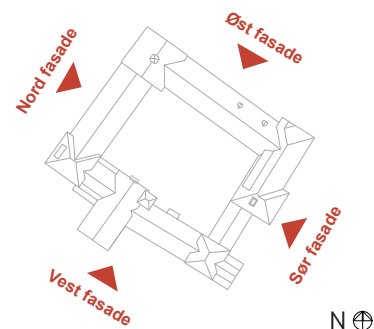
Dette medfører at det må bygges mer i høyden, og alternativet ble forkastet på grunn av for stor konflikt med det markante taklandskapet som skolebygningen har.

2) Å ikke ha synlig tilkobling over bakkeplan mellom nybygget og Sydneshaugen skole.

Den store utfordringen med dette, er at det da er svært vanskelig å forbedre den interne tilgjengeligheten i Sydneshaugen skole uten å gjøre store inngrep i de fredete interiørene.

Forbedring av tilgjengeligheten i skolebygningen, er et av premissene for prosjektet for å kunne sikre fremtidig bruk og bevaring.

Betegnelsesforklaring For
side 55-57: Himmelrettninger
Sydneshaugen Skole

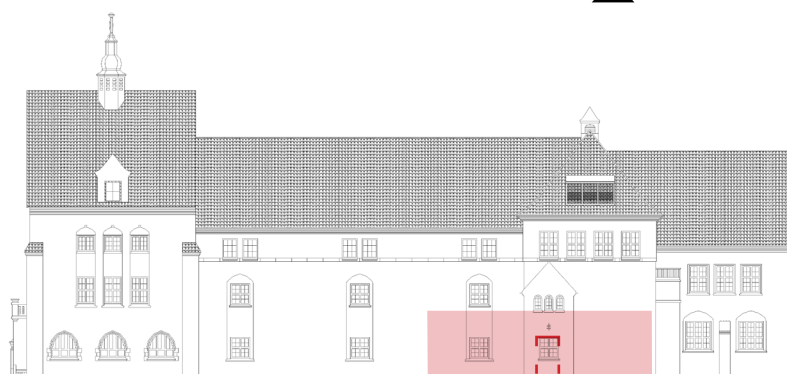
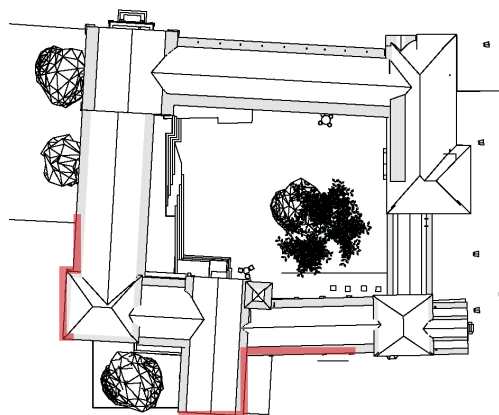

Betegnelse av himmelretning for
Sydneshaugen skole er valgt ut ifra
originaltegningene.

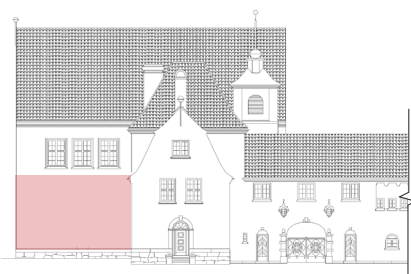
4.0 PÅVIRKNING OG KONSEKVENNS

4.1. Direkte inngrep på kulturmiljø

4.1.1 KM1 - Sydneshaugen skole

Fasade mot Nord

Fasade mot Sør

Fasade mot Vest

Påvirkning alternativ A

Direkte inngrep og arealbeslag

Alternativ A har direkte inngrep på nord-, sør- og vestfasaden. I fasaden mot nord får deler av fasaden ny funksjon som innervegg, samt at et opprinnelig vindusfelt i første etasje utvides til døråpning. I fasaden mot sør blir deler av fasaden på auditoriumsbygget endret til innervegg. Også deler av vestre fasade endres til innervegg og et opprinnelige vindusfelt utvides til døråpning. Gangbroen flyttes litt lengre mot sør og eksisterende åpning for gangbro tilbakeføres til opprinnelig utførelse. I de sekundære åpningene i første etasje fjernes vinduene.

Samlet vurdering

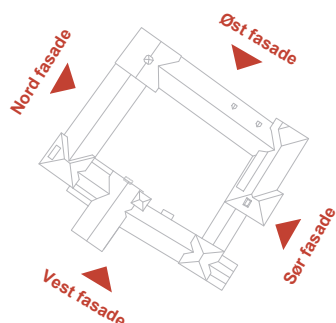
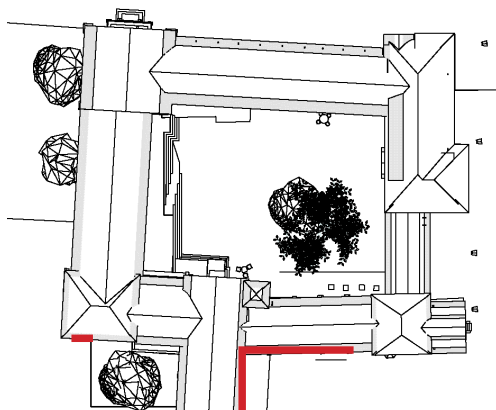
Tre fasader blir berørt av direkte inngrep. Dette vil delvis skjule eksisterende frittstående fasade, særlig gjelder dette vestfasaden, der inngrepet dekker et bredt sammenhengende parti i fasadens fulle høyde og et bredt parti som dekker første etasje. På de to andre fasadene er inngrepene begrenset til mindre parti som dekker første etasje. Flere vinduer i fasadene vil gå tapt, men få av disse er originale. De skjulte fasadene kan reekspioneres, de originale vindusåpningene kan reetableres og inngrepene kan dermed karakteriseres som delvis reversible. Inngrepet vanskeliggjør ikke bruken av Sydneshaugen skole, hovedinngangen og gårdsplassen vil være uendret og fredete interiørdeler berøres ikke. Pga. bedre tilgjengelighet i Sydneshaugen skole, er tiltaket vurdert å kunne bidra til vern gjennom bruk og dette er med å redusere tiltakets påvirkning i noe grad. Samlet settes påvirkningsgraden til noe forringet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

Konsekvens	+++ / ++++	+ / ++	0	-	--	---	----
------------	------------	--------	---	---	----	-----	------

Alternativ A gir betydelig konsekvens for området (- -)

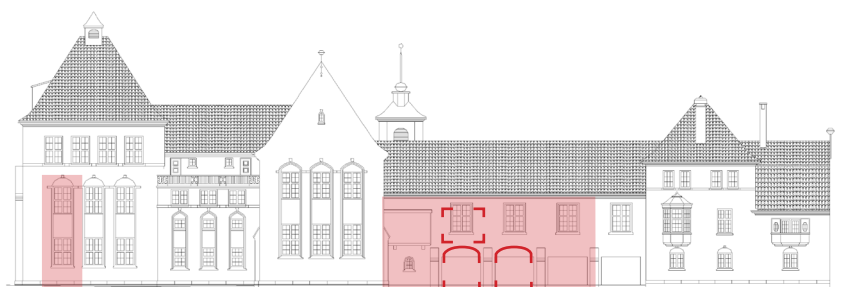
KM1 - Sydneshaugen skole

Betegnelse: Himmelfretninger
Sydneshaugen Skole ⊕

Fasade mot Sør

Fasade mot Vest

Påvirkning alternativ B

Direkte inngrep og arealbeslag

Alternativ B har direkte inngrep på sør- og vest-fasaden. I fasaden mot sør får deler av fasaden ny funksjon som innervegg. I vest får deler av fasaden ny funksjon som innervegg, og tre opprinnelige vindusåpninger utvides til døråpninger. Eksisterende åpning for gangbro flyttes litt lengre mot sør og eksisterende åpning for gangbro tilbakeføres til opprinnelig utførelse. I de sekundære åpningene i første etasje fjernes vinduene.

Samlet vurdering

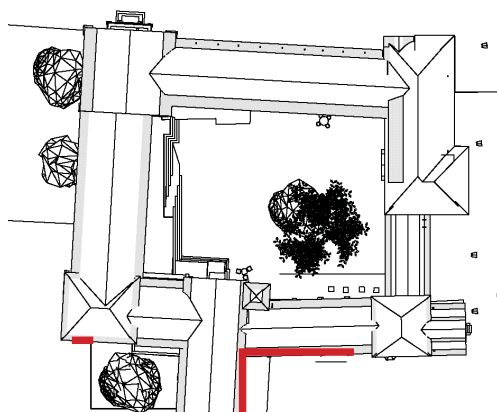
To fasader blir berørt av direkte inngrep. Dette vil delvis skjule eksisterende frittstående fasade, særlig gjelder dette vestfasaden, der inngrepet dekker et bredt sammenhengende og et smalt parti over to etasjer. På sørfasaden er inngrepet begrenset til et mindre parti som dekker første etasje. Noen vinduer i fasadene vil gå tapt, men ikke alle er originale. De skjulte fasadene kan re-eksponeres, vindusåpningene kan reetableres og inngrepene kan dermed karakteriseres som delvis reversible. Inngrepet vanskeliggjør ikke bruken av Sydneshaugen skole, hovedinngangen og gårdsplassen vil være uendret og fredete interiørdeler berøres ikke. Pga. bedre tilgjengelighet i Sydneshaugen skole, er tiltaket vurdert å kunne bidra til vern gjennom bruk og dette er med å redusere tiltakets påvirkning i noe grad. Samlet settes påvirkningsgraden til noe forringet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

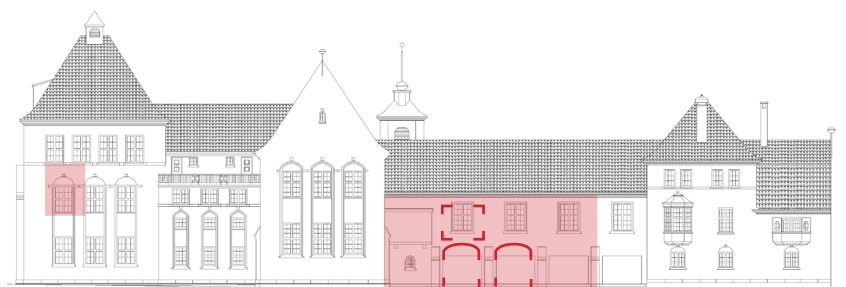
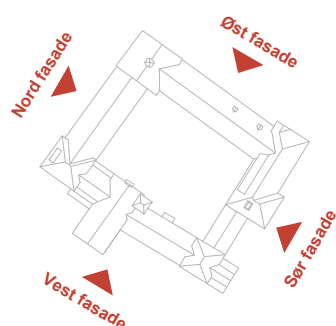
Konsekvens	+++ / ++++	+ / ++	0	-	--	---	----
------------	------------	--------	---	---	----	-----	------

Alternativ B gir noe konsekvens for området (-)

KM1 - Sydneshaugen skole

Fasade mot Sør

Fasade mot Vest

Betegnelse: Himmelfretninger
Sydneshaugen Skole ⊕

Påvirkning alternativ C**Direkte inngrep og arealbeslag**

Alternativ C har direkte inngrep på sør- og vest-fasaden. I fasaden mot sør får deler av fasaden ny funksjon som innervegg. I vest får deler av fasaden ny funksjon som innervegg, og to originale vindusåpninger utvides til døråpninger. Eksisterende åpning for gangbro flyttes litt lengre mot sør og eksisterende åpning for gangbro tilbakeføres til opprinnelig utførelse. I de sekundære åpningene i første etasje fjernes vinduene.

Samlet vurdering

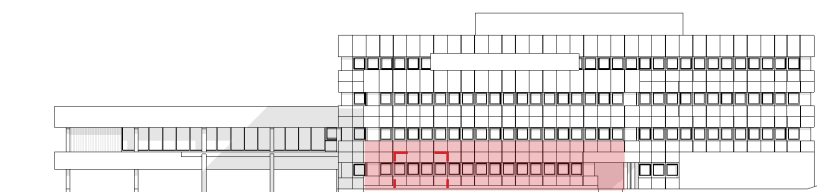
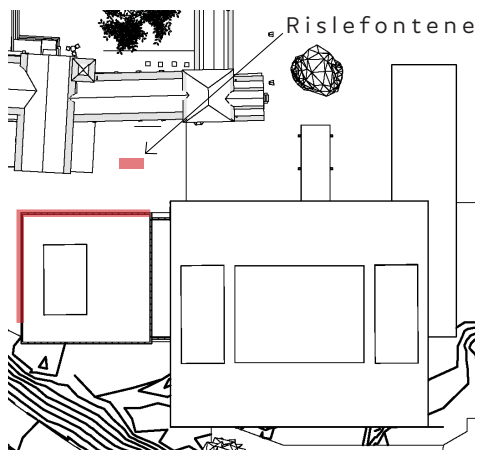
To fasader blir berørt av direkte inngrep. Dette vil delvis skjule eksisterende frittstående fasade, særlig gjelder dette vestfasaden, der inngrepet dekker et bredt sammenhengende parti i to etasjer og et lite felt i andre etasje. På sørfasaden er inngrepet begrenset til et mindre parti som dekker første etasje. Noen vinduer i fasadene vil gå tapt, men ikke alle er originale. De skjulte fasadene kan re-eksponeres, vindusåpningene kan reetableres og inngrepene kan dermed karakteriseres som delvis reversible. Inngrepet vanskeliggjør ikke bruken av Sydneshaugen skole, hovedinngangen og gårdsplassen vil være uendret og fredete interiørdeler berøres ikke. Pga. bedre tilgjengelighet i Sydneshaugen skole, er tiltaket vurdert å kunne bidra til vern gjennom bruk og dette er med å redusere tiltakets påvirkning i noe grad. Samlet settes påvirkningsgraden til noe forringet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

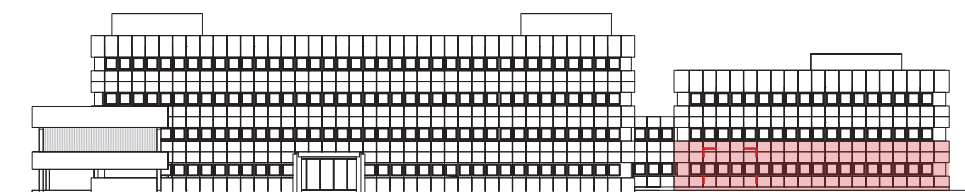
Konsekvens	+++ / +++++	+/++	0	-	--	---	----
------------	-------------	------	---	---	----	-----	------

Alternativ C gir noe konsekvens for området (-)

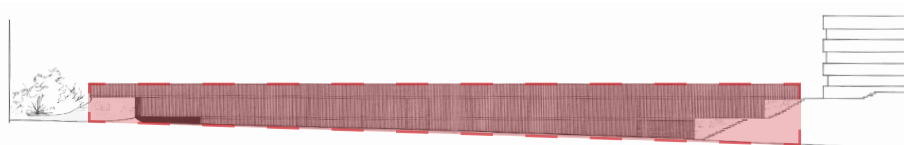
4.2.2 KM2 - HF-bygget

HF-Bygget; Fasade mot Nord

HF-Bygget; Fasade mot Øst

Parkeringsbygget; Fasade mot Vest

Påvirkning alternativ A**Direkte inngrep og arealbeslag**

Alternativ A har direkte inngrep på to av fasadene på S-blokken. I fasade mot nord og øst blir deler av fasadene innervegg. Videre åpnes deler av første etasje for gjennomgang/påkobling mot Sydneshaugen skole. Parkeringshuset rives og rislefontenen flyttes.

Samlet vurdering

To fasader på S-blokken blir direkte berørt av alternativet i tillegg til at parkeringshuset rives. Hovedblokken blir stående intakt. Det nye tilbygget skjuler dermed to av de eksisterende fasadene samtidig som at parkeringshuset som del av anlegget går tapt. Inngrepene på fasadene kan dels tilbakeføres og kan dermed karakteriseres som delvis reversible, men for parkeringshuset er dette ikke mulig. P-huset er imidlertid et frittstående tilbygg til det opprinnelige HF-bygget og haren frittstående bygning med et bruksformål som ikke er relevant for HF-bygget som sådan. Bygningen utgjør en mindre verdifull del av kulturmiljøet og rivningen vurderes ikke som et vesentlig inngrep i kulturmiljøet. Endret inngangsparti reduserer lesbarheten av HF-bygget noe, men vanskeliggjør ikke bruken av bygget. Samlet settes påvirkningen til noe forringet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

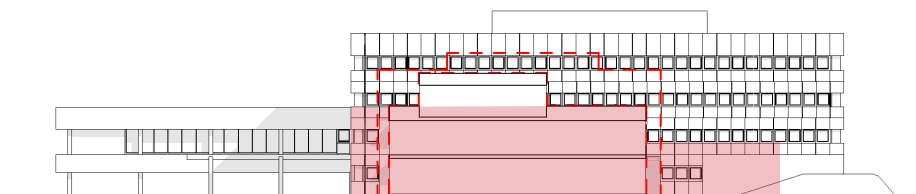
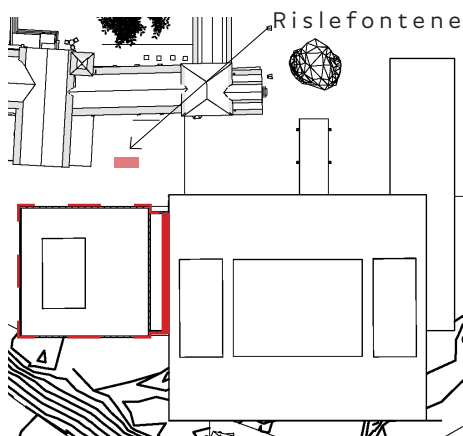

Konsekvens	+++ / +++++	+ / ++	0	-	--	---	----
------------	-------------	--------	---	---	----	-----	------

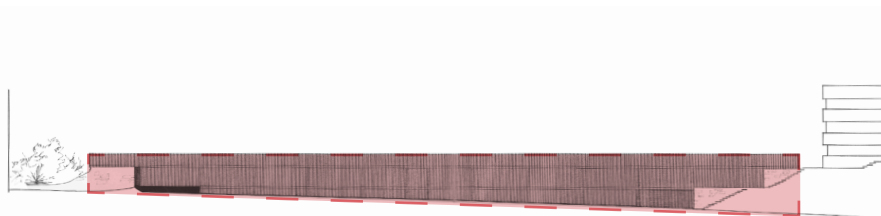

Alternativ A medfører noe konsekvens (-)

KM2 - HF-bygget

Fasade mot Nord

Parkeringsbygget; Fasade mot Vest

Påvirkning alternativ B og C

Direkte inngrep og arealbeslag

Alternativ B og C har direkte inngrep på S-blokken og nord-fasaden av hovedblokken. S-blokken rives for å gjøre plass til at nybygget kan trekkes tilbake fra Vinjes gate. I fasade mot nord på hovedbygget blir deler av fasaden innervegg og det åpnes for gjennomgang/påkobling til Sydneshaugen skole i første og andre etasje. Parkeringshuset rives og rislefontenen flyttes.

Samlet vurdering

Inngrepet virker til at S-blokken rives i tillegg til parkeringshuset. I tillegg blir hovedblokkens nordfasade delvis skjult. Dette medfører at en relativt stor del av det eksisterende HF-bygget går tapt, og inngrepene er irreversible. P-huset er en frittstående bygning med et bruksformål som ikke er relevant for HF-bygget som sådan. Bygningen utgjør en mindre verdifull del av kulturmiljøet og rivningen vurderes ikke som et vesentlig inngrep i kulturmiljøet. Riving av S-blokken vurderes derimot til å være i ytterkanten av HF-byggets tålegrense, men vektet opp mot fordelene i form av mindre fotavtrykk for nybygget, langt mindre skjerming av fasaden til skolebygningen, forbedret tilgjengelighet (uu) i resterende bygning og i skolebygningen, samt at rivningen ikke medfører inngrep i hovedblokken eller i styltebygningen, vurderes det likevel å være innenfor tålegrensen. Påvirkningen settes til forringet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

Konsekvens	+++ / +++++	+/++	0	-	--	---	----
------------	-------------	------	---	---	----	-----	------

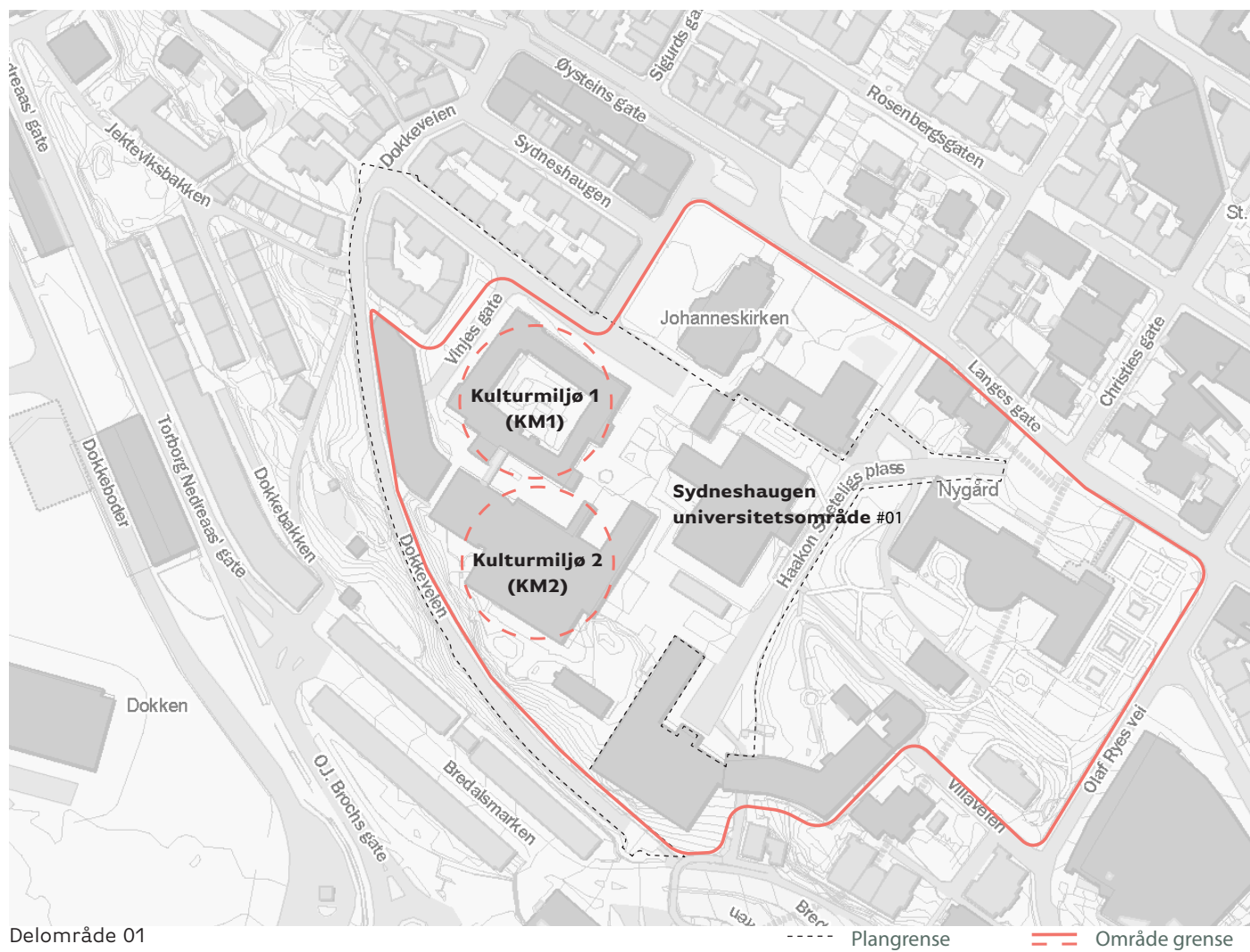
Alternativ B og C medfører betydelig konsekvens (—)

4.2 PÅVIRKNING OG KONSEKVENS DELOMRÅDER

Her vurderes tiltakets påvirkning og konsekvens for de 4 delområdene. Temaene som vurderes er arealbeslag, nærvirkning, fjernvirkning, bystruktur og byromsbruk. Tiltakets utforming og historiske sammenhenger er tatt inn under henholdvis nærvirknings- og fjernvirkningstemaet.

4.2.1 Delområde #01 - Sydneshaugen universitetsområde

Verdi					
-------	--	--	--	--	--

Delområde 01

Sydneshaugen skole (KM1)

HF-Bygget (KM2)

Påvirkning alternativ A**Direkte inngrep og arealbeslag**

Direkte inngrep på Sydneshaugen skole og HF-bygget er behandlet i kap. 4.1. Arealbeslag: Etablering av mellombygget medfører at den åpne passasjen mellom HF-bygget og Sydneshaugen skole stenges for gange. Passasjen er ikke et historisk gateløp, men har blitt en viktig ganglinje lokalt i delområdet, hovedsakelig grunnet p-husets plassering. Den sørlige delen av Vinjes gate vil bli beslaglagt av det nye bygget. Dette medfører redusert gateareal, og forringet siktlinje i Vinjes gate. Beslagleggelsen av gatens areal vil ytterligere endre opplevelsen av de omkringliggende kulturmiljøene Sydneshaugen skole og HF-bygget. Det er positivt at resterende del av gatearealet i Vinjes gate endres fra trafikkareal til offentlig torg, se også punktet Byromsbruk. Arealbeslaget som følger med alternativ A forringer delområdet i noen grad.

Nærvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.1)

Gesimshøyden på nybygget underordner seg gesimsen på Sydneshaugen skole mot Sydnesplassen og Vinjes gate, og gesimsen mot Dokkeveien er i flukt med HF-bygget. Mellombygget med ny inngang vil bidra til at opplevelsen av Sydneshaugen skole og HF-bygget som to enkeltstående bygg endres. Denne virkningen vil oppleves fra to standpunkt: fra Vinjes gate og fra plassen mellom HF-bygget og Universitetsbiblioteket. Gjennom Vinjes gate vil siktlinjen mot Løvestakksiden totalt stenges av det nye bygget som fyller sørenden av Vinjes gate. Dette vil endre opplevelsen av forholdet mellom bygårdene i Vinjes gate og Sydneshaugen skole. Tiltakets nærvirkninger er vurdert å forringe delområdet i noe grad.

Fjernvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.2)

Sett fra Damsgårds-siden, forholder nybyggets volum og høyder seg til områdets skala og oppleves som en forlengelse av eksisterende HF-bygg. Det vil imidlertid skjule store deler av fasaden på Sydneshaugen skole sett fra Dokken og Damsgård. Sett fra Puddefjordsbroen er endringen ubetydelig. Deler av saltaket og spiret på Sydneshaugen skole og andre markante elementer som Johanneskirken, Fastings Minde, Sjøfartsmuseet og Kulturhistorisk museum vil fortsatt være framtrædende elementer. Sett fra nordøst (Sydnesplassen ved Johanneskirken) og sørøst (Haakon Shetelig's plass) vil tiltaket ikke være synlig. Tiltakets fjernvirkninger er vurdert å forringe delområdet i noen grad.

Bystruktur

Det nye mellombygget mellom Sydneshaugen skole og HF-bygget skaper en barriere i eksisterende passasje mellom de to byggene i aksen Sydnesplassen-Vinjes gate. Mellombygget vil også endre det uttrykket som arkitektene bak HF-bygget konstruerte opprinnelig, der høyde, volum og landskapstilpasning ble tatt hensyn til for å få gode overganger mellom historisk og ny arkitektur. Virkningen av mellombygget vil oppleves fra standpunkt lengst sør i Vinjes gate og fra Sydnesplassen. Nytt offentlig torg i Vinjes gate vurderes til en viss grad å kunne oppveie arealbeslaget som det nye bygget gir for Vinjes gate. Ny gangforbindelse fra Vinjes gate til Dokkeveien er et forbedrende tiltak for gatenettet i bymiljøet. Siden tiltakets negative effekt er av lokal karakter og mye av bystrukturen står uendret eller blir forbedret, vurderes tiltaket i noen grad å forringe bystrukturen i delområde 1.

Byromsbruk

Byromsbruken av Vinjes gate får redusert areal, men dette oppveies delvis av at resterende del av Vinjes gate endres fra bilbasert areal med parkering til offentlig torg. Hagen til Fastings Minde blir mer tilgjengelig fra nord, noe som vil kunne øke bruken og integrere dette kulturminnet på en bedre måte enn i dag. Universell utformet kobling fra Vinjes gate til Dokkeveien vil virke positivt på byromsbruken mellom Nygårdshøyden og Dokken. Tiltaket forbedrer byromsbruken i delområdet.

Samlet vurdering

Alternativet medfører et betydelig arealbeslag i Vinjes gate, noe som delvis oppveies av at gaten blir omregulert fra dagens veganlegg med parkeringsplasser til offentlig torg. Mellombygget blir en barriere for eksisterende passasje og medfører en lokal endring av opplevelsverdier for Sydneshaugen skole og HF-bygget i denne delen av delområdet. Fjernvirkningen er merkbar ved at nybygget skjuler fasaden på Sydneshaugen skole sett fra Dokken og Damsgård, men taklandskapet får stå så godt som uendret. Samlet framstår tiltaket stort sett med god sammenheng med omgivelsene, men med et noe stort arealbeslag. Tiltaket vurderes i noen grad å forringe delområdet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

Konsekvens	+++ / +++++	+ / ++	0	-	--	---	----
------------	-------------	--------	---	---	----	-----	------

Alternativ A medfører noe konsekvens (-)

Påvirkning alternativ B**Direkte inngrep og arealbeslag**

Direkte inngrep på Sydneshaugen skole og HF-bygget er behandlet i kap. 4.2. Arealbeslag: Alternativet vil kreve minimalt arealbeslag i Vinjes gate og gatens arealformål endres fra trafikkareal til offentlig torg. Etablering av mellombygget medfører at den åpne passasjen/gangvegen mellom HF-bygget og Sydneshaugen skole beslaglegges og stenges for offentlig gjennomgang som i dag. Gangvegen er ikke del av et historisk gateløp, men har blitt en viktig ganglinje lokalt i delområdet. Tiltakets arealbeslag vurderes å medføre ubetydelig forringelse for delområde 1.

Nærvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.1)

Gesimshøyden på nybygget underordner seg gesimsen på Sydneshaugen skole mot Sydnesplassen og Vinjes gate, og gesimsen mot Dokkeveien er i flukt med HF-bygget. Mellombygget med ny inngang vil bidra til at opplevelsen av Sydneshaugen skole og HF-bygget som to enkeltstående bygg endres. Denne virkningen vil oppleves fra to standpunkt: fra Vinjes gate og fra plassen mellom HF-bygget og Universitetsbiblioteket. Gjennom Vinjes gate vil siktlinjen mot Løvstakksiden mer eller mindre være som i dag. Tiltakets nærvirkning blir i noe grad forringet.

Fjernvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.2)

Nybyggets sett fra Damsgård-siden bryter i liten grad med områdets skala og oppleves som en forlengelse av eksisterende HF-bygg. Alternativets varierende volumoppbygging (3 til 4 etasjer) ansees ikke at bryter med områdets karakter. Sydneshaugen skole, HF-Bygget og HF-biblioteket består av sammensatte volumer i varierende høyde. Sett fra Damsgård vil tiltaket skjule så godt som hele Sydneshaugen skole, men sett fra Dokken vil nord-fasaden være synlig. Fra Puddefjordsbroen er endringen ubetydelig. Spiret på Sydneshaugen skole og andre markante elementer som Johanneskirken, Fastings Minde, Sjøfartsmuseet og Kulturhistorisk museum vil fortsatt være framtrædende elementer. Sett fra nordøst (Sydnesplassen ved Johanneskirken) og sørøst (Haakon Shetelig's plass) vil tiltaket ikke være synlig. Tiltaket fjernvirkning er vurdert å forringe delområdet i ubetydelig grad.

Bystruktur

Det nye mellombygget mellom Sydneshaugen skole og HF-bygget skaper en barriere i eksisterende passasje mellom de to byggene i aksene Sydnesplassen-Vinjes gate. Mellombygget vil også endre det uttrykket som arkitektene bak HF-bygget konstruerte opprinnelig, der høyde, volum og landskapstilpasning ble tatt hensyn til for å få gode overganger mellom historisk og ny arkitektur. Virkningen av nybygget vil oppleves lokalt fra standpunkt lengst sør i Vinjes gate og fra Sydnesplassen. Nytt offentlig torg i Vinjes gate vurderes som et positivt tiltak for bystrukturen i området. Ny gangforbindelse fra Vinjes gate til Dokkeveien er et forbedrende tiltak for gatenettet i bymiljøet. Siden tiltakets negative effekt er av lokal karakter og deler av bystrukturen blir forbedret, vurderes tiltaket å forringe bystrukturen i noen grad.

Byromsbruk

Vinjes gate får betydelig økt byromskvalitet ved at gatens formål endres fra bilbasert areal med parkering til offentlig torg. Fastings Mindes hage blir mer tilgjengelig fra nord, noe som vil kunne øke bruken og innlemme dette kulturminnet i delområdet på en bedre måte enn i dag. Universell utformet kobling fra Vinjes gate til Dokkeveien vil virke positivt på byromsbruken mellom Nygårdshøyden og Dokken. Tiltaket forbedrer byromsbruken i delområdet.

Samlet vurdering

Alternativet medfører et ubetydelig arealbeslag i Vinjes gate og det er positivt at siktlinjen gjennom Vinjes gate mot Dokken og Damsgård-siden opprettholdes. Mellombygget medfører et nytt bygningselement mellom Sydneshaugen skole og HF-bygget og endrer nåværende opplevelse av denne delen av delområdet. Fjernvirkningen er i noen grad merkbar ved at nybygget skjuler fasaden på Sydneshaugen skole sett fra Damsgård, men lar skolen være synlig fra Dokken. Taklandskapet står så godt som uendret. Samlet framstår tiltaket som en konstruktiv helhet og stort sett med god sammenheng med omgivelsene, med noe påvirkning lokalt i området. Tiltaket vurderes i noen grad å forringe delområdet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

Konsekvens	+++ / +++++	+ / ++	0	-	--	---	----
------------	-------------	--------	---	---	----	-----	------

Alternativ B medfører noe konsekvens (-)

Påvirkning alternativ C**Direkte inngrep og arealbeslag**

Direkte inngrep på Sydneshaugen skole og HF-bygget er behandlet i kap. 4.2. Arealbeslag: Alternativet vil kreve lite arealbeslag i Vinjes gate og gatens arealformål endres fra trafikkareal til offentlig torg. Etablering av mellombygget medfører at den åpne passasjen mellom HF-bygget og Sydneshaugen skole videreføres. Passasjen, som ikke er en del av et historisk gateløp, men har blitt en viktig ganglinje lokalt i delområdet, blir derved ubetydelig endret. Påvirkningen av tiltaket gjennom arealbeslag vurderes å være ubetydelig endret for delområde 1.

Nærvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.1)

Bygningsskalaen i kulturmiljøet er godt tilpasset omgivelsene der gesimshøyden på nybygget underordner seg gesimsen på Sydneshaugen skole mot Sydnesplassen og Vinjes gate, og gesimsen mot Dokkeveien er i flukt med HF-bygget. Alternativet gjør det mulig å bevege seg langs vestfasaden til Sydneshaugen skole i en åpen passasje under to gangbroer. Gangbroene vil endre opplevelsen av vest-fasaden på Sydneshaugen skole lokalt, sett fra standpunkt lengst sør i Vinjes gate og fra Sydnesplassen. Ettersom byggene allerede i dag er forbundet med en gangbro, vurderes tiltaket å være i tråd med det romlige uttrykket som arkitektene søkte da HF-bygget ble planlagt. Gjennom Vinjes gate vil siktlinjen mot Damsgård-siden mer eller mindre være som i dag, men noe redusert på grunn av nybygget som vil fylle en del av utsynet lengst øst. Tiltaket nærvirkning er vurdert å forringe delområdet i noe grad, i den nedre enden av skalaen.

Fjernvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.2)

Nybyggets sett fra Damsgård-siden bryter i liten grad med områdets skala og oppleves som en forlengelse av eksisterende HF-bygg. Alternativets varierende volumoppbygging (3 til 4 etasjer) ansees ikke at bryter med områdets karakter. Sydneshaugen skole, HF-Bygget og HF-Biblioteket består av sammensatte volumer i varierende høyde. Sett fra Damsgård vil tiltaket skjule så godt som hele Sydneshaugen skole, men sett fra Dokken vil nord-fasaden være synlig. Fra Puddefjordsbroen er endringen ubetydelig. Spiret på Sydneshaugen skole og andre markante elementer som Johanneskirken, Fastings Minde, Sjøfartsmuseet og Kulturhistorisk museum vil fortsatt være framtrekkende elementer. Sett fra nordøst (Sydnesplassen ved Johanneskirken) og sørøst (Haakon Sheteligs plass) vil tiltaket ikke være synlig. Tiltaket fjernvirkning er vurdert å forringe delområdet i noe grad.

Bystruktur

Alternativet viderefører den eksisterende passasjen mellom Sydneshaugen skole og HF-bygget, hvilket gjør det mulig å bevege seg langs vestfasaden til Sydneshaugen skole. Gangbroene mellom nybygget og Sydneshaugen skole vil bidra til at opplevelsen av Sydneshaugen skole og HF-bygget som to enkeltstående bygg endres, men dette oppleves i mindre grad på grunn av den åpne passasjen. Nytt offentlig torg i Vinjes gate vurderes som et positivt tiltak for bystrukturen i området. Siden tiltakets negative effekt er av lokal karakter og deler av bystrukturen blir forbedret, vurderes tiltaket å forringe bystrukturen i noen grad.

Byromsbruk

Vinjes gate får betydelig økt byromskvalitet ved at gatens formål endres fra bilbasert areal med parkering til offentlig torg. Fastings Mindes hage blir mer tilgjengelig fra nord, noe som vil kunne øke synligheten til og innlemme dette kulturminnet i delområdet på en bedre måte enn i dag. Universell utformet kobling fra Vinjes gate til Dokkeveien vil virke positivt på byromsbruken mellom Nygårdshøyden og Dokken. Tiltaket forbedrer byromsbruken i delområdet.

Samlet vurdering

Alternativet medfører et ubetydelig arealbeslag i Vinjes gate og det er positivt at siktlinjen gjennom Vinjes gate mot Dokken og Løvstakksiden opprettholdes. Alternativet viderefører dagens mulighet for passasje mellom byggene, noe som bidrar til å redusere tiltakets negative effekt. Fjernvirkningen er i noen grad merkbar ved at nybygget skjuler fasaden på Sydneshaugen skole sett fra Damsgård, men lar skolen være synlig fra Dokken. Taklandskapet står så godt som uendret. Samlet framstår tiltaket som en konstruktiv helhet og stort sett med god sammenheng med omgivelsene, med noe påvirkning lokalt i området. Tiltaket vurderes i noen grad å forringe delområdet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

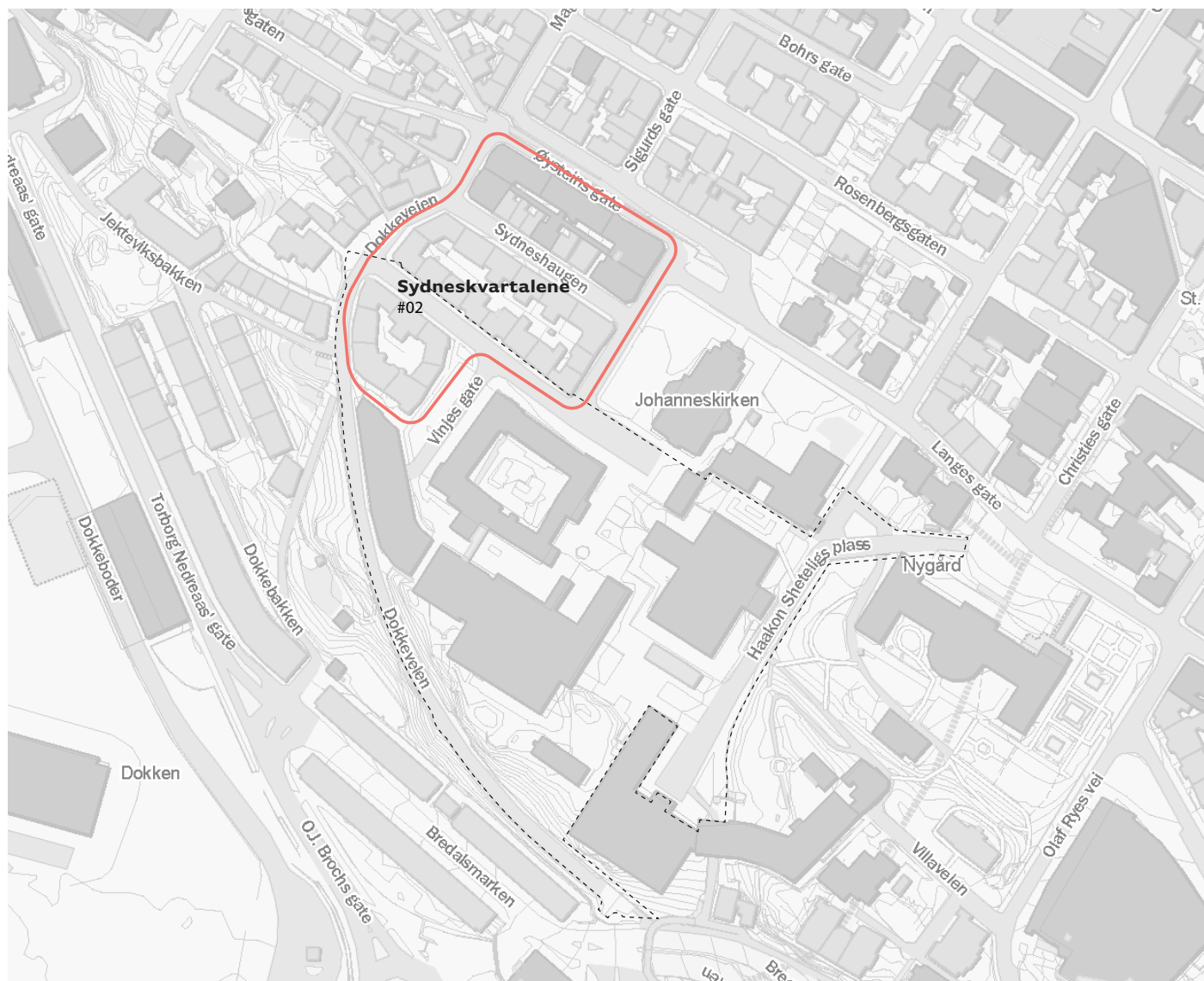

Konsekvens	+++ / +++++	+ / ++	0	-	--	---	----
------------	-------------	--------	---	---	----	-----	------

Alternativ C medfører noe konsekvens (-)

4.3.2 Delområde #02 - Sydneshvartalene

Delområde 02

----- Plangrense ——— Område grense

Sydneshvartalene

Plass i Dokkeveien

Påvirkning alternativ A**Direkte inngrep og arealbeslag**

Tiltaket medfører ingen direkte inngrep eller arealbeslag i delområdet.

Nærvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.1)

Bygårdene lengst sør i Vinjes gate vil få et nybygg tett på, noe som vil bidra til å endre karakteren i en mindre del av delområdet. Videre vil siktlinjen i Vinjes gate brytes og synligheten mot nord-fasaden på Sydneshaugen skole blir betydelig mindre. Tiltakets nærvirkning er vurdert til noe forringet lokalt i Vinjes gate og bygårdene som ligger langs gaten, og ubetydelig i resten av området.

Fjernvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.2)

Sett fra de tre ståstedene vil fjernvirkningen endres i noen grad; det nye bygget vil skjule en mindre del av Sydneskvartalene. Tiltaket forringer fjernvirkningen av området i noen grad.

Bystruktur

Ny gangforbindelse mellom Dokkeveien og Vinjes gate vurderes å forbedre gatenettet på hele Sydneshaugen og vil dermed komme hele delområdet til gode. Det trekker noe ned at Vinjes gate får redusert areal. Bystrukturen vurderes å bli ubetydelig endret av tiltaket.

Byromsbruk

Når bruksformålet i Vinjes gate endres fra gateparkering til offentlig torg vil det gi en forbedring for delområdet, ikke minst lokalt for bygårdene i Vinjes gate. Universell utformet kobling fra Vinjes gate til Dokkeveien vil virke positivt på byromsbruken mellom Nygårdshøyden og Dokken ved å lette tilgjengeligheten mellom de kulturhistoriske delområdene. Det trekker noe ned at Vinjes gate får redusert areal. Bystrukturen i delområdet er i liten grad påvirket av tiltaket.

Samlet vurdering

Alternativet medfører et arealbeslag i Vinjes gate, noe som gir en nærvirkningseffekt når det nye bygget kommer vesentlig tettere på bygårdene i Vinjes gate. Fjernvirkningen er merkbar ved at nybygget blir et dominerende element som skjuler deler av eksisterende varierte taklandskap. Samlet vurderes tiltaket i nedre del av noe forringet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

Konsekvens	+++ / +++++	+ / ++	0	-	--	---	----
------------	-------------	--------	---	---	----	-----	------

Alternativ A medfører noe konsekvens (-)

Påvirkning alternativ B og C**Direkte inngrep og arealbeslag**

Tiltaket medfører ingen direkte inngrep eller arealbeslag på bebyggelsen i Vinjes gate.

Nærvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.1)

Siktlinjen i Vinjes gate beholdes og synligheten til nord-fasaden på Sydenshaugen skole hindres ikke av tiltaket. Synligheten til HF-bygget blir redusert sett fra bygårdene i Vinjes gate. Det vurderes at nærvirkning er ubetydelig som følge av tiltaket.

Fjernvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.2)

Sett fra de tre ståstedene vil fjernvirkningen endres i liten grad; det nye bygget skjuler en ubetydelig del av Sydneskvartalene. Fjernvirkningen endres i ubetydelig grad.

Bystruktur

Ny gangforbindelse mellom Dokkeveien og Vinjes gate vurderes å forbedre gatenettet på hele Sydenhaugen og vil dermed komme hele delområdet til gode. Bystrukturen vurderes å bli ubetydelig endret av tiltaket, mot forbedring.

Byromsbruk

Når bruksformålet i Vinjes gate endres fra gateparkering til offentlig torg vil det gi en forbedring for delområdet, ikke minst for bygårdene i Vinjes gate. Universell utformet kopling fra Vinjes gate til Dokkeveien vil virke positivt på byromsbruken mellom Nygårdshøyden og Dokken ved å lette tilgjengeligheten mellom de kulturhistoriske delområdene. Bystrukturen i delområdet blir påvirket i ubetydelig grad mot forbedring.

Samlet vurdering

Alternativ B og C medfører et mindre arealbeslag i Vinjes gate, noe som gir en ubetydelig nærvirkningseffekt på bygårdene i Vinjes gate. Tiltaket vil heller ikke gi særlige fjernvirkninger. For bystruktur og byromsbruk er virkningene vurdert å være ubetydelige, men i retning forbedring. Samlet vurderes tiltaket å påvirke delområdet i ubetydelig grad.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

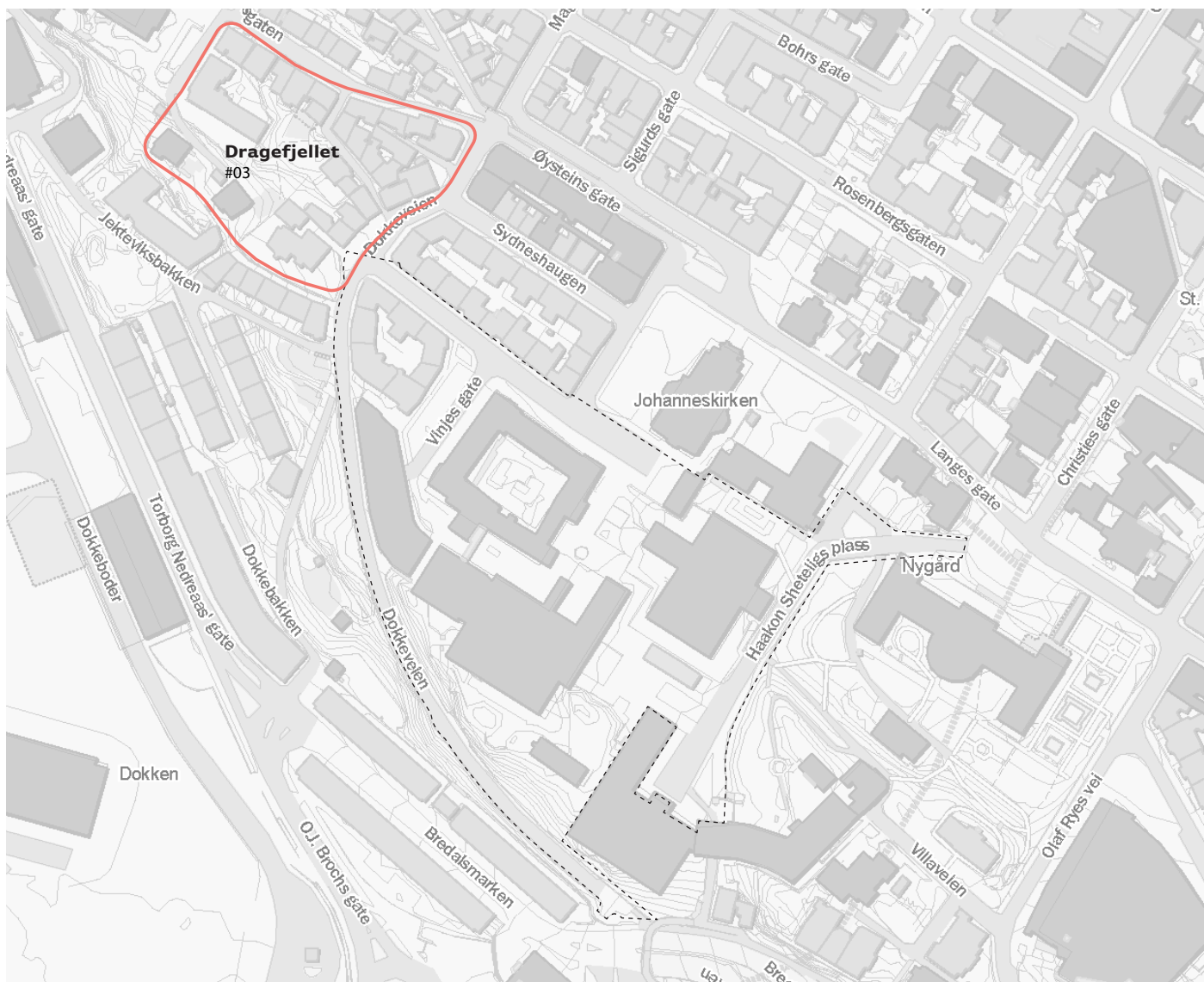

Konsekvens	+++ / ++++	+ / ++	0	-	--	---	----
------------	------------	--------	---	---	----	-----	------

Alternativ B og C medfører ubetydelig konsekvens (0)

4.3.3 Delområde #03 - Dragefjellet

Delområde 03

----- Plangrense ——— Område grense

Dragefjellet

Dragefjellet

Påvirkning alternativ A, B og C**Direkte inngrep og arealbeslag**

Tiltaket medfører ingen direkte inngrep eller arealbeslag på delområdet.

Nærvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.1)

Avstanden mellom tiltaket og delområdet tilsier at tiltaket påvirker nærvirkninger i delområdet i ubetydelig grad.

Fjernvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.2)

Delområdet er i liten grad synlig fra de tre ståstedene og det vurderes derfor som at tiltaket ikke medfører fjernvirkninger.

Bystruktur

Ny gangforbindelse mellom Dokkeveien og Vinjes gate vurderes å forbedre gatenettet på hele Sydneshaugen og vil dermed komme hele delområdet til gode. Bystrukturen vurderes å bli ubetydelig endret av tiltaket, mot en forbedring.

Byromsbruk

Tiltaket bidrar til forbedret byromsbruk i delområdet ved å redusere gjennomgangstrafikk i Dokkeveien. Universell utformet kopling fra Vinjes gate til Dokkeveien vil virke positivt på byromsbruken mellom Nygårdshøyden og Dokken ved å lette tilgjengeligheten mellom de kulturhistoriske delområdene. Bystrukturen i delområdet blir påvirket i ubetydelig grad, mot en forbedring.

Samlet vurdering

Alternativet vil kun indirekte berøre delområdet. Tiltaket vil bidra til en forbedring av byromsbruken i delområdet ved at det etableres nabolagspark og ved at biltrafikk reduseres.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

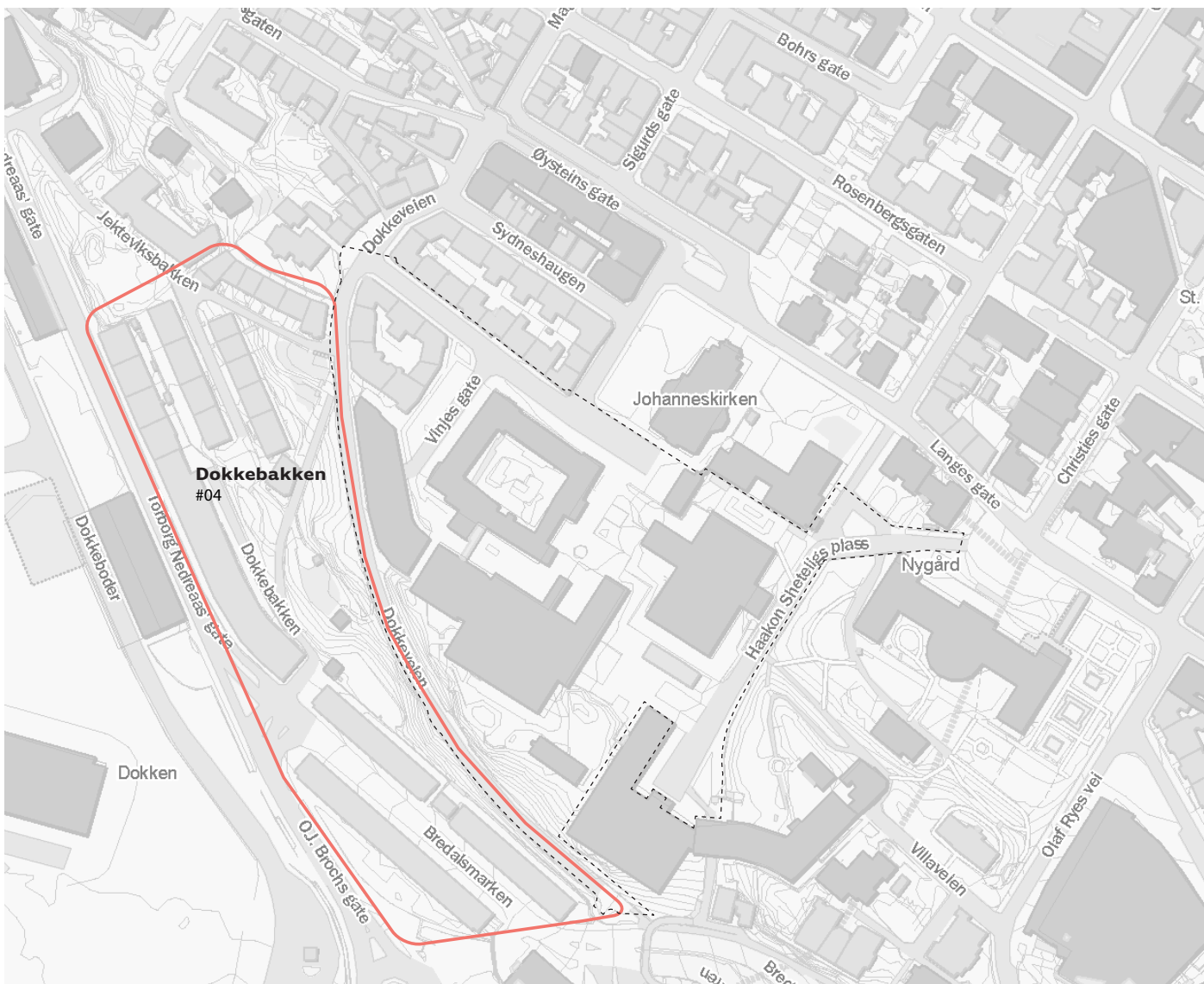

Konsekvens	++++/++++	+/++	0	-	--	---	----
------------	-----------	------	---	---	----	-----	------

Alternativ A, B og C medfører ubetydelig konsekvens (0)

4.3.4 Delområde #04 - Dokkebakken

Delområde 04

----- Plangrense — Område grense

Bebyggelsen Dokken

Bebyggelsen Dokken

Påvirkning alternativ A**Direkte inngrep og arealbeslag**

Tiltaket medfører ingen direkte inngrep eller arealbeslag på delområdet.

Nærvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.1)

På gatenivå fra Dokkeveien og fra bebyggelsen som ligger øverst i delområdet (i Jekteviksbakken og i Dokkeveien) vil tiltaket forringe synligheten av Sydneshaugen i noen grad. Sammenlignet med utsynet mot eksisterende parkeringshus vil nybygget oppleves som mer ruvende, og tettere på, sett nedenfra. Bebyggelsen i Dokken har utsyn som henvender seg i større grad mot Dokken enn mot Sydneshaugen og derfor vurderes nærvirkningen fra bebyggelsen i delområdet å være ubetydelig, mot en svak forringelse.

Fjernvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.2)

Den visuelle fjernvirkning mot delområdet fra de tre ståstedene vurderes å endres i ubetydelig grad; det nye bygget vil ikke skjule bebyggelsen i Dokken, men nybyggets form og sammenhengen som skapes av eksisterende HF-bygg og nybygget vil i noen grad konkurrere visuelt med blokkrekkene slik de framstår i dag.

Bystruktur

Den nye universelle forbindelse fra Vinjes gate samt sykkel- og gangvegen i Dokkeveien vil bidra til å bedre bystrukturen i delområdet. Bystrukturen for delområdet er vurdert å endres i ubetydelig grad, mot en forbedring.

Byromsbruk

Endret formål fra trafikk og gateparkering til gang- og sykkelvei i Dokkeveien gjør området mer attraktivt og funksjonelt for myke trafikanter. Ved å legge en inngang til bygget i Dokkeveien dannes et nytt målpunkt. Samlet vil de to tiltakene kunne bidra til økt og mer variert byromsbruk.

Samlet vurdering

Alternativet vil endre nærvirkninger for deler av området i noen grad, mens bystruktur, arealbeslag og fjernvirkning blir ubetydelig endret. Tiltaket vil bidra til en forbedring av byromsbruken ved at biltrafikk reduseres og gang- sykkelsti erstatter trafikk og parkering. Samlet vurderes tiltaket å medføre ubetydelige endringer i delområdet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

Konsekvens	+++ / +++++	+ / ++	0	-	--	---	----
------------	-------------	--------	---	---	----	-----	------

Alternativ A medfører ubetydelig konsekvens (0)

Påvirkning alternativ B og C**Direkte inngrep og arealbeslag**

Tiltaket medfører ingen direkte inngrep eller arealbeslag på delområdet.

Nærvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.1)

På gatenivå fra Dokkeveien og fra bebyggelsen som ligger øverst i delområdet (i Jekteviksbakken og i Dokkeveien) vil tiltaket forringe synligheten av Sydneshaugen i noen grad. Sammenlignet med utsynet mot eksisterende parkeringshus vil nybygget oppleves som mer ruvende, og tettere på, sett nedenfra. Bebyggelsen i Dokken har utsyn som henvender seg i større grad mot Dokken enn mot Sydneshaugen og derfor vurderes nærvirkningen fra bebyggelsen i delområdet å være ubetydelig, mot en svak forringelse.

Fjernvirkning (se illustrasjoner i vedlegg 6.2)

Den visuelle fjernvirkning mot delområdet fra de tre ståstedene vurderes å endres i ubetydelig grad; det nye bygget vil ikke skjule bebyggelsen i Dokken, men nybyggets form og sammenhengen som skapes av eksisterende HF-bygg og nybygget vil i noen grad konkurrere visuelt med blokkrekkene slik de framstår i dag.

Bystruktur

Den nye universelle forbindelse fra Vinjes gate samt sykkel- og gangvegen i Dokkeveien vil bidra til å bedre bystrukturen i delområdet. Bystrukturen for delområdet er vurdert å endres i ubetydelig grad, mot en forbedring.

Byromsbruk

Endret formål fra trafikk og gateparkering til gang- og sykkelvei i Dokkeveien gjør området mer attraktivt og funksjonelt for myke trafikanter. Ved å legge en inngang til bygget i Dokkeveien dannes et nytt målpunkt. Samlet vil de to tiltakene kunne bidra til økt og mer variert byromsbruk.

Samlet vurdering

Alternativene B og C vil påvirke nærvirkninger for deler av området i noen grad, mens bystruktur, arealbeslag og fjernvirkning blir ubetydelig endret. Tiltaket vil bidra til en forbedring av byromsbruken ved at biltrafikk reduseres og gang- sykkelsti erstatter trafikk og parkering. Samlet vurderes tiltaket å medføre ubetydelige endringer i delområdet.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe Forringet	Forringet	Sterkt forringet
----------------------	-----------	--------------------	---------------	-----------	------------------

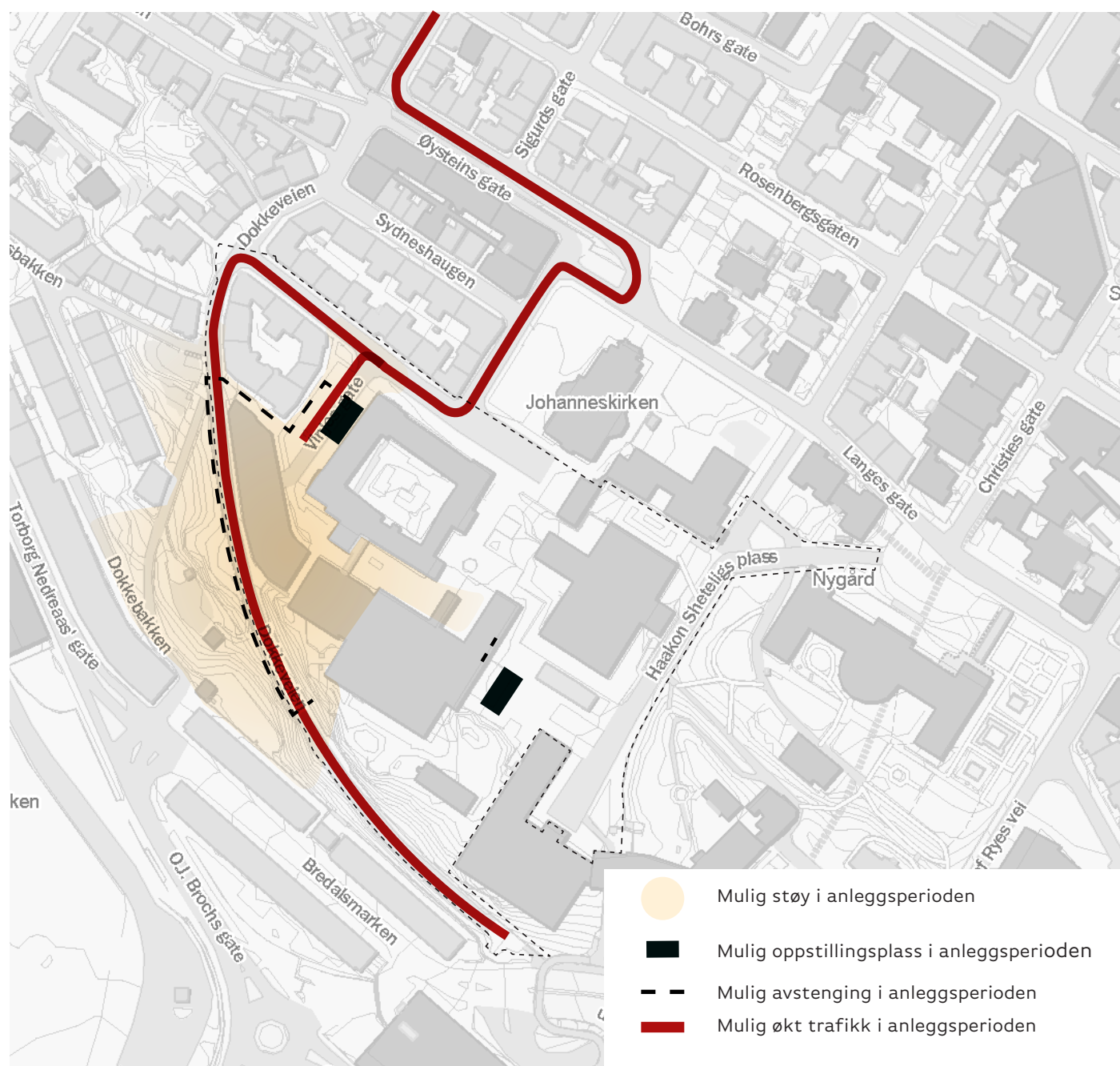
Konsekvens	+++ / +++++	+ / ++	0	-	--	---	----
------------	-------------	--------	---	---	----	-----	------

Alternativ B og C medfører ubetydelig konsekvens (0)

4.4 ANLEGGSPERIODEN

Anleggsperioden vil midlertidig påvirke bruken av området gjennom anleggstrafikk, evt. avsperringer og støy. Dette vil i særlig grad gjelde brukerne av HF-bygget og Sydneshaugen skole, samt Vinjes gate og Dokkeveien. Nybygg som etableres inn til verneverdig bebyggelse (HF-bygget) gir risiko for skade på fasade og konstruksjon og samme type risikoer er forbundet med rivning av bygg (S-blokken og P-huset). Sprengningsarbeid og spunting ved etablering av nye bygg innenfor planområdet kan gi risiko for rystelser og skader i fasader og konstruksjon på verneverdig bebyggelse. Anleggstrafikk og tunge kjøretøy kan gi risiko for setningsskader, skader på fasade og konstruksjon.

4.5 AVBØTENDE TILTAK

Felles for alle alternativer

Avbøtende tiltak på Sydneshaugen skole (KM1) er å fjerne det nyere vindfanget til nåværende kantine. Det er også aktuelt å tilbakeføre vindus og døråpninger som har blitt endret i nyere tid.

For å bøte på nærvirkninger av det nye bygget, kan mellombygget utformes slik at gesimsen underordner seg gesims på Sydneshaugen skole (KM1) mot nord og underordner seg HF-bygget (KM2) mot vest. Dette vil også bidra til at Sydneshaugen skole fortsatt blir et synlig element i taklandskapet sett fra Dokken-siden.

Å tilbakeføre plassgulvet mellom HF-bygget, Sydneshaugen skole og biblioteket til løsningen fra 1967 er et annet aktuelt tiltak.

Disse tiltakene vil enkeltvis ikke bidra til at konsekvensgraden endres i positiv retning, det er først ved iverksetting av flere tiltak at konsekvensgraden vil bli redusert.

Alternativ B og C

Å rive S-blokken (KM1) er det tiltaket som gir størst negativt utslag for alternativene B og C. Et avbøtende tiltak vil være å gjenbruke så mye som mulig av S-blokken. Dette kan skje ved gjenbruk av materialene og konstruksjonene i det stående bygget. Iverksetting av gjenbruk vil kunne reduserer konsekvensgraden fra betydelig til noe konsekvens for S-blokken.

5.0 OPPSUMMERING OG SAMMENSTILLING

Vurderingene gjort i kapittel 4 Påvirkning og konsekvens viser små forskjeller mellom de tre alternativene.

Alternativ-0 vil ikke skape vesentlige endringer for de kulturhistoriske verdiene i området. Bystrukturen med sine kvartaler, siktlinjer og ganglinjer vil beholdes slik de fremstår i dag. For å sikre videre bruk av Sydneshaugen skole til undervisningsformål, må imidlertid lovpålagte krav til tilgjengelighet imøtekommes gjennom skånsom tilpasning.

Alternativ A har det største direkte inngrepet på Sydneshaugen skole (KM 1), men minst inngrep på HF-bygget (KM 2), da det kun er parkeringshuset som rives.

Alternativ B og C er så godt som like. De medfører noe mindre inngrep på Sydneshaugen skole, men i disse alternativene vil både parkeringshuset og S-blokken rives. Forskjellen mellom de to er at alternativ C gir minst inngrep på Sydneshaugen skole og er konstruert slik at eksisterende passasje langs de to byggene opprettholdes. Både alternativ A og B medfører at passasjen stenges.

Alternativ A har det største arealbeslaget i Vinjes gate. Nybygget blir liggende mellom bygårdene i Vinjes gate og Sydneshaugen skole og opphever Vinjes gates funksjon som grense mellom universitetsområdet og boligområdet Sydneshaugen skole. Tiltaket medfører med det en vesentlig fysisk og visuell endring. Alternativ B og C har et fotavtrykk som begrenser seg til S-blokkens areal og gir dermed ikke fotavtrykk i Vinjes gate og gir minst endring av dagens bystruktur med åpen passasje mellom nybygget og Sydneshaugen skole. Alternativ A vil gi noe konsekvens for delområdene som ligger vest for planområdet (Sydneshaugen skole og Dragefjellet), mens alternativ B og C gir ubetydelig konsekvens for disse. Delområde 4 (Dokkebakken) blir ikke berørt av noen av alternativene i en slik grad at det gir utslag på konsekvensskalaen. I tabellene under vises konsekvensene for de tre alternativene per delområde.

Alternativ A – Nytt bygg med videreføring av S-blokken			
Kulturhistorisk lokalitet	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
KM 1 – Sydneshaugen skole	Stor	Noe forringet	Betydelig konsekvens (--)
KM 2 – HF-bygget	Middels	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
Delområde 1 – Sydneshaugen univ. omr.	Svært stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
Delområde 2 - Sydneshaugen skole	Stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
Delområde 3 - Dragefjellet	Stor	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Delområde 4 - Dokkebakken	Middels	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Alternativ B – Nytt bygg tilbaketrasket fra Vinjes gate			
Kulturhistorisk lokalitet	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
KM 1 – Sydneshaugen skole	Stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
KM 2 – HF-bygget	Middels	Forringet	Betydelig konsekvens (--)
Delområde 1 – Sydneshaugen univ. omr.	Svært stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
Delområde 2 - Sydneshaugen skole	Stor	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Delområde 3 - Dragefjellet	Stor	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Delområde 4 - Dokkebakken	Middels	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Alternativ C – Tilbaketrasket bygg med åpen passasje			
Kulturhistorisk lokalitet	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
KM 1 – Sydneshaugen skole	Stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
KM 2 – HF-bygget	Middels	Forringet	Betydelig konsekvens (--)
Delområde 1 – Sydneshaugen univ. omr.	Svært stor	Noe forringet	Noe konsekvens (-)
Delområde 2 - Sydneshaugen skole	Stor	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Delområde 3 - Dragefjellet	Stor	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
Delområde 4 - Dokkebakken	Middels	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)

Alle tre alternativer vil omregulere Vinjes gate fra nåværende gateareal med parkeringsplasser på bakkenivå til et offentlig torg, noe som vil bidra til en forbedring ikke bare lokalt, men for hele Sydneshaugen. Alle alternativene forholder seg til omkringliggende bygg i skala og gesimshøyde, men utformingen av og fotavtrykket til alternativ A skjuler så godt som hele Sydneshaugen skole sett fra Dokken-siden og medvirker til at taklandskapet endres. Alternativ B og C vil oppleves som et noe mindre framtrædende element i taklandskapet. Alternativ C opprettholder eksisterende bevegelsesmønstre

5.1 SAMLET VURDERING OG RANGERING

Delområder	Alt. 0	Alt. A	Alt. B	Alt. C
KM 1 – Sydneshaugen skole	0	--	-	-
KM 2 – HF-bygget	0	-	--	--
Delområde 1 – Sydneshaugen univ. omr.	0	-	-	-
Delområde 2 – Sydneskvartalet	0	-	0	0
Delområde 3 – Dragefjellet	0	0	0	0
Delområde 4 – Dokkebakken	0	0	0	0
Samlet vurdering	0	-	-	-
Rangering		3	2	1

Forklaring til rangering

Som tabellen viser, er forskjellene mellom alternativene marginale. Konsekvensvurderingen viser likevel at alternativ A kan rangeres som dårligst når de tre alternativene veies mot hverandre. Forholdene som er avgjørende er at dette alternativet krever flest inngrep i Sydneshaugen skole, som er et fredet kulturminne, samt at fotavtrykket av nybygget medfører at Vinjes gate blir beslaglagt. Det gir en forringelse av kulturmiljøene både visuelt og fysisk. Alternativ B og C vurderes som bedre enn alternativ A, til tross for at S-blokken rives. Konklusjonen grunner i at det totalt sett, både med hensyn til nær- og fjernvirkning, bystruktur og byform, er vurdert som gunstigst å komprimere nybygget på mindre areal. Tabellen over viser samme konsekvensgrad for både alternativ B og C. Samlet sett er alternativ C vurdert som bedre enn B, på grunn av muligheten som dette alternativet gir for en åpen passasje mellom Sydneshaugen skole og HF-bygget.

UNIVERSITET I BERGEN
Eiendomsavdelingen

hlm
HLM Arkitektur as

Ard
arealplan

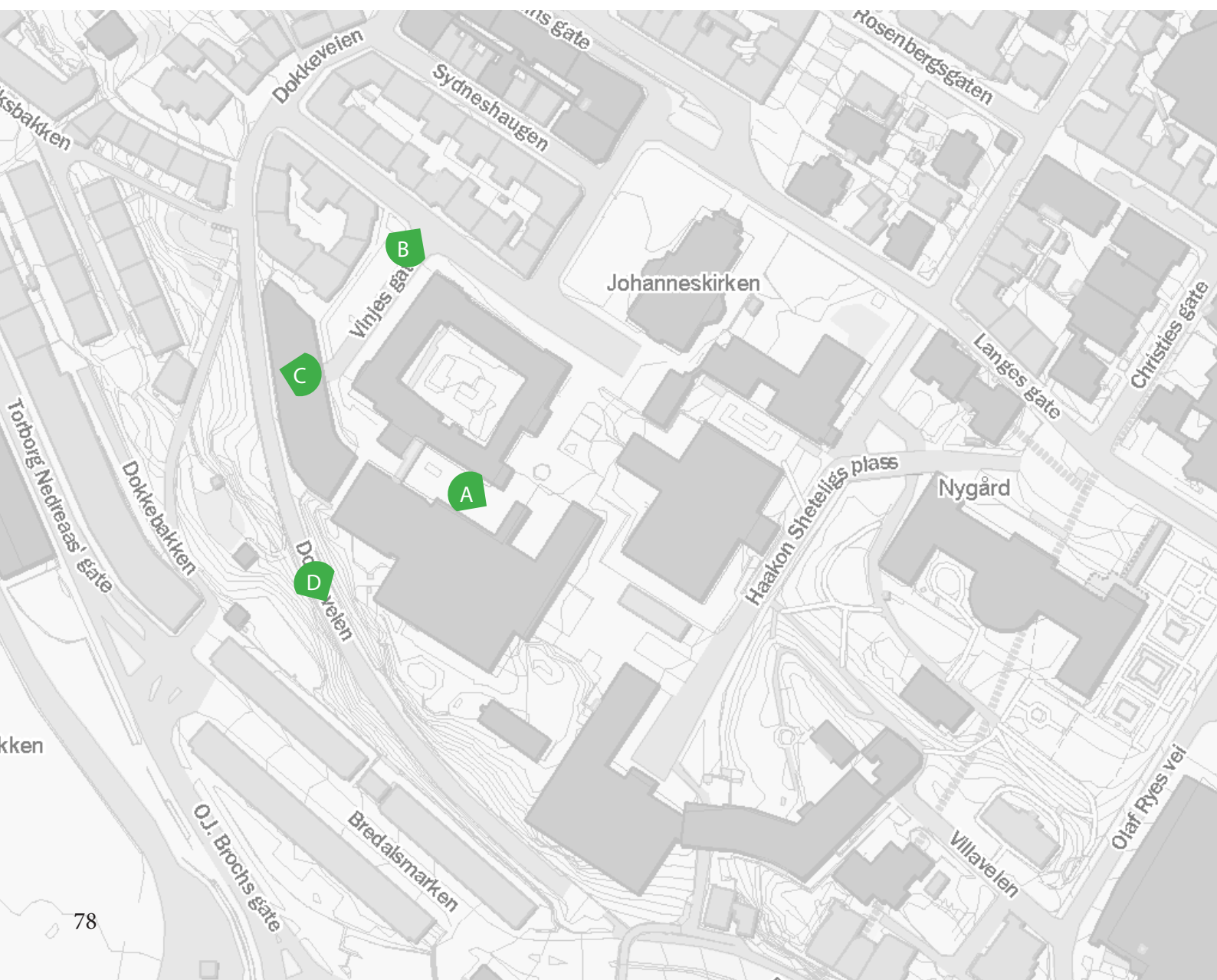
VILL PLAN

06 Vedlegg

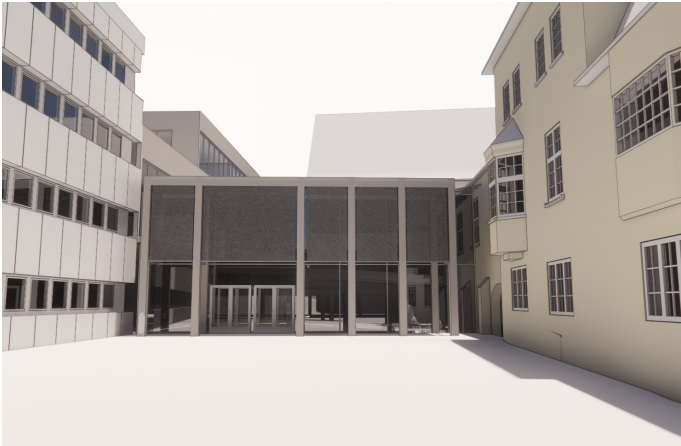
- 6.1 Nærvirkninger - illustrasjoner
- 6.2 Visuell fjernvirkning - illustrasjoner
- 6.3 Metodikk - Tabeller

6.1 NÆRVIRKNINGER - ILLUSTRASJONER

Nærvirkninger av tiltaket vil i hovedsak oppleves fra Sydnеспlassen, Vinjes gate og Dokkeveien. Yttermere er det nærvirkningen av nordvestre hjørnebygg på Sydneshaugen skole vist og vurdert for de 3 alternativene. Alternativ C har en offentlig passasje mellom Sydneshaugen skole og HF-bygget. Denne er vist i nærvirkninger spesifikt for dette alternativ. Under vises de fire standpunkter. Fra standpunkt A sees mellombygget fra Sydnеспlassen. Fra standpunkt B sees tiltaket fra Vinjes gate. Standpunkt C viser tiltakes forhold til nordvestre hjørnebygg på Sydneshaugen skole. Standpunkt D Viser tiltaket fra Dokkeveien.

NÆRVIRKNING ALTERNATIV A

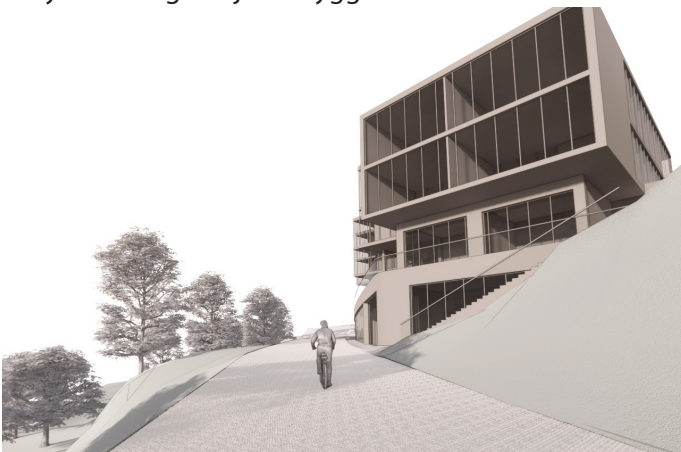
A: Sydnesplassen

B: Vinjes gate

C: Sydneshaugen hjørnebygg

D: Dokkeveien

Nærvirkninger Alternativ A:

Fra Sydnesplassen:

Mellombygg mellom HF-Bygget og Sydneshaugen skole skaper en ny fasade mot Sydnesplassen. Mellombygget er tilbaketrukket fra Sydneshaugen skoles sørvestre hjørnebygg og hjørnet på HF-bygget er frittstilt. Gesimshøyde på mellombygg underordner seg gesims på sidefløy av Sydneshaugen skole. Det vil være gjennomgang via nybygget til Vinjes gate.

Vinjes gate:

Alternativ A blir en 4 fasade på Vinjes gate og har stor innvirkning på siktlinje mot Damsgård. Gesimsen på nybygget underordnes gesims på Sydneshaugen skole. Gjennomgang via nybygg mot Sydnesplassen.

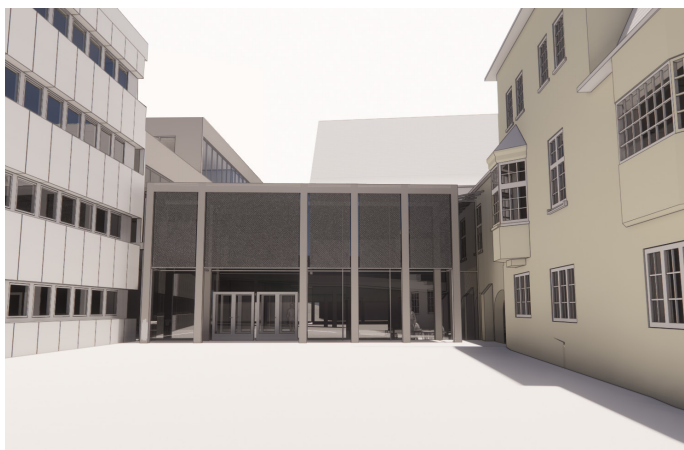
Sydneshaugen nordvestre hjørnebygg:

Nybygg ligger inn til nordvestre hjørnebygg på første etasje og reduserer derved synligheten av denne. Vestre fasade på hjørnebygg berøres ikke av tiltaket og vil være synlig i gårdsrom til nybygg.

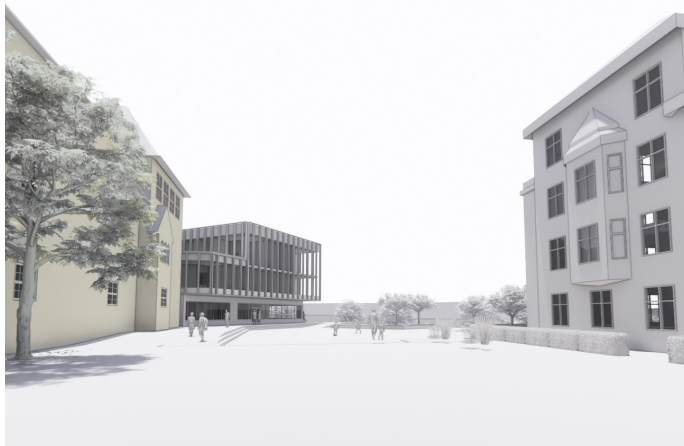
Dokkeveien:

Dokkeveien omdannes fra bilvei og parkering til sykkel- og gangvei. Fasade med inngang mot dokkeveien har lik fasadelengde som dagens situasjon. Det skapes en ny forbindelse i vest (ikke i bildet). Trappe mot Fastings Minde viderføres.

NÆRVIRKNING ALTERNATIV B

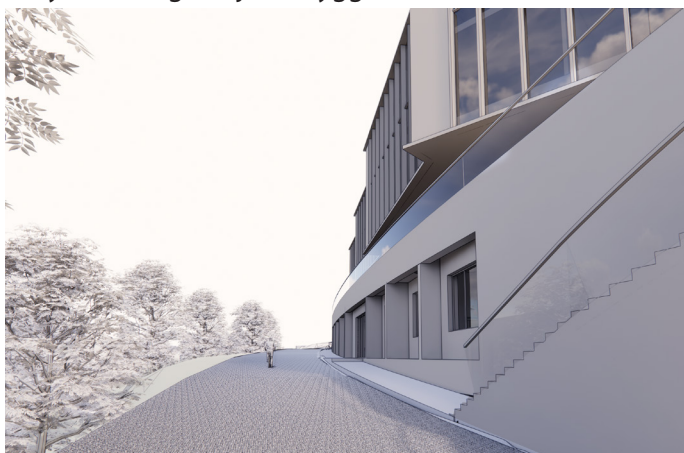
A: Sydnesplassen

B: Vinjes gate

C: Sydneshaugen hjørnebygg

D: Dokkeveien

Nærvirkninger Alternativ B:

Fra Sydnesplassen:

Samme som alternativ A, men med en 4 etasje synlig i bakkant av mellombygg.

Vinjes gate:

Bygningskropp er tilbaketrukket fra Vinjes gate og oprettholder siktlinje mot damsgård. Gesimsen på nybygget underordnes gesims på Sydneshaugen skole. Gjennomgang via nybygg mot Sydnesplassen.

Sydneshaugen nordvestre hjørnebygg:

Nordvestre hjørnebygg på KM1 er synlig fra Vinjes gate. Vestre fasade på hjørnebygg berøres av tiltaket med gjennomgang på første og anden etasje mellom nybygg og Sydneshaugen skole.

Dokkeveien:

Samme som Alternativ A, men med en fasadelengde som er lengere end dagens situasjon og trappe mot Fastings Minde flyttes lengere mot sør.

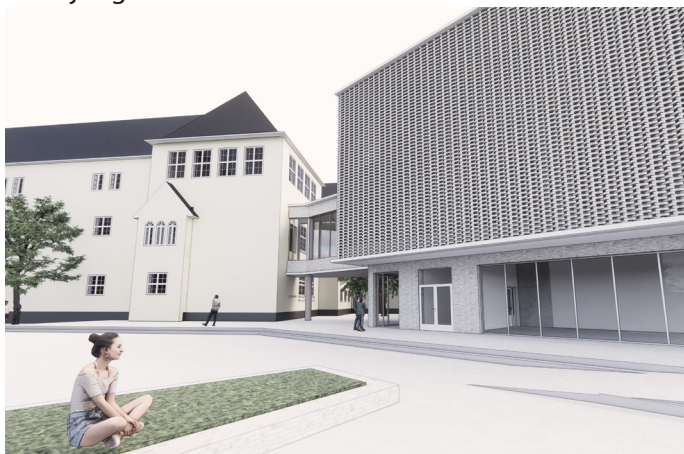
NÆRVIRKNING ALTERNATIV C

A: Sydnesplassen

B: Vinjes gate

C: Sydneshaugen hjørnebygg

D: Dokkeveien

Nærvirkninger Alternativ C:

Fra Sydnesplassen:

Samme som alternativ A, men med offentlig åpen passasje til Vinjes gate.

Vinjes gate:

Tilbaketrukket som alternativ B, men med offentlig åpen passasje mot Sydnesplassen.

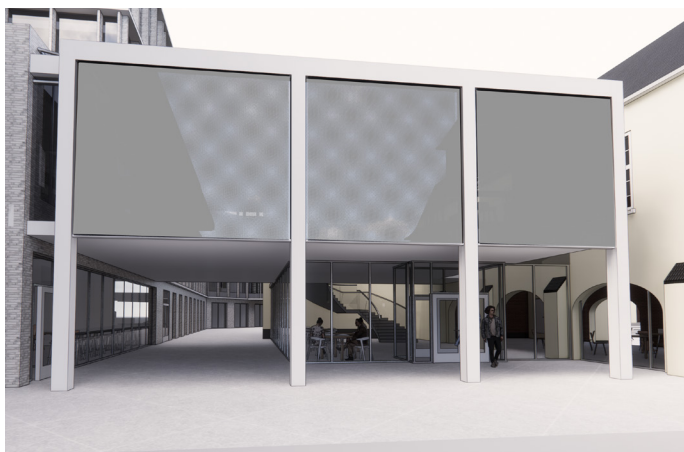
Sydneshaugen nordvestre hjørnebygg:

Samme som alternativ B, men mindre berøring av hjørnebygget på andre etasje og et mer synlig nordvestre hjørne.

Dokkeveien:

Samme som Alternativ B.

NÆRVIRKNING ALTERNATIV C - PASSASJE

Passasje fra sydneplassen mot Vinjes gate # 1

Passasje fra sydneplassen mot Vinjes gate # 2

Passasje fra sydneplassen mot Vinjes gate # 3

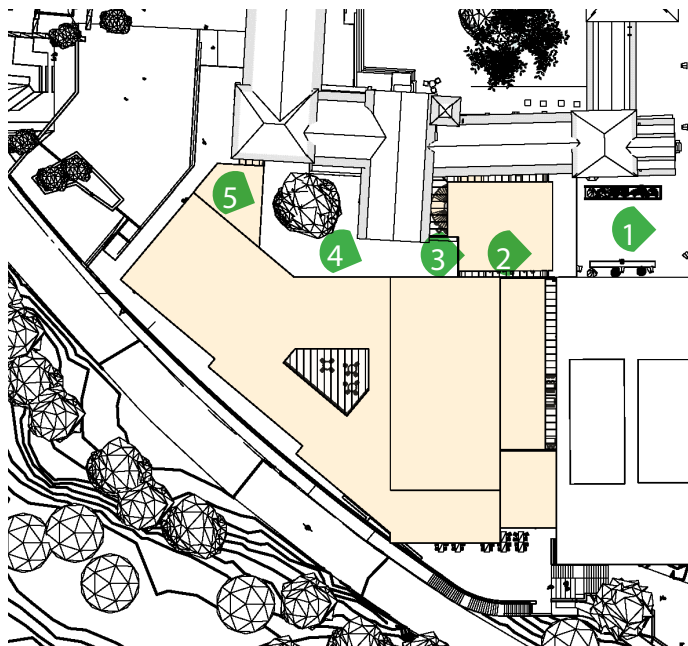

Passasje fra sydneplassen mot Vinjes gate # 4

Nærvirkning passasje i Alternativ C:

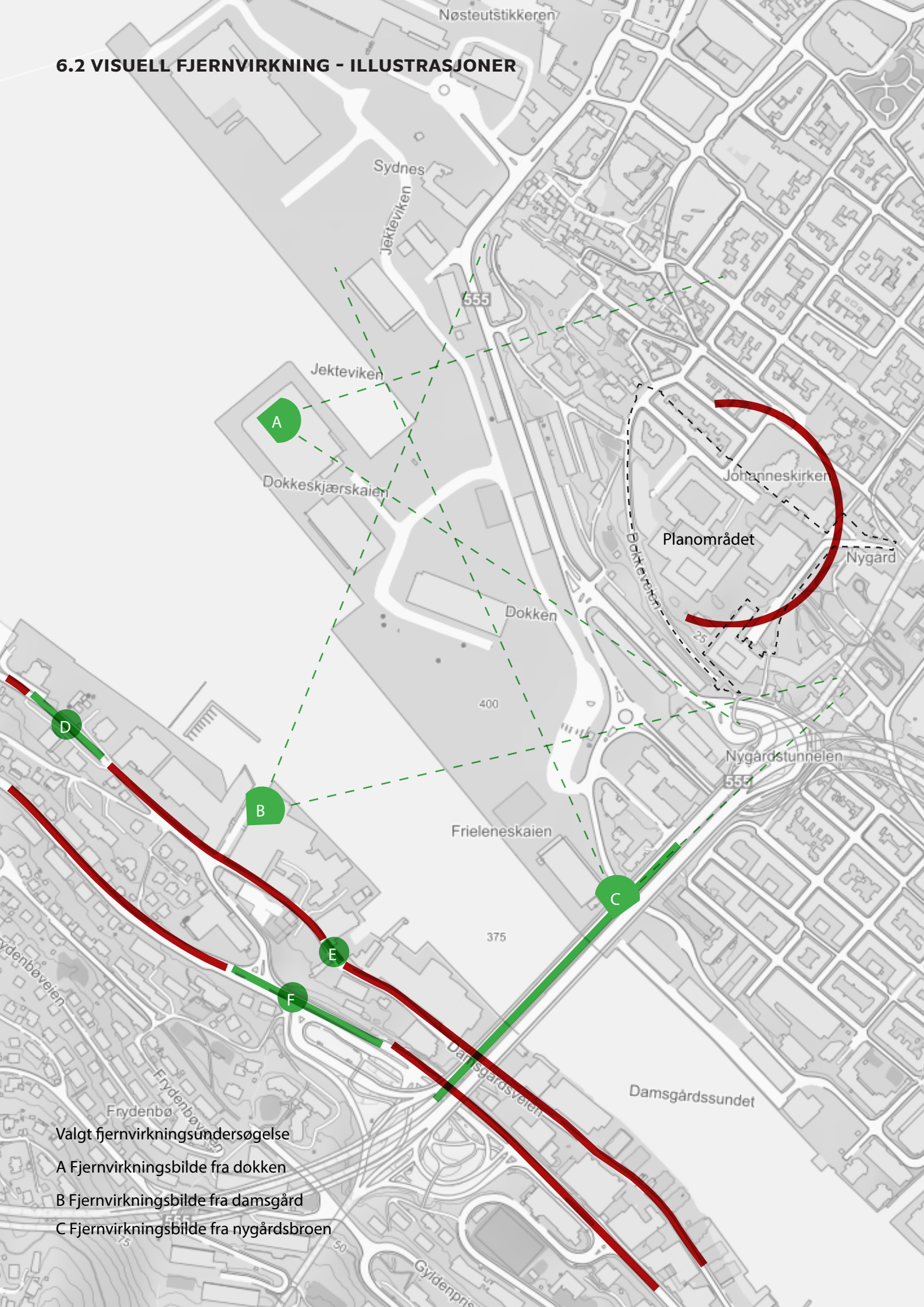
Bildene på denne side viser nærvirkninger i offentlig åpen passasje i Alternativ C. Fra bilde 1-5 vises standpunkter i bevegelse fra Sydneplassen til Vinjes gate.

Bildene viser hvordan passasjen oppleves varierende fra portrom gjennom mellombygg til smallere smau mellom nybygg og Sydneplassen skole og vider til mindre gårdsrom før man kommer under gangbro til Vinjes gate.

Passasje fra sydneplassen mot Vinjes gate # 5

6.2 VISUELL FJERNVIRKNING - ILLUSTRASJONER

I det planområdet ligger i et urbane miljø er det ikke fjernvirkning fra nord-øst, øst og sør-øst da tiltaket skjules bak eksisterende bebyggelse. Fra Damsgårdssiden, sør-vest for planområdet vil tiltaket være synlig få steder i det offentlige rom (D, E of F) og det er stor avstand til tiltaket. Valgte standpunkter er derfor fra bygg, tak og bro, hvor man er hevet fra bygulvet. Valgte standpunkter er begrunnet under. Det er ytterligere undersøkt fjernvirkning fra Løvstien men funnet at planområdet er svært lite synlig på grunn av avstand og bevoksning. Det er trolig god synlighet av planområdet fra puddefjorden enn så lenge dokken ikke er utviklet. Det har ikke vært mulig at undersøke fjernvirkning fra puddefjorden.

Valgte fjernvirkningsundersøkelse er standpunkt fra Dokken (A), fra Damsgård (B) og fra Puddefjordsbroen (C) vist på forrige side.

Dokken står foran en markant byutvikling i fremtiden. Derfor er Dokken blant valgte posisjoner for vurdering av fjernvirkning. Fjernvirkningsbildet er tatt på taket av havnelageret og vil representere fjernvirkning fra øvre etasjer i bolig og kontorbygg, samt evt. takterrasser på Dokken. Fra gatenivå synes svært lite av tomten pga. boligblokkene i Torborg Nedreaas' gate og Bredalsmarken.

Damsgård på den andre siden av Puddefjorden er valgt som posisjon for vurdering av fjernvirkning. Dette fjernvirkningsbilde er tatt på 5 etasje i kontorbygget, Damsgårdsveien 135.

Puddefjordsbroen er en viktig innfartsåre til Bergen for både bilister, syklende og gående. Derfor er Puddefjordsbroen valgt blant posisjoner for vurdering av fjernvirkning. Fjernvirkningsbildet er tatt fra det nordlige fortau på broen.

Damsgårdsveien 150

Damsgårdsveien 117

Micheal Krohns Gate ved Puddefjordsbroen

0-ALTERNATIV - DAGENS SITUASJON

I dagens situasjon er universitetets bygg markante på høyden og det kommer tydelig frem at universitet historisk sett har fått bygge fremtredende bygg. Bygg som både markerer seg i taklandskapet ved etasjehøyde og oppriss ved fasadebredde. Tidligere skolebygg som Dragefjellet skole og Sydneshaugen Skole, nå i universitets eie, markerer seg i likhet med universitetets egne bygg HF-bygget og Kulturhistorisk Museum. Sammen med Johanneskirken er disse de mest fremtredende bygg i taklandskapet på Nygårdshøyden. Sydneshaugen skole den laveste av disse og blir mer og mer skjult av HF-bygget desto mer sør man beveger seg. Fra broen er Sydneshaugen skole derfor svært lite synlig. Kun takformene er synlige. Om vinteren når trærne står bladløse er Sydneshaugen skoles nordlige fasade fremtredende fra nordvest med sin gule farge og sammensatte variasjon.

Dagens situasjon sett fra Dokken

Dagens situasjon sett fra Damsgård

Dagens situasjon sett fra Puddefjordsbroen

ALTERNATIV A

Fjernvirkning Alternativ A: Alternativ A er fremtrende på høyden i lik grad med HF Bygget, Fastings Minde og Sjøfartsmuseet. Bygningsvolumet på 3 etasjer bryter ikke med skalaen i området. Johanneskirken og Kulturhistorisk museum får fortsatt tre frem som tårn i taklandskapet på høyden og det varierende taket på Sydneshaugen skole står også tydelig frem. S-blokken bevares så HF-bygget er synlig i sin helhet. Bygget holder seg på 3 etasjer med gesimshøyde i lag med hoved bygget til HF-bygget. Nybygget endrer i høy grad visuell kontakt til fasade på Sydneshaugen skole. Sydneshaugen skole sitt karakteristiske tak er synlig over tiltaket.

Fjernvirkning av alternativ A sett fra Dokken

Fjernvirkning av alternativ A sett fra Damsgård

Fjernvirkning av alternativ A sett fra Puddefjordsbroen

Forstørrelse av fjernvirknings bilder for alternativ A

Forstørrelse av alternativ A sett fra Dokken

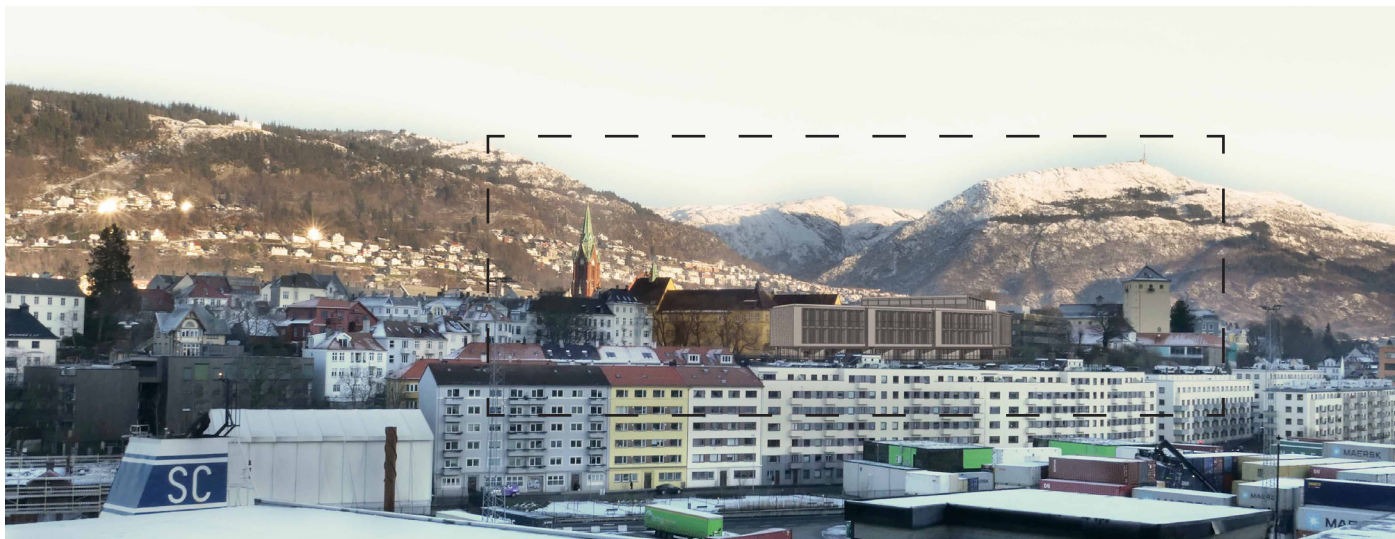
Forstørrelse av alternativ A sett fra Damsgård

Forstørrelse alternativ A sett fra Puddefjordsbroen

ALTERNATIV B OG C

Alternativ B og C ligger seg på kanten av Nygårdshøyden og fremtreder i lik grad som HF-Bygget, Fastings Minde og Sjøfartsmuseet i synlighet. Sydneshaugen Skole ligger lenger bak og synligheten til denne blir påvirket av tiltaket. Sydneshaugen skole sitt karakteristiske tak er fortsatt synlig over tiltaket. Hjørnebygget med sitt spir og deler av nordfasaden på Sydneshaugen skole er synlig fra Dokken. Volumen oppbyggingen med varierende høyde stemmer i med kulturmiljøet, hvor især KM1 og HF Biblioteket består av sammensatte volumener med varierende høyde.

Fjernvirkning alternativ B og C

Fjernvirkning alternativ B og C

Fjernvirkning alternativ B og C

Forstørrelse av fjernvirknings bilder for alternativ B og C

Forstørrelse av alternativ B og C sett fra Dokken

Forstørrelse av alternativ B og C sett fra Damsgård

Forstørrelse av alternativ B og C sett fra Puddefjordsbroen

6.3 METODIKK - TABELLER

Tabell for verdisetting etter Håndbok M-1941 fra Miljødirektoratet

Verdikategori	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Kulturminnet/ kulturmiljøet har betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder	Kulturminnet/ kulturmiljøet har svært begrenset betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder. Andre kulturmiljøer vil kunne gi mer kunnskap om samme periode/tema.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har begrenset betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder, både i seg selv og sammenlignet med andre kulturmiljøer.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder, både i seg selv og sammenlignet med andre kulturmiljøer.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har stor betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder, både i seg selv og sammenlignet med andre kulturmiljøer. Kulturminnet/ kulturmiljøet vil kunne bidra med unik kunnskap om perioder eller tema som er dårlig dekket av skriftlige kilder.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har svært stor betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder, både i seg selv og sammenlignet med andre kulturmiljøer. Kulturminnet/ kulturmiljøet vil kunne bidra med omfattende og unik kunnskap om perioder eller tema som er dårlig dekket av skriftlige kilder.
Kulturminnet/ kulturmiljøet er knyttet til tro eller tradisjoner	Kulturminnet/ kulturmiljøet er i svært liten grad knyttet til tro eller tradisjoner.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er i noen grad knyttet til tro eller tradisjoner.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er knyttet til tro eller tradisjoner.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er i stor grad knyttet til viktig tro eller tradisjoner.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er i svært stor grad og eller tradisjoner.
Kulturminnet/ kulturmiljøet er av betydning for en eller flere etniske grupper (den samiske urbefolkningen, nasjonale minoriteter eller andre etniske grupper)	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder få elementer, som også er av begrenset betydning for en eller flere etniske grupper.	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder noen elementer som er av noe betydning for en eller flere etniske grupper.	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder flere elementer som er karakteristiske og av betydning for en eller flere etniske grupper.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er helhetlig, karakteristisk, og av stor betydning for en eller flere etniske grupper.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er helhetlig, godt bevart, karakteristisk, og av særlig stor betydning for en eller flere etniske grupper.
Kulturminnet/ kulturmiljøet er knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med betydning for historien	Kulturminnet/ kulturmiljøet er i svært liten grad knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med betydning for historien.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er til en viss grad knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med noe betydning for historien.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med betydning for historien.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er klart knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med stor betydning for historien.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er klart knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med særlig stor betydning for historien på en lett lesbar måte.
Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer en eller flere faser eller virksomheter med betydning for historien/ utviklingen	Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer i svært liten grad en eller flere faser eller virksomheter med betydning for historien/utviklingen.	Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer til en viss grad en eller flere faser eller virksomheter med betydning for historien/utviklingen.	Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer en eller flere faser eller virksomheter med betydning for historien/utviklingen.	Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer i stor grad en eller flere faser eller virksomheter med særlig betydning for historien/ utviklingen.	Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer i svært stor grad og på en tydelig måte en eller flere faser eller virksomheter med særlig betydning for historien/utviklingen.
Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder og preges av verdifull byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med kunstnerisk verdi	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder i svært liten grad verdifull byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med kunstnerisk verdi.	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder og preges av byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med kunstnerisk verdi av begrenset betydning.	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder og preges av verdifull byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med kunstnerisk verdi.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er helhetlig, og preges i stor grad av særlig verdifull byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med stor kunstnerisk verdi.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er helhetlig og velbevart, og preges i svært stor grad av særlig verdifull byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med særlig stor kunstnerisk verdi.
Kulturminnene/ kulturmiljøet har en klar, intern kulturhistorisk sammenheng, en klar byform eller bystruktur av historisk betydning og/eller viser en klar sammenheng mellom natur/kultur	Kulturminnet/ kulturmiljøet har ingen intern kulturhistorisk sammenheng eller sammenheng mellom natur/kultur.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har til en viss grad en intern kulturhistorisk sammenheng og/eller viser til en viss grad sammenheng mellom natur/kultur.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har en klar, intern kulturhistorisk sammenheng og/eller viser en klar sammenheng mellom natur/kultur.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i stor grad en klar, intern kulturhistorisk sammenheng og/eller viser i stor grad en klar sammenheng mellom natur/kultur.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i svært stor grad en klar, intern kulturhistorisk sammenheng som er lesbar og godt bevart, og/eller viser i svært stor grad en klar sammenheng mellom natur/kultur.
Kulturminnet/ kulturmiljøet har en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i svært liten grad en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i en viss grad en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i stor grad en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i svært stor grad en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling.

Tabell for vurdering av påvirkningsgrad etter Håndbok M-1941 fra Miljødirektoratet

Planen eller tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Direkte inngrep/ arealbeslag	Bedrer tilstanden vesentlig ved at eksisterende negative inngrep tilbakeføres. Bidrar til at det blir mulig å restaurere kulturmiljøet eller kulturminner.	Ingen direkte inngrep/ arealbeslag.	Berører en mindre viktig del av kulturmiljøet med direkte inngrep/arealbeslag, tap av mindre viktige enkelt-kulturminner.	Deler av kulturmiljøet går tapt gjennom direkte inngrep/-arealbeslag. Viktige enkeltkulturminner går tapt. Videre bruk av kulturmiljøet vanskeliggjøres.	Ødelegger hele eller størstedelen av kulturmiljøet gjennom direkte inngrep/-arealbeslag. Ødelegger den mest verdifulle delen av miljøet. Ødelegger videre bruk av kulturmiljøet. Svært viktige enkelt-kulturminner går tapt.
Nærvirkninger (fysiske og visuelle)	Bedrer den visuelle kontakten innad i kulturmiljøet. Fjerner barrierer. Bedrer innsyn/utsyn fra nærområdet til/fra kulturmiljøet. Bidrar til reduksjon i støy og/eller støv. Reduserer faren for flom, fukt i kulturmiljøet eller erosjon.	Ingen eller ubetydelig visuell nærvirkning eller andre nærvirkninger.	Endrer i noen grad den visuelle kontakten mellom viktige kulturminner innad i kulturmiljøet, bryter i noen grad opp kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet reduseres noe fra viktige standpunkter. Kulturmiljøet vil i noen grad påvirkes av støy og/eller støv. Bidrar til noe redusert naturlig drenering som vil påvirke kulturmiljøet negativt ved nedbør. Bidrar til noe fuktigere forhold og seinere opptørring innenfor kulturmiljøet. Bidrar til noe økt eller endret erosjon som vil påvirke kulturmiljøet negativt. Klimaendringene vil kunne forsterke disse forholdene.	Endrer den visuelle kontakten mellom viktige kulturminner innad i kulturmiljøet, bryter opp kulturmiljøet og skaper barrierer. Innsynet til kulturmiljøet reduseres vesentlig fra viktige standpunkter. Kulturmiljøet vil påvirkes av støy og/eller støv. Bidrar til redusert naturlig drenering som vil påvirke kulturmiljøet negativt ved nedbør. Bidrar til fuktigere forhold og seinere opptørring innenfor kulturmiljøet. Bidrar til økt eller endret erosjon som vil gi fare for skade eller påvirke kulturmiljøet negativt. Klimaendringene vil kunne forsterke disse forholdene.	Blokkerer eller endrer sterkt den visuelle kontakten mellom viktige kulturminner innad i kulturmiljøet, bryter i stor grad opp kulturmiljøet og skaper barrierer. Innsynet til kulturmiljøet blokkeres fra viktige standpunkter. Kulturmiljøet vil i stor grad påvirkes av støy og/eller støv. Bidrar til svært redusert naturlig drenering som vil påvirke kulturmiljøet sterkt negativt ved nedbør. Bidrar til svært mye fuktigere forhold og seinere opptørring innenfor kulturmiljøet. Bidrar til svært økt eller endret erosjon som vil skade eller påvirke kulturmiljøet sterkt negativt. Klimaendringene vil kunne forsterke disse forholdene.
Visuell fjernvirkning	Utsynet fra kulturmiljøet bedres/ gjenopprettes fra kulturhistorisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet bedres/ gjenopprettes. Enkeltkulturminner som er laget for å være svært synlige får bedret utsyn/innsyn. Kulturhistorisk viktige sammenhenger styrkes.	Ingen eller ubetydelig visuell fjernvirkning.	Utsynet fra kulturmiljøet blir noe endret fra kulturhistorisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet vanskeliggjøres i noen grad. Enkeltkulturminner som er laget for å være svært synlige får noe redusert eller endret utsyn/innsyn. Kulturhistorisk viktige sammenhenger svekkes i noen grad.	Utsynet fra kulturmiljøet blir sterkt endret fra kulturhistorisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet vanskeliggjøres. Enkelt-kulturminner som er laget for å være svært synlige får sterkt endret eller redusert utsyn/innsyn. Kulturhistorisk viktige sammenhenger svekkes.	Utsynet fra kulturmiljøet blir blokkert eller sterkt endret fra kulturhistorisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet blokkeres. Enkelt-kulturminner som er laget for å være svært synlige mister, eller får sterkt endret utsyn/innsyn. Kulturhistorisk viktige sammenhenger svekkes vesentlig.
Tiltakets utforming	Tiltaket framstår som en særlig god konstruktiv helhet, har god volumoppbygging, og særlig god sammenheng med omgivelsene.	Tiltaket framstår som en konstruktiv helhet med god volumoppbygging og god sammenheng med omgivelsene.	Tiltaket framstår i noen grad som en konstruktiv helhet, har noe dominerende volumoppbygging og noe dårlig sammenheng med omgivelsene.	Tiltaket framstår i liten grad som en konstruktiv helhet, har dominerende volumoppbygging og dårlig sammenheng med omgivelsene.	Tiltaket framstår helt uten konstruktiv helhet, har svært dominerende volumoppbygging og svært dårlig sammenheng med omgivelsene.

UNIVERSITET I BERGEN
Eiendomsavdelingen

hlm

HLM Arkitektur as

Ard
arealplan

VILL PLAN